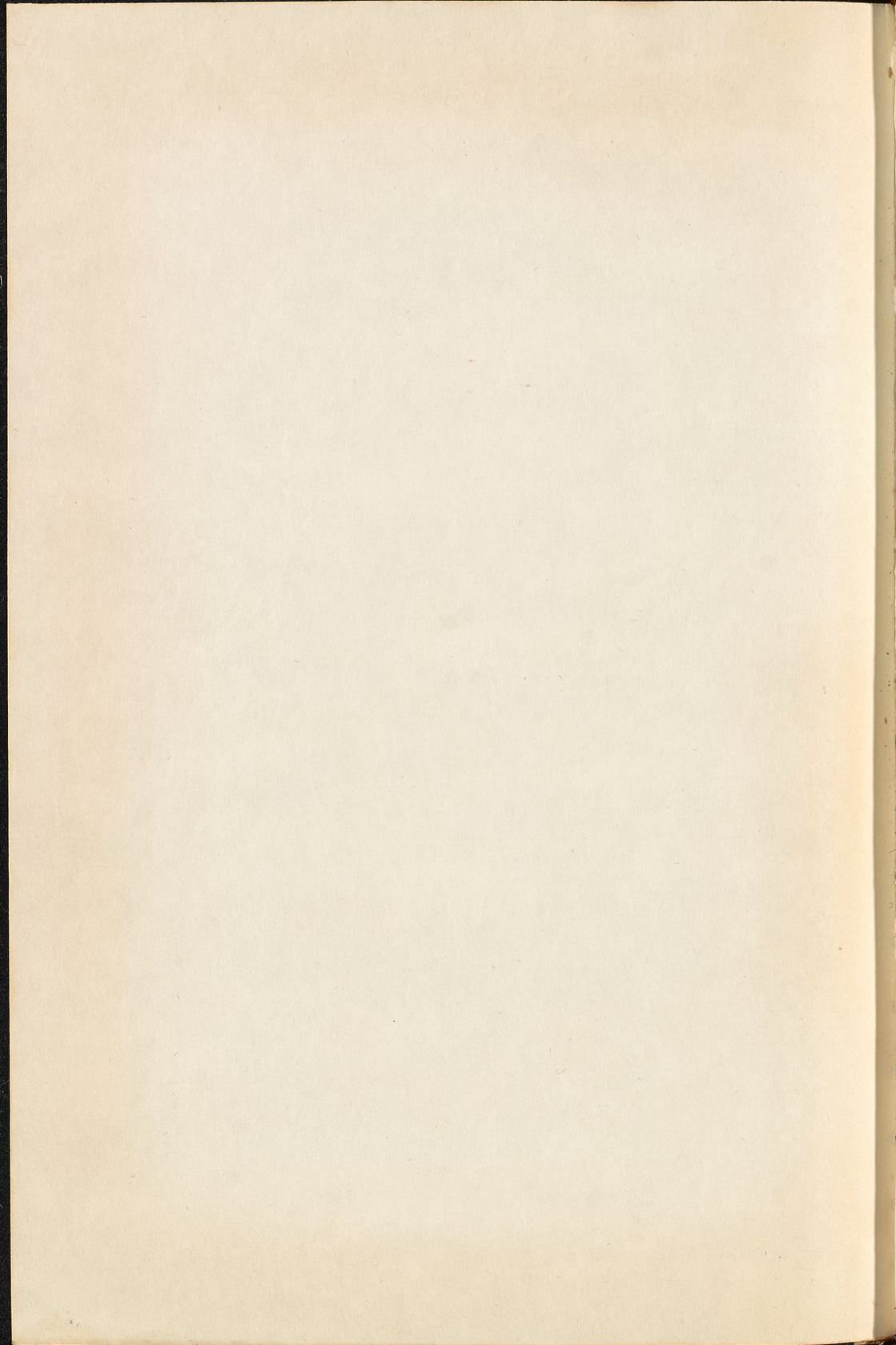

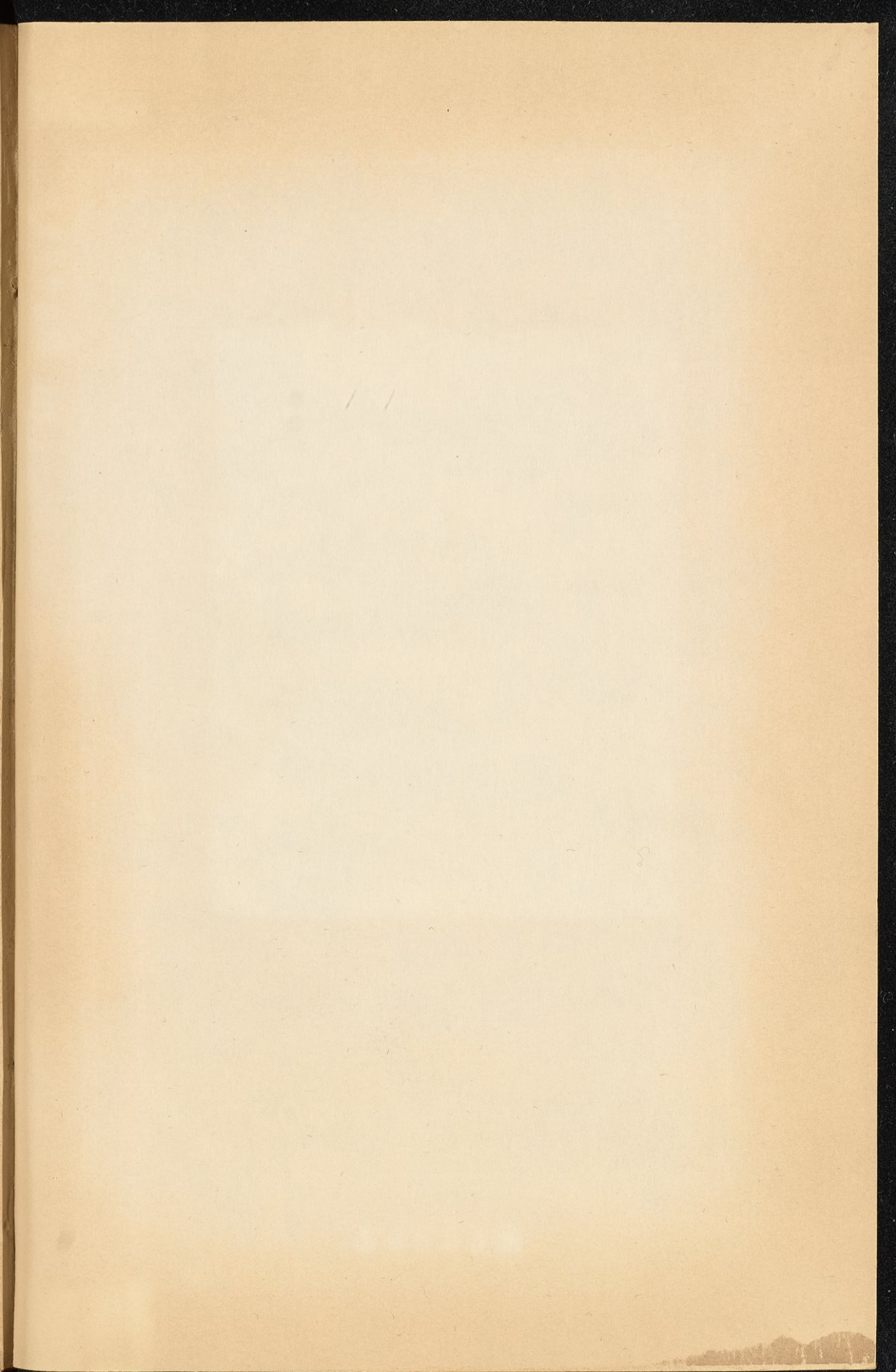
101
THE LIBRARIES
COLUMBIA UNIVERSITY

كلزار آشار

جمع وتاليف

عبد الرحمن ناظم

مدعي عمومي ولاية بيروت الجليلية

برخصة نظارة المعارف العمومية الجليلية

حقوق الطبع محفوظة لجامعه

طبع في بيروت بالمطبعة الادبية سنة ١٣٠٩

* کز آثر آثار *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

السنة شعراي مفاتيح اسرار حكمت و قلوب ادبای مصابیح انوار علم
 و معرفت ایلان رب جلیله حمد جمیل احق و احری و (ان من الشعر
 لحكمة) کلام معجز بیانیه پایه شعری بلند ایدن سرور ثنائته درود
 نامعدود الیق و اولی اولدینی عرض واجبند نصکره راجی لطف
 و عفو راحم * عبد الرحمن ناچم * شو وجهله بسط مرام * و سوق
 کلام * ایدرکه قوم عربك طائفه ترك و عجمك اشعارنده خیلی حکم
 و مزایا موجود اولدینی حالده منظومه لری درر منثورہ کبی متفرق *
 و هربری آخریره دوشوب پراکنده و متشتت * اولمغله انلردن استفاده
 یولی مسدود قالمش * و اهلی نزدنده مرغوب و مستحسن بو مثللو آثارك
 واجب اولان محافظه سی بر مجله ده جمع و ضبطنه منوط بولنمش *
 اولمغله انتخاب و التقاضنه موفق اولدینم اشعار بر کزیده لری * حروف
 هجا اوزرینه ترتیب و تنظیم و کلدسته کبی بریره جمع ایله * کز آثر آثار *
 نامیله توسیم * و ادبانك نظر مطالعه سنه تقدیم * ایلدم * و الله هادی
 الامم * لجمع الآداب والحکم *

حرف الالف

والايات عربية

قال ابو الحسن النوفاني

ابت نفسي الدنيا فانفس مالها كتاب ابي الاله سكونها
اصون كتابي عن يد لا تصونه صيانة نفسي عن اخ لا يصونها
قال آخر

ابكي واضحك خصمه ووليه بالسيف والقلم الضحك الباكي
الدرّ والدرّي خافا جوده فتحصنا بالبحر والافلاك
وقال المتنبّي

ابلي الهوى اسفاً يوم النوى بدني وفرّق الهجر بين الجفن والوسن
كفي بجسمي نخولاً انني رجل لولا مخاطبتي اياك لم ترني
وقال ايضاً

اتاني هواها قبل ان اعرف الهوى فصادف قلباً خالياً فتمكنا
وقال العسقلاني

اتي من احبائي رسولٌ فقال لي ترفق وهن واخضع تفرز برضانا
فكم عاشق قاسى الهوان تجنباً فصار عزيزاً حين ذاق هوانا
وقال اخر

اجعل جليسك مجموعاً تطالعه لتستفيد من الآداب والحكم
واترك مجالس اخوان تجادلهم فتكسب الاثم من سماع ومن كلم
وقال العماد الاصفهاني

احب المرء ظاهره جميل لصاحبه وباطنه سليم
مودته تدوم لكل هول وهل كل مودته تدوم

وقال اخر

احذر عدوك مرة واحذر صديقك الف مرة
فلربما انقلب الصديق فكان ادرى بالضره

وقال اخر

احذر من الناس ولا في معرض الشك تجل
في قلب ليث بت وخف ان بت في قلب رجل

وقال اخر

احرص على حفظ القلوب من الاسبى فضاؤها بعد الشكر يعسر
ان القلوب اذا تنافر ودها مثل الزجاجه كسرها لا يجبر

وقال ابو الفتح البستي

احرص على الدرهم والعين تسل من العيلة والدين
فقهرة العين بانسانها وقرة الانسان بالعين

وقال اخر

احفظ لسانك ان تقول فتبتلي ان البلاء موكل بالمنطق

وقال ابو الفضل الميكالي

اخوك من ان كنت في نعمي وبوس عادك
وان بدا لك تقمة بالبر منه عادك

وقال ابن المدير

احق الناس كلهم بعيب مسيء لا يبالي ان يعابا

وقال اخر

اذا اتفق القليل وفيه سلم فلا ترد الكثير وفيه حرب

وقال اخر

اذا اجمع الناس في واحد وخالفهم في الرضا واحد
فقد دل اجماعهم دونه على عقله انه فاسد

وقال اخر

اذا اراد الزمان امرًا فلا قياس ولا خيار

وقال اخر

اذا اعتذر الصديق اليك يوماً من التقصير عذر اخ مقرر
فصنه عن عنابك واعف عنه فان العفو شيمة كل حرّ

وقال اخر

اذا اقبلت جاءت نقاد بشعرة وان ادبرت ولت نقد السلاسل
وقال عبد الباقي الفاروقي

اذا امعن الانسان نظرة ممعن وقلب طرف الطرف في ساحة الجود
يرى كل موجود من النعم التي بها انعم الباري على كل موجود

وقال ابو نواس

اذا امتحن الدنيا لبيب تكشفت له عن عدو في ثياب صديق

وقال اخر

اذا انت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت على التفریط في زمن البذر

وقال التنوخي

اذا بان محبوب وعاش محبه فذاك كذوب في الهوى غير صادق

وقال اخر

اذا تخلفت عن صديق ولم يعاتبك في التخلف

فلا تعد بعد ذا اليه فانما وده تكلف

وقال اخر

اذا تم امرٌ بدا نقصه توقع زوالاً اذا قيل تم

وقال صالح ابن عبد القدوس

اذا تم عقل المرء تمت اموره وتمت امانيه وتم بناؤه

وقال آخر

اذا جادت الدنيا عليك فجد بها على الناس طراً قبل ان نثلفت
فلا الجود يفيها اذا هي اقبلت ولا البخل يقيمها اذا هي ولت
وقال آخر

اذا رايت الوداع فاصبر ولا يهولك البعاد
وانتظر العود عن قريب فان قلب الوداع عادوا

وقال آخر

اذا رايت نيوب الليث بارزة فلا تظن ان الليث مبتسم
وقال آخر

اذا شئت ان تحظى من الكتب كلها باطيب مروى واحسن مطبوع
فطالع مجاميع التعليقات انها تفرق من هم الفتي كل مجموع

وقال آخر

اذا شئت ان تعطي الامور حقوقها وتوقع حكم العدل احسن موقعه
فلا تضع المعروف في غير اهله فظلمك وضع الشيء في غير موضعه

وقال اخر

اذا صحّ الضمير فكل هجر واعراض يكون له اتصال

وقال علي ابن ابي طالب رضي الله عنه

اذا ضاق الزمان عليك فاصبر ولا تياس من الفرج القريب
وطب نفساً فان الليل حبل عسى ياتيک بالولد العجيب

وقال اخر

اذا طاب اصل الشيء طابت فروعه ومن عجب جادت يد الشوك بالورد
وقد ينجب الفرع الذي طاب اصله ليظهر صنع الله في العكس والطرود

وقال اخر

اذا ظفرت من الدنيا بقربكم فكل ذنب جناه الدهر مغفور

قال ابن حازم

اذا قلت في شيء نعم فاتمه فان نعم دين على الحر واجب
والأقل لا فاسترح وارح بها لكيلا يقول الناس انك كاذب

وقال آخر

اذا قل مال المرء قل حياؤه وضافت عليه ارضه وسأؤه
واصبح لا يدري وان كان حازماً اقدمه خير له ام وراؤه

وقال آخر

اذا قل مال المرء قل صديقه ولم يحل في عين الصديق لقاؤه
فان مات لم يفقد ولم يحزنوا له وان عاش لم يفرح به اولياؤه

وقال آخر

اذا قلت قولاً فاحذرن جوابه لكل مقال العالمين جواب
قال ابن المعتز

اذا كنت ذا ثروة في الوري فانت المسود في العالم
وحسبك من نسب صورة تخبر انك من آدم

وقال اخر

اذا كنت ذا علم وما راك جاهل فاعرض في ترك الجواب جواب
وان لم تصب في القول فاصبر فانما سكوتك من غير الصواب صواب

وقال اخر

اذا كنت في فكري وقلبي ومهجتي فاي مكان من مكانك الطف

وقال عدي ابن زيد

اذا كنت في قوم فصاحب خيارهم ولا تصيب الاردي فتردى مع الردى
عن المرء لا تسأل وسل عن قرينه فكل قرين بالمقارن يقتدي

وقال اخر

اذا كنت لا ارجوك يوماً لشدة ولا انت لي يوم الحقيقة نافع
فوقت الرخا مالي بقربك حاجة ولا انت لي يوم القيامة شافع

وقال آخر

إذا لم تكن حافظاً واعياً فجمعك للكذب لا ينفع

وقال آخر

إذا ما اهنت الناس هنت عليهم كما انه من يكرم الناس يكرم

قال المتنبى

إذا ما الناس جربهم لبيب فاني قد اكلتهم وذاقا

فلم ارودهم الا خداعاً ولم ارحبهم الا نقاعا

وقال ابو جعفر

إذا المرء افشى سره بلسانه ولام عليه غيره فهو احمق

إذا ضاق صدر المرء عن سر نفسه فصدر الذي يستودع السرايق

وقال شهاب الدين الغزي

إذا المرء فرط ما امكنه ولم يدر من امره ازينه

واعجبه العجب فاقتاده وقاد به التيه فاستجسه

فدعه فقد ساء تدبيره سيضحك يوماً ويكي سنه

وقال آخر

إذا المرء لم يعرف مصالح نفسه ولا هوان قال الاخلاء تسمع

فلا ترج منه الخير واتركه انه بايدي صروف الحادثات سيفضع

وقال آخر

إذا الواشي بنى يوماً صديقاً فلا تدع الصديق بقول واشي

وقال ابن هندو

إذا هبت رياحك فاغتمها فان لكل خافقة سكنون

ولا تغفل عن الاحسان منها فما تدري السكون متى يكون

وقال ابن الرومي

آراؤكم ووجوهكم وسيوفكم في الحادثات اذا دجون نجوم

منها معالم للهدى ومصاحح تجلو الدجى والاخريات رجوم

وقال اخر

ارى الف بان لا يقوم بها دم فكيف بيان خلفه الف هادم

وقال ابو الحسن المغربي

ارى الناس في الدنيا كراخ تنكرت مراعيه حتى ليس فيهن مرتع

فماء بلا مرعى ومرعى بغير ما وحيث يرى ماء ومرعى فمسبح

وقال اخر

اشدد يدك بمن بلوت وفاءه ان الوفاء من الرجال عزيز

وقال العلامة الزمخشري

اصبحت الطف من مرّ النسيم على زهر الرياض يكاد الوهم يولني

من كل معنى لطيف اجنلي قدحاً وكل ناطقة في الكون يطربني

وقال ابن رشيق القيرواني

اصح واقوى ما روينا في الندى من الخبر الماثور منذ قديم

احادبت ترويهما السيول عن الحيا عن البحر عن جود الامير تميم

وقال محمد بن عبد الله

اصحيت بخدي للدموع رسوم اسفاً عليك وفي الفؤاد كلوم

والصبر يحمدي في المواطن كلها الا عليك فانه مذموم

وقال الشيخ الرئيس ابو علي بن سينا

اغنصام الورى بمعرفتك عجز الواصفون عن صفتك

تب علينا فاننا بشر ما عرفناك حق معرفتك

وقال اخر

اعد نظراً فما بالخذ نبت حماه الله من ريب المنون

ولكن راق ماء الوجه حتى اراك مثال اهداب الجفون

وقال اخر

اعظم ما لاقيته من معضلات الزمن
وجه قبيح لامني في حب وجه حسن

وقال اخر

اعكف على الكتب وادرس توّقي فخار النبوة
فالله قال ليحيي خذ الكتاب بقوة

وقال اخر

اعمل بعلمي وان قصرت في عملي ينفعك قولي ولا يضررك تقصيري

وقال ابي تمام

اعوام وصل كاد ينسى طيبها ذكر النوى فكانها ايام
ثم انبرت ايام هجر اردفت نحوي اسي فكانها اعوام
ثم اتقضت تلك السنون واهلها فكانها وكانهم احلام

وقال سعد بن ليون

افعل الخير ما استطعت تمل ما تبغيه من الثناء الجميل
فاعل الخير آمن ليس يخشى صرف دهر ولا حلول جليل

وقال ابن المعتز

اقبل معاذير من ياتيك معتذرا ان برّ عندك فيما قال او فجرا
فقد اطاعك من يرضيك ظاهره وقد اجلك من يعصيك مستترا

وقال اخر

اقرن برايك راي غيرك واستشر فالحق لا يخفي على اثنين
المرء مرآة تريه وجهه ويرى قفاه بجمع مرآتين

وقال اخر

اكتبكم يا اهل ودي وبيننا من البين والبعد المشت فراسخ
فان التلاقي وهو بالبين زائل واما الذي في القلب منكم فراسخ

وقال آخر

اكتب احسن ما سمعت ولا تكن في حفظ احسن ما كتبت مقصرا
وانثر جواهر ما حفظت وهكذا شان الذي وشي الكلام وحبرا

وقال يحيى بن صاعد

اكرم طبيبك ان اردت دواءه وكذا المعلم ان اردت تعليما
ان المعلم والطبيب كلاهما لم ينصحاك اذا هما لم يكرما
فاصبر لدائك ان جفوت معالجا واصبر لجهلك ان جفوت معلما

وقال اخر

الله ابقاك للدينا وللدنيا ولا يخليك من عزّ وتمكين
روحي بروحك ممزوج ومتصل فكل عارضة تؤذيك تؤذيني

وقال ولادة

الحاظكم يجرحنا في الحشا ولحظنا يجرحكم في الحدود
جرح يجرح فاجعلوا ذا بدا فما الذي اوجب هذا الصدود

وقال اخر

الم تر ان الدهر يوم وليلة يكران من سبت عليك الى سبت
فقل لجديد العيش لا بد من بلي وقل لاجتماع الشميل لا بد من شت

وقال اخر

الم تر ان العقل زين لاهله ولكن تمام العقل طول التجارب

وقال ابو الفتح البستي

الم تر ان المرء طول حياته معنى بامر لا يزال يعالجه
كذلك دود القز ينسج دائما ويهلك غمما وسط ما هو ناصجه

وقال اخر

الم تر ان الناس يتخذ بعدهم احاديثهم والمرء ليس يتخالد

وقال اخر

الم تر ان المرء يزداد عزّة على اهله ان يعلموا انه مثري

وينحطّ منه القدر ان كان معدماً واصبح لا يرجي لنفع ولا ضرّ
وقال ابن الراوندي

اليس عجيباً بان امرءاً لطيف الخصام دقيق الكلم
يموت وما حصلت نفسه سوى علمه انه ما علم
وقال اخر

الى اي المدائن سرت يوماً رايت قبورها قبل القصور
اتاك الوعظ قبل الحظ منها نعم ونذيرها قبل البشير
وقال ابو العلاء المعري

الى الله اشكو انني كل ليلة اذا نمت لم اعدم خواطر او هام
فان كان شراً فهو لا شك واقع وان كان خيراً فهو اوضاع احلام
وقال اخر

اما ترى الدنيا فذاك الوري كهرة تاكل اولادها
وقال اخر

اما العدو فيبدي ما عنده ويكشف
لكن توقّ وحاذر من الصديق الملائف

وقال اخر

امرّ على الديار ديار ليلى اقبل ذا الجدار وذا الجدارا
وما حب الديار شغلن قلبي ولكن حب من سكن الديارا

وقال اخر

ان آثارنا تدل علينا فانظروا بعدنا الى الآثار

وقال ابن المعتز

انظر الى حسن هلال بدا يهتك من انواره الهندسا
كمنجل قد صيغ من عسجد يحصد من زهر الدجى نرجسا

وقال تميم بن معد

انظر الى الليل كالزنجي منهزما والصبح في اثره يعدو باشبهه
والبدر منتصب ما بين انجمه كانه ملك في صدر موكبه

وقال المتنبى

انا لفي زمن ترك القبيح به من اكثر الناس احسان واجمال

وقال اخر

انت الذي ولدتك امك باكيا والناس حولك يضحكون سرورا
فاحرص الى عمل تكون اذا بكوا في يوم موتك ضاحكا مسرورا

وقال اخر

ان الامور اذا بدت لزوا لها فعلامه الادبار فيها تظهر

وقال اخر

ان العرائين تلقاهم محسدة ولا ترى للثام الناس حسادا

وقال اخر

ان عاد شملي بمن اهواه مجنعا لا اعنب الدهر يوما بالذي صنعا

وقال اخر

ان الشريف هو الشريف بنفسه ليس الشريف بعمه ونجاله

وقال جرير

ان العيون التي في طرفها مرض قتلنا ثم لم يحمين قتلانا
يصرعن ذا اللب حتى لا حراك به وهن اضعف خلق الله اركانا

وقال اخر

ان الفتى من بدا منه الجميل بلا وعد ومن انجز الميعاد نصف فتى
ومن تخلى عن الامرين فامرأة ونصف امرأة من خلفه ثبنا

وقال اخر

انفق بمقدار ما استفدت ولا تسرف وعش فيه عيش مقتصد
من كان فيما استفاد مقتصدا لم يفقر بعدها الى احد

وقال اخر

ان الفقيه اذا غوى واطاعه قوم غرّوا معه فضع وضعيا
مثل السفينة ان هوت في لجة تغرق ويغرق كل ما فيها معا

وقال قيس بن العاصم

ان الفداح اذا اجتمعن فرامها بالكسر ذو حنق وبطش ايد
عزّت فلم تكسروان هي بددت فالوهن والتكسير للتبدد

وقال محمد الانباري

ان قدم الصاحب ذا ثروة وعاف ذا فقر وافلاس
فالله لم يدع الى بيته الا المياسير من الناس

وقال اخر

ان الكريم اذا تمكن من اذى انسته قدرته الحقوق فاقلعا
وترى اللئيم اذا تمكن من اذى يطنى ولا يبقي لصلح موضعا

وقال اخر

ان كنت ازمت على هجرنا من غير ما جرم فصبر جميل
وان تبدلت بنا غيرنا فحسبنا الله ونعم الوكيل

وقال اخر

ان كنت تبغى العلم او اهله او شاهداً يخبر عن غائب
فاعتبر الارض بسكانها واعتبر الصاحب بالصاحب

وقال ابو الفتح البستي

ان كنت تطمع في العلياء تخطبها وتبغى منزل التكريم تسكنه
لا تحل نفسك من علم تسود به فقدر كل امرىء ما كان يحسنه

وقال المتنبى

ان كنت عن خير الانام سائلا فخيرهم اكثرهم فضائلا

وقال اخر

ان اللئيم اذا راى لينا تزايد في حرانه
لا يتخذ عن فصلاح من جهل الكرامة في هوانه

وقال اخر

ان التي ملكتني في الهوى ملكت مجامع الحسن حتى لم تدع حسنا
رنت غزالاً وفاحت عنبراً وابدت شمساً وماجت غديراً واثنت غصنا

وقال ابو الحسن الاندلسي

ان الذي يروي ولكنه يجهل ما يروى وما يكتب
صخرة تنبع امواها تسقى الاراضي ولا تشرب

وقال المتنبّي

ان الليالي للانام مناهل تطوي وتنشردونها الاعمار
فقصارهنّ مع الهموم طويلة وطوالهنّ مع السرور قصار

وقال اخر

انما انفسنا عارية والعواري حكها ان تسترد

وقال اخر

ان المقادير اذا ساعدت الحقت العاجز بالحازم

وقال اخر

ان النفوس لا جناد مجندةً فما تعارف منها فهُمؤتلف

وقال القاضي عياض رضي الله عنه

ان هذا الريع شيء عجيب تضحك الارض من بكاء السماء
ذهب حيثما ذهبنا ودرّ حيث درنا وفضة في الفضاء

وقال اخر

ان يسمعوا الخير يخفوه وان سمعوا شراً اذا عوا وان لم يسمعوا كذبوا

وقال اخر

اني اعزبك لا اني على ثقة من البقاء ولكن سنة الدين

فما المعزي يباق بعد ميتته ولا المعزي وان عاشا الى حين
 وقال امير المؤمنين علي ابن ابي طالب رضي الله عنه
 اني رأيت وفي الايام تجربة للصبر عاقبة محمودة الاثر
 وقل من جدّ في امر يحاوله واستصعب الصبر الا فاز بالظفر

وقال اخر

اني لا آمن من عدو عاقل واخاف خلاً يعتربه جنون
 فالعقل فنّ واحد وطريقه اهدى وارضى والجنون فنون

وقال اخر

اني وجدت الغني زينا لصاحبه في اهله وفقير القوم محقور
 ان المقلين لا تنسي ذنوبهم وذنب ذي المال عند الناس مغفور

وقال اخر

اول الجميل اذا قدرت فانه لا شي انفع منه للانسان
 واستبق بين الناس ذكراً صالحاً فجميع ما فوق البسيطة فان

وقال ابن المعتز

اهدي الى التي نفسي الفداء لها الورد نوعين مجموعين في طبق
 كان ايضه من فوق احمره كواكب اشرفت في حمرة الشفق

وقال اخر

الا ان عين المرء عنوان قلبه تخبر عن اسراره شاء ام ابى

وقال اخر

الا ان الفراق اذاب جسمي وحملني هموماً لا تطاق
 الا ليت الوصال يعود يوماً فاخبره بما فعل الفراق

وقال ابو العلاء المعري

الا انما الايام في الشكل واحد وهذي الليالي كلها اخوات
 فلا تطلبين من عند يومٍ وليلةٍ خلاف الذي مرّت به السنوات

وقال ابن نباته

الا فاخش ما يرحى وجدك هابط ولا تخش من شيء وجدك رافع
فلا نافع الا مع النخس ضائر ولا ضائر الا مع السعد نافع

وقال اخر في اسامي الفقهاء السبعة

الاكل من لا يقتدي بأئمة فقسيمته ضيزى عن الحق خارجه
نغذهم عبيد الله عروة قاسم سعيد ابو بكر سليمان خارجه

وقال اخر

الا يادار لا يدخلك حزن ولا يغدر بصاحبك الزمان
فنعم الدار انت لكل ضيف اذا ما ضاق بالضيف المكان

وقال اخر

اياك والامر الذي ان توسعت موارد ضاقت عليك المصادر
وما حسن ان يعذر المرء نفسه وليس له من سائر الناس عاذر

وقال اخر

ايظني الزمان وانت فيه وتاكلني الكلاب وانت ليث
ويروى من حياضك كل صاير واعطش من حماك وانت غيث

وقال الوزير المغربي

اي شيء يكون افيح مرء من صديق يكون ذا وجهين
من ورائي يكون مثل عدوي واذا يلقيني يقبل عيني

وقال اخر

ايها الفاخر جهلاً بالحسب انما الناس لامٍ ولأب
انما الفخر بعقل راجح وباخلاق حسانٍ وادب

حرف الالف

والا بیات فارسیه

آبم ز کرم بروی کار آوردی   وز موج فراغ بکنار آوردی
صبرم بدل از غم فکار آوردی   خوابم بدو چشم اشکبار آوردی

وقال اخر

آبی نجاست کا آتش هجرم جگر بسوخت   وین برق جانکد از همه خشک و تر بسوخت
گفتم که سوز آتش دل کم شود یا شک   آنسوز کم نکشت و وزانم تر بسوخت

وقال اخر

اجل چون فرود آید از پیش و پس   پس و پیش نکذاردت يك نفس

وقال کمال

احداث دهر و لطف تنو و اشتیاق من   هر يك ازین سه کانه ندارد نهائی

وقال اخر

احوال دردمندی مایی نهائیست   هنگام دستگیری و وقت عنایتیست

وقال صائب

اخنلاط دیده عینک را حروف آموز کرد   صحبت روشن ضمیران کورر اینا کند

وقال اخر

آخر همه کدورت کلچین و باغبان   کرد دبدل بصلح چو فصل خزان شود

وقال قاآنی

آدمی کورا نباشد تجربت   بر چنان آدم شرف دارد ستور

می خوردمسکین نمک بر جای قند   طعم شیرین رانی داند ز شور

مختصر گویم بهر کاری که هست کورینا بهتر از بینای کور

وقال حافظ

ارباب حاجتم زبان سؤال نیست در حضرت کریم تنها چه حاجتست
جام جهان نماست ضمیر منیر دوست اظهار احتیاج خود آنجا چه حاجتست

وقال آخر

ادب آموز و علم حاصل کن ناشوی در زمانه بکزی یده
مرترا هیچ منفعت ندهد نسبت استخوان پوسیده

وقال اخر

آرزومندی من خدمت دیدار ترا چون جفای فلک و محنت من بسیار است
کوشم از گوهر الفاظ تو تا محروم است همچو الفاظ تو چشم همه گوهر بار است

وقال عماد

از ادب دور است رفتن بی طلب نزدیک دوست

ورنه پای شوق را مانع در و دیوار نیست

وقال اخر

از آتش شوقی که بود درنی کلکم بنود عجب ارنامه بسوزد که تحریر

وقال اخر

از آن بسوی تو دارم رخ امید که تو بیک کرشمه توانی که کارها سازی
کشادکار من از عنایتت بست است چرا بچاره بیچارگان نپردازی

وقال ذوقی

از نجات بدم امید نو امید شود کر نبشا نم درخت کل بید شود

بر کلبه تار ما بفتند پر تو کر جرم فلک تمام خورشید شود

وقال اخر

از تو نیا ید بتوی هیچ کار یار طلب کن که بر آید ز یار

هست زیاری همه رانا کز یر خاصه زیاری که بود دستگیر

وقال اخر

از جان طمع بریدن آسان بود ولیکن از دوستان جانی مشکل توان بریدن

وقال اخر

از حسن نفیس نیست مردم از جوهر مردی نفیس است
زیبا صنی که هست بدخو چون خوب خط غلط نویس است

وقال اخر

از خاطر ما آنچه نرفت است توی در خاطر تو آنچه نیا ید ما یم

وقال نظامی

از خراب تن نکردد روح دانا خاکسار مرغ در پستی نکردد از شکست شاخسار

وقال اخر

از خون جگر دو چشم پرغم بهتر وز سوز و کداز محنت و غم بهتر
یک لحظه حضور دل بدرگاه خدا از سلطنت تمام عالم بهتر

وقال سلیم

از دشمنان برند شکایت بدوستان چون دوست دشمن است شکایت بجا بریم

وقال اخر

از دشمنان دوست حذر کر کنی رواست بادوستان دوست ترادوستی نکوست
اندر جهان بدین دو گروه ایمنی مباد بردوستان دشمن و بردشمنان دوست

وقال آخر

از دشمن خود چنین نترسم کردشمن یار و یاردشمن

وقال قتالی

ازد قتر عشق رازی خوان و مکوی مرکب پی این قافله می ران و مکوی
خواهی که دل و دین بسلامت ببری می بین و منکن ظاهر می دان و مکوی

وقال اخر

از دم صبح ازل تا آخر شام ابد دوستی و مهر بربك عهد و يك میثاق بود

وقال عراقي

از صفای می ولطافت جام   درهم آمیخت رنگ جام ومدام
همه جام است ونیست کوی می   یا مدام است ونیست کوی جام

وقال اخر

از صفحهٔ بیاض وسواد خط خوشش   کوی که صبح وشام بهم اتصال یافت
چشم خردزعین معانیش نور دید   رخسار دولت از خطز ییاش خال یافت

وقال اخر

از ضعیفی چنان شدم که زتن   بردل من به بینی اسرارم

وقال طالب

از ضعف بهر جا که نشستیم وطن شد   وزر که بهر جا که گذ شیم چمن شد
هر سنک که بر سینه زدم نقش تو بگرفت   وان هم صنی بهر پرستیدن من شد

وقال آخر

از غرائب هر آنچه من شنوی   بر میاور بجمع آن برهان
ممکنش دان نه ممتنع که حکیم   گفته هر چیز هست در امکان

وقال نورس

از غصه تم نزار شد چون پرگاه   وز ضعف نماید درد لم قوت آه
کاهی و برو هزار کوه اندوه   لا حول ولا قوه الا بالله

وقال خواجه عبید الله الاحرار قدس سره

از کبر مدار هیچ درد دل هوسی   کز کبر بجایی نرسید است کسی
چون زلف ایتان شکستگی عادت کن   تا صید کنی هزار دل در نفسی

وقال آخر

از مرگ حذر کردن دو روزه روانیست   روزی که قضا باشد روزی که قضانیست
روزی که قضا باشد کوشش نکند سود   روزی که قضا نیست برومک روانیست

وقال مولانا جلال الدین الرومی قدس سره

ازنی شکر ای جان بمدار اسازند وزیرک درخت طوت دیب سازند
آهسته مکن شتاب صبری بنای کز غوره بروز کار حلوا سازند

وقال حافظ

آسایش دو کیتی تفسیر این دو حرف است بادوستان مروّت بادشمنان مدارا
وقال آخر

اسباب ضعفیم ازان موی میان پرس شیرینی و تلخی من از باده کشان پرس
وقال ابو یزید البسطامی قدس سره

اسرار ازل رانه تو دانی ونه من وین حرف معمی نه تو خوانی ونه من
هست از پس پرده گفتگوی من و تو کز پرده بر افتدنه تومانی ونه من
وقال آخر

آستان افضل زمانش خواند دهر علامه جهانش خواند
هرچه در دهر نقش دانائی است دل اورا بدان توانائی است
عقلیش از قیاس عقل برون نقلیش از اساس نقل فزون
اوجو ابر کرم بفرق جهان طالبان چون صدف کشاده دهان
وقال راغب

آسوده خاطر ان چمن را چه آکھی زان ناله که مرغ گرفتاری کند
وقال اخر

آفتاب از خاک بردارد بلطف ارذره را هیچ نقصانی نباشد جز کمال آفتاب
عراقی

آفتاب رخس چو کرد ظهور هر که او ذره بود مظهر کشت

وقال اخر

آفرین بر ملک تقاشی که داد بکر معنی را چنین لفظی جمیل

وقال اخر

افسوس که اهل خرد وهوش شدند وز خاطر همدمان فراموش شدند

آنها که بصد زبان سخن می گفتند آیچه شنیده اند که خاموش شدند

وقال فیضی

افعال من مطابق میزان استوا است از باب انفعال گرفتند مصدرم

وقال اخر

اقبال رابعا نبود دل درومته عمری که در غرور گذاری هبا بود
ورنیست باورت زمن این نکته خود بین اقبال را چو قلب کنی لا بقا بود

وقال اخر

اگر بیار من از من کسی دعا برساند دعا کنم که خدایش بدهت عابر ساند

وقال ابن یحیی

اگر خاطرت میل کاری کند کزان کار داری امید بهی
ازین پیشتر عاقلان گفته اند فارسل حکیمًا ولا توصه

وقال اخر

اگر ز حضرت تو بنده غائب است بتن بدل ز خدمت تو هیچ لحظه غائب نیست

وقال اخر

اگر در خدمتت تقصیر کردم بفضل شاملت امید وارم

وقال آخر

اگر مهابت او بانك بر زمانه کند قطار هفته وایام بکسلد ز چهار

وقال حافظ

اگر محمول حال جهانیان نه قضا است چرا بجاری احوال برخلاف رضا است
هزار نقش بر آرد زمانه و بنود بکه چنانکه در آینه تصور ماست

وقال اخر

اگر هم بدین نوع باشد فراق بر آید ز من جانم از اشتیاق

وقال آخر

اگر ازد و ستانم چاره در دهنانم کن وگر ازد شمنانم تیغ برکش قصد جانم کن

بهر جارفته ام یا میروم مدح تومی گویم اگر جائی شکایت کرده ام قطع زبانه کن

وقال آخر

اگر ترا نظری بر من ضعیف بود و کر ترا گرمی بر من کدا باشد
از آن طرف نپذیرد کمال تو نقصان و زین طرف شرف روزگار ما باشد

وقال ابو سعید ابو الخیر قدس سره

الله بفر یا دمن بیکس رس فضل و کرمت یارمن بیکس بس

هر کس بکسی و حضرتی می نازد جز حضرت توندارد این بیکس کس

وقال بهاء الدین الملقب (شاه نقشبند) قدس سره

الله ترا عزیز میدارم و بس با عزت آنکه نیست مانند تو کس

الله درین واقعه دستم گیری الله همین زمان بفر یادم رس

وقال کمال

آمد صبا و غنچه کل رازم کشود روی دلی به بلبل خونین جگر نمود

وقال حافظ

امید و از چنانم که کار بسته بر آید وصال چون بسر آمد فراق هم بسرا آید

وقال آخر

آمد از حضرتی که خاک درش سرمه چشم اشکبار من است

مرحمت نامه که درد و جهان سبب عز و افتخار من است

عزت افزا خطی که تا بابد شرف اندوز روزگار من است

وقال حافظ

آن خاک در که سرمه اهل بصیرتست حاشا که کحل دیده هر بی بصیر شود

وقا ایضاً

آن آن که خاک را بنظر کیمیا کنند آیا بود که گوشه چشمی بما کنند

وقال اخر

آن کس که سخنها ی عزیزان نکند گوش بسیار بخاید سه آنمشت ندامت

وقال اخر

آنجا که لطف شامل وخلق کریم تست جرم نکرده عفوکن وما جرامپرس

وقال اخر

آن را که چنین جمال باشد کردل ببرد حلال باشد
وانکس که بدان چنان جمالی عاشق نشود وبال باشد

وقال اخر

آتی که دوی درد وصدغم بکنی اصلاح پریشانی عالم بکنی
پیوسته کنی توفکر کار همه کس وقت است که فکر کارمن هم بکنی

وقال اخر

آن مژده که اقبال همی داد وفاشد وآن کار که ایام همی خواست برآمد

وقال اخر

انتظار از حد گذشت آخر یا ای غبار خاک پایت توتیا
ترسم از هجرت بمیرم نا کهان آن زمان خواهی یا خواهی میا

وقال اخر

آنجا که شخص تست مجسم بود هنر وانجا که طبع تست مصور شود کمال

وقال اخر

آنجا که کمال کبریای تو بود عالم نی از بحر عطای تو بود
ما را چه حد حمد و ثنای تو بود هم حمد و ثنای تو سزای تو بود

وقال اخر

آنچه از شوق تست دردل ما خامه رانست قوت تحریر

وقال آصفی

آن حور که خط مشکبارش پیدا است بر دامن گل بنفشه زارش پیدا است
امسال طراوت نداردش پیدا است سالی که نکوست از بهارش پیدا است

وقال سبحانی

آن کس که بچشم خویشتن رددارد در چشم کداوشه نظاره که دارد
دریاخود و گوهر خود و غواص خود است هان غوری کن که این سخن ته دارد

وقال اخر

آن را که هلاک می پسندی روزی دو بخدمت آشنا کن
چون انس گرفت و مهر پیوست بازش بفرق مبتلا کن

وقال کلیم

آن کس که مایه دار بود خود نمای نیست هرگز کسی کلی بسر باغبان ندید

وقال حافظ

آنچه در مدت هجر تو کشیدم هیبات در یکی نامه محال است که تقریر کنم

وقال اخر

آن دوست که دیدنش بیاراید چشم بی دیدنش از گریه نیاساید چشم
مارا ز برای دیدنش باید چشم و ردوست نه بینم بچه کار آید چشم

وقال اخر

آنکه دائم هوس سوختن مامی کرد کاش می آمد و از دور تما شامی کرد

وقال اخر

آنکه میدارد بجای چشم چون عینک ترا از نظر اندازدت وقتی که محتاج تو نیست

وقال اخر

آورد صبا نامه مشکین رقت شدر وضه جان تازه زرشخ قلمت
من مرد جواب آن نیم لیک مرا انداخت درین ورطه کمال کرمت

وقال اخر

اول و آخر قرآن زجه با آمد وسین یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس

وقال فضولی

آه از آن بادیه پیای بیابان حسد که ندارد دل ظلانیش از عرقان نور
چون عناکب بدو پیتی که بهم می بافت خویش را دیده به از بانای بیت المعمور

عیب باشد همه جا مطرح مد نظرش کردد از کرد حسد دیده انصافش کور
وقال خسرو

آهوز تو آموخت بهنگام دی یدن رم کردن و استادن و واپس نکریدن
پروانه زمن شمع زمن کل زمن آموخت افروختن و سوختن و جامه دریدن

وقال اخر

ایام بقا چو باد نوروز گذشت روزان و شبان بخت و سوز گذشت
تا چشم نهادیم بهم صبح رسید تا چشم کشودیم زهم روز گذشت

وقال اخر

ای که بز اوج برج تعظیم نسر طائر ز بیم بنهد سر
هر که در منصبی قدم بنهد امر ونهی تو باشدش رهبر
آخرای نوردیده اسلام نیک در روی حال من بنکر

وقا اخر

این آن اساس نیست که کردد خلل پذیر
لو دکت الجبال او انشقت السما

وقال اخر

این پیک خجسته پی کران سوی رسید چون باد بهار عنبرین بوی رسید
وقال اخر

این چه منشور کریم است که از هر شکنش بوی جان پرور احسان و عطای آید
وین چه انفاس روان نجش عبیر افشانست که از ورائحه مشک خطای آید

وقال اخر

این سایه ها زوال پذیرند عاقبت در سایه کریز که آن رازوال نیست
وقال حافظ

این پیک نامور که رسید از دیار درست آور دحر زجان زخط مشکبار دوست
دل دادمش بمژده و خجالت همی برم زین کم عیار که کردم نثار دوست

شکر خدا که از مدد بخت کار ساز بر حسب آرزوست همه کار و بار دوست

وقال مولانا جلال الدین الرومی قدس سره

ای در دل هر کسی ز مهرت تابی وی از تو تضرعی بهر محرابی
جاوید شی باید و خوش مهتابی تابا تو حکایت کنم از هر بابی

وقال ابن یحیی

ای دل غم جهان مخور این نیز بگذرد کیتی چوهست بر کدر این نیز بگذرد
گرد کند زمانه تو نیکو خصال باش بگذشت ازین بسی تر این نیز بگذرد
ورد و روزگار نه بر وفق رای تست انده مخور که بی خبر این نیز بگذرد

وقال ظهیر فاریابی

ای نوبت تو گذشته از چرخ بسی بی نوبت تو مباد عالم نفسی
آوزاه نوبت بهر کس بر ساد لیکن مر ساد از تو نوبت بکسی

وقال اوحدی

ای آمده گریان تو و خندان همه کس وز آمدن تو کشته شادان همه کس
امر و ز چنان باش که فردا چوروی خندان تو برون روی و گریان همه کس

وقال آخر

ای دل خبر وصال یار آمد باز آرام یجان بیقرار آمد باز
کوی که بگلزار خزان دیده عمر امید رسیدن بهار آمد باز

وقال ابویزید البسطامی قدس سره

ای عشق تو کشته عارف و عامی را سود ای تو کم کرده نکو نامی را
شوق لب میگون تو آورده برون از صومعه بایزید بسطامی را

وقال آخر

ای گردش چرخ چند آری وبری هستی ز وفا وعهد یکبارہ بری
بر قامت شاهی چو قبای دوزی بازا پی ماتمس تو صد جامه دری

وقال بابا افضل کاشی

ای جمله خلق را ز بالاوز پست آورده بفضل خویش از نیست بهست
بر در که عدل توجه در ویش وجه شاه وز خانه عفو توجه هشیار وجه مست

وقال ابو سعید ابو الخیر

ای آنکه بلك خویش پاینده توی در ظلمت شب صبح نماینده توی
کار من بیچاره قوی بسته شد بکشای خدایا که کشاینده توی

وقال اخر

ای آنکه ز کمت همه کس حیرانند دیوانه ودانا ببرت یکسانند
القصه ز تو غیر تو کس واقف نیست نازم بتقدس تو ای بی مانند

وقال اخر

ای آنکه مرا ز هجر تو خون شد دل وز هجر تو منست بجز غم حاصل
تا از شرف ملازمت محروم بالله که نکشته ام زیادت غافل

وقال اخر

ای آنکه ز ما در آمدی تو عریان خلقی بتو خندان و تو بودی کریان
کاری بکن ای دوست که وقت رفتن خلقی بتو کریان و تو باشی خندان

وقال اخر

ای بر سر کتاب ترا منصب شاهی منشیء فلك داده برین قول کواهی
زلف خط مشکین تو یک حلقه ندارد بی رائحه خاصه اسرار آلهی
یا جذبه نوک قلم گاه ربایت پذیرفته هیولای سخن صورت کاهی

وقال اخر

ای خاک درت کعبه ار باب ارادت کر روی بسوی تونیارم بکه آرم

وقال آخر

ای از صریر خامه دولت فزای تو هر روز کار دولت ودین مستقیم تر
تصدیع می کنم چه کنم چون ندیده ام اندر جهان ز ذات شریف کریم تر

وقال اخر

ای چرخ خرابی از کینه تست   بیداد گری رسوم دیرینه تست
 ای خاک اگر سنیۀ تو بشکافند   بس کوه قیمتی که در سنیۀ تست

وقال اخر

ای آرزوی دل محبت خیزم   آرام ده جان بلا انکیزم
 نه طاقت آنکه با غمت در سازم   نه قوت آنکه از غمت بگریزم

وقال اخر

ای چهره من زرد چو کاه از غم تو   روزم چو شب تیره سیاه از غم تو
 در هجر رخت نه صبر دارم نه قرار   آه از غم تو هزار آه از غم تو

وقال اخر

ای در طلبت قاصد جان مستعجل   رشخ قلم تو باعث شادی دل
 از نامه تو کهی چنین شادم ساز   کز خط تو کردم تسلی حاصل

وقال اخر

ای دل بیا که نامه شوقی رقم کنیم   اظهار شوق خود بزبان قلم کنیم
 بر بسته نامه بفر سیم سوی دوست   بروی زخون دیده غم خود رقم کنیم
 باشد بدین بهانه دمی بی الم شویم   شاید بدین وسیله زدل رفع غم کنیم

وقال اخر

ای دل چو بود عاریتی عمر عزیز   صرفش نکنی عمر من الا بدو چیز
 یا عشق نکاری که پسندید ه بود   یا صحبت یاری که بود اهل تمیز

وقال اخر

ای ذات تو بر کمال استغنا فرد   فارغ ز عبادت کناه زن و مرد
 کز جمله کائنات کافر کردند   بردا من کبریات نشیند کرد

وقال اخر

ای ملک منظر و فرشته خصال   تا جهان باد در جهان باشی
 نام نیکت گرفته عالم را   وز بد خلق در امان باشی

وقال آخر

اے مہر تو آئینہ انوار وجود قد همه خم براهت از بہر سجود
مخلوق توند عالم و عالمیان تا بود چنین بود و چنین خواهد بود

وقال آخر

ای صبح سعادت ز جبین تو هویدا آن حسن چہ حسن است تبارک و تعالیٰ

وقال آخر

ای نفس هوا پرست غفلت تا کی در گوشہ حرص و آرزو عزت تا کی
تا چند ذلیل خلق بودن پی جاہ بہر امل اختیار ذلت تا کی

وقال آخر

ای نہ فلک زخمر من صنع تو دانہ وز قصر کبریای تو عرش آستانہ
پرواز گاہ طائر صنعت کجا بود مرغی کہ دارد از دو جہان آشیانہ

وقال ابو سعید ابو الخیر قدس سرہ

ای واقف اسرار ضمیر ہمہ کس در حالت عجز دستگیر ہمہ کس
یا رب تو مرا توبہ دہ و عذر پذیر ای توبہ دہ و عذر پذیر ہمہ کس

حرف الالف

والایات ترکیه

قال الشاعر

ابتدای عملك آخری در پیش كرك كار اولده كشی عاقبت اندیش كرك

فضولی

آتش برق فراقك نار دوزخ تك الیم جرعه جام وصالك آب كوثرتك لذید
ای فضولی عالی کوردم قونعمتترین هیچ نعمت کورمدم دیدار دلبرتك لذید

وقال اخر

آتش عشقی اطفا ایده مز بحر محیط ماجرا مز بزم ای دل دخی چوق صو کتورر

وقال سرّی

الحذر اوله اسیر نام مانند نکین روسیاه ایلسنی ایام مانند نکین

وقال راشد

اختلاف کائناتی حکمته حمل ایله هب یوقسه تقدیر ایلز برا مرده حاشا غلط

وقال عزت منلا

ادبار سخت عاقلی دیوانه کوسترر اجبار بخت جاهلی فرزانه کوسترر
مرآة دولتک بوده بر سر مهیمی منصبده آشنالری ییکانه کوسترر

وقال وهبی

آدم اودرکه ایتمیه تغیر وضعنی اقبال و بخت کندویه اولمش اولماش

وقال اخر

ارزان متاع فضل وهنر باق نه رتبه کیم ییک معرفت زمانه ده بر آفرینه در
ابنای دهر هر هنره آفرین ویرر یارب بو آفرین نه تو کتمز خزینه در

وقال اخر

آرزوی اشتیاقك بحضور ابتدی بنی دور بین شوقله یوللرده کوز لردم سنی

وقال اخر

استقامتده قلم یانمده موم اولسه کشی ینه مقراض قضادن سرینی قورتاره من

وقال بلیغ

اسیر فرست اولتی باعث نقض حمیتدر گذرگاه عدوده مرد کامل در کین اولتی

وقال غوثی دده

آسیاب چرخه کندم کلدی کم عیب ایله یزده معنی خرمنندن صچرامش بردانه یز

وقال میر عارف

اضطراب حال بادی سکونت اولدیغی طفل ایکن معلوم اولدی جنبش کهواره دن

وقال ثابت

اضطراب ناهنکام استمز تحصیل کام موقعنده بی تکلف کار کنندین کوستر

وقال نابی

اظهار کین شعار دل زار من دکل اغیار ایله جدال بزم کار من دکل

وقال رضائی

آغردی جایجا سروقت تدبیر صلاح اولدی

اویان ای دیده جان خواب غفلتدن صباح اولدی

وقال بلیغ

اغیاره خاکراهنی وصف ایلز کوکل اعمایه شرح خاصیت توتیا عبث

وقال عارف حکمت بک

اقتضای حکمت اوزره سلب عقل ایلر قضا یوقسه کیم پاستمه دار الشفا اولتی دیلر

وقال نشات

اقتضای قضای کین فیکون قیلدی هر امری وقتنه مرهون

وقال قنالی زاده علی افندی

اگرچه خانهٔ پر نقشدر سرای جهان ولی کتابه لری (کلّ من علیها فان)
زمین محلّ بلا وزمان مدارعنا بودر سرای جهان نقشنه زمین وزمان

وقال اخر

اقلیم فیضدر قومه الدن قناعتی اوقاتک ایتمه صرف ره کیمیا عبث

وقال اخر

البته بازیچه که نرد فلکده بر کرّه دوشش واقع اولور عاشق زاره

وقال اخر

البته مراعات اولنور شرط لیاقت مبدول دکل هرکسه سمور عنایت

وقال سالک

النفات چرخنی کورم نابجاییکانه یه دشمن عرفان اولور البته نادان آشنا

وقال اخر

الهی تیر مقصودم قرین استجابت قیل ادانی بزمنه تعظیم ایچون قدم کنان ایتمه

وقال اخر

امید ایتمد کلرک ایدل او یارسه حکم تقدیره

ظهور ایلز سکا البت نه حاجت رای وتدبیره

وقال هوئی

امیدم بو وفادن اوله کوکلنده اثر پیدا خداقادر درایلسنک خارادن کهر پیدا

وقال ثابت

امورینه قاریشان آخرک وکیلی کبی نتیجه سنده غرامت چکر کفیلی کبی

وقال راغب پاشا

انتساب اهل دولت خاکی هم ایلر عزیز زائل اولمز صیت عزت کاسه فغنوردن

وقال اخر

انتقام آلز ایسه م تیغ زبا نمله اگر شاعریت بکا هرو جهله بهمتان اولسون

وقال راشد

انسانی حسن خاتمه در رو سپیدایدن صبحه شرف ویرن نفس واپسیندر

وقال طیار پاشا

انوار فیضه مظهر اولور قلبی صاف اولان آلفده ماه مهر جهانتا بدن فروغ

وقال اخر

اودالر بوتسم بزه دکدر بیلورز کلی تعریفه نه حاجت نه چیچکدر بیلورز

وقال سامی

اورتبه مرتفع بنیاد در قصر تواضع کیم ریاض جنته نظاره ممکدر زمینندن

وقال اخر

اوصاف محبت دهن خامه یه صغمز تعبیر مزایای نهان نامه یه صغمز

وقال وهی

اوظفل مکتبک دیکلتدی حفظی خوش ادا لرله

انی سوء نظر درن ایلسون محفوظ یا حافظ

کتابک راز مکتومندن اولوز محفظه آگاه

ینه اخلاص بیلز اولسه ده اهل ریاحافظ

کلام حق هر کیمدن اشنسه ک استماع ایت کیم

بوز لمز معنی قرآن اولور سه بد صدا حافظ

وقال ایضا

اوقومغه یا زیدن چوق سعی ایت که قالور نقشله جاهل خطاط

وقال اسعد

اوکرن لسان عصر ورسوم زمانه لی باق طبع ناسه وقته مناسب تکلم ایت

وقال راغب

اولان همواره طینت اضطراب ایتمز حوادندن

که هامون ایلز یا مالی سیلا بدن فریاد

دل مجروح زهر تازه در هر تسلیت راغب

تسلی شامت کونه احبا بدن فریاد

وقال بلیغ

اول پری تشریف ایچون غمخانه مه وعد ایلسه

یاری بولده طلعم ایلر پشیمان دوندیرر

وقال وهی

اولسه عجیبی غفلت نو دولتان فزون سنکین اولورد ماغده وقت شباب خواب

وقال سالم

اولسه م نه عجب اشک روانم کبی پامال کوزدن بنی اول شوخ ستمکار دوشردی

وقال اخر

اولقدر یاره لدی تیغ فراقک بنی کیم نه بلا چکدی کمی یاره دن الله ییلور

وقال اخر

اولقدر نفرقی وار کو کلمک انساندن کیم عکسم آدم دیو مرا ته نگاه ایلیه لم

وقال اخر

اولزدی پاکد امن سرو اولسیدی سرکش دوشتمز دی خار الینه کل اولسه ملائم

وقال اخر

اولسه دفتر قسمتده مقید دانه کیم چکردی الم غربتی درویشانه

وقال شهری

اولسون وارسته بیچ و تاب غمدن کینه خو مار سر مادیده به مولا کونش کوستر مسون

وقال نفعی

اون سکر بیک عالمی سیر ایلک لازم دکل هر تفسده فیض حق بر اوز که عالمدر بکا

وقال اخر

اهل تمکینم بنی بکرتمه ای کل بلبله

درده یوق صبری هر لحظه بیک فریادی وار

وقال سامی

اهل رفعت در ایدن جذب قلوب ضعفا درّه پرور لك اولور فائده مهر منیر

وقال رومی بغدادی

اهل کماله جاهل اگر قدر بیلسه معذور درملا متن ایتمك روا دكل
 جاهل طبیعتنده مذاق کمال بوق هر نفسه اقتضای طبیعت خطا دكل
 الفت همیشه فرعی اولور آشنا لغك جاهل فضیلت اهلی ایله آشنا دكل

وقال رشدی

ایاغندن بویز مك ال چكوب دور اولمز یكدر

بزم مست اولدن بومیله مخمور اولمز یكدر

وقال آخر

ایام انبساط ایله د لذت حیات طوفان لغمده آدمه لازمی عمر نوح

وقال عنقا

ایتدی بزی تیغ غم هجرانه نشانه بیلسك عجبای نیلدك اولقاشی کمانه

وقال نورس

ایتسه لرده بزی پرکار کبی سرکردان مرکز آساینه واردر یرمز دائره ده

وقال نابی

ایتمز کباره ما ملکن صرف ایدن ضرر یردن سپهر شبنم الورسه مطر و یرور

وقال آخر

ایتمز کریم اولنار باب رجایی مسدود قیلمز رحیم اولنار اهل نیازی مردود

وقال سامی

ایتمز کنار مطلبه کوهر نثار موج تا اولینجه ذلت ایله خاکسار موج
 تعداد لطف نامتناهی حق محال اولسونی هیچ صحیفه یمده شمار موج
 و یرمز بنای فقره خلل جوش حادثات غرق ایده مز کینه خسی صد هزار موج

وقال طیار پاشا

ایتمز می حذر ذروه اقباله چیقانلر هر بر یوقشك عكسنى كوردكجه اینشله

وقال اخر

ایتمه امید صفا میکده کردوندن جام کردونده صفا اولسه نکون اولزدی

وقال راشد

ایدر صوت جرس راه خطر ده دعوت رهزن

هله دنیاده یوقدر آدمه شهرت قدر دشمن

وقال اخر

ایدن تحت تصرف اکثر ادنی در بودنیایی

تذکر قیل که ادنی لفظنک تانیثی دنیا در

وقال فطنت

ایدوب صرف آبرویک اویمه لطف ارباب خستدن

ند کلو آب ویرسک نخل خشکه میوه دار اولز

وقال اخر

ایدوب طالع عنایت بخت یاری عدودن انتقام آلتی نه خوشدر

وقال راشد

ایر بر ساحل مقصوده آخر فلک دل قالمز اولور بر کون مساعدر روز کار اما زمان استر

وقال خاتی

ایر یشور منزل مقصودینه آهسته کیدن تیزر فتار اولنک پاینه دا من دولاشر

وقال ابی کمال

ایلسه ک طوطی به تعلیم ادای کلمات سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولز

وقال نورس

ایلسه عاشق نوله درد دلن جانانه عرض چونکه لازمدر قولک احوالی سلطانانه عرض

وقال اخر

ایلسه م وصلک تمنا بخت یار اولز بکا اختیار ایتمه غمک دل غمکسار اولز بکا

صبر و طاقت یوق غم هجرانه یلیم نیلیم آغلسه م عشاق ایچنده اعتبار اولز بکا

وقال رومی بغدادی

ایله جامه و دستار ایله نغز ای خواجه باقر اولصورتی عارف که اوله بی معنی
عرض ایدوب مالی یاد ایله اصل ونسب دکلز اول سوزی عاقل که اوله لایعنی

وقال نورس

ایلیوب تجربه اشیایی بوییتی صکره ایتمش آویخنه لوح فلکه بر درویش
چوب را آب فرومی نبرد حکمت چیست شرم دارد زفر و بردن پرورده خویش

وقال ثابت

ایکیسی بر در معذب ایلکه آدمی کوکب مسعود دشمن طالع منخوس دوست

وقال کمال بک

ایله عرض هزار بار بنه سحر قلمکه انتمه بوجهل کبی دعوی دانش قدمکه

وقال اخر

ای سالک راه حق سکا قطع طریق دشوار در اولسه رفیقک توفیق
طوت دامن مرشد توکل که سکا مقصود میسر اوله توفیق رفیق

زاری

ای سهی سرو کرم باغ جهان طور دجه طور

کلشن پر زینت کون و مکان طور دجه طور

ذاتکی قیلش ستون خیمه اقبال حق

بارگاه نه قباب آسمان طور دجه طور

ثابت

ای صبا شانه زن زلف پر یشان اوله کرم ایت تفرقه ساز دل یاران اوله

وقال باقی

ای صبا زلف دلاویزینی تحریک ایتدک بو قدر فتنه و آشوبه سن اولدک بادی

وقال روجی بغدادی

ای قاضی نجسته ادا کیم حق ایلش
 صاحب سر بر مسند حکم قضا سنی
 جهد ایله کیم ملاحظه نفع دینوی
 حکم قضا ده ایتمه یه اهل خطا سنی
 مقبول خلق فیلس ایکن علم و معرفت
 مردود خالق ایلیه ارتشا سنی

وقال اخر

ای کسب کاله اعتقادک ناقص
 تحصیل کاله اجتهادک ناقص
 عار ایتمه طلبده حذر ایت اندن کیم
 کاملر ایچنده اوله آدک ناقص

وقال اخر

ایله توفیقی بو بنده که یار بی رفیق
 قیل عنایت بکا کیم (انت ولی التوفیق)

حرف الباء

والايات عربية

قال الحسن بن الهاني

باني غادة تيمس بقد تنثني فتخجل الاغصانا
لمست صدرها فباهت وقالت غصن قدى قد أتمر الرمانا

وقال آخر

باح مجنون عامر بهواه وكتمت الهوى فتمت بوجدي
فاذا كان في القيمة نودي من قنيل الهوى تقدمت وحدي

وقال آخر

بادر هواك اذا هممت بصالح خوف العواقب ان غفلت فتغلب
واذا هممت بسوء فتعده وتجنب الامر الذي يتجنب

وقال آخر

باضطراب الزمان ترتفع الا نذال فيه حتى يعم البلاء
وكذا الماء ساجياً واذا ما حرك ثارت من فعه الاقضاء

وقال ابو العلاء

بان امر الآله واختلف النا س فداع الى ضلال وهاد
والذي صارت البرية فيه حيوان مستحدث من جماد
والليب الليب من ليس يغتر بكون مصيره للفساد

وقال آخر

بانوا فامطرت الاجفان بعدهم من نوء عيني على الخدين نوعين

حتى اذا انقضت عيني مدامعها بقيت ابيكهم دمعاً بلا عين
وقال آخر

بئس المطاعم حين الذل تكسبها فالقدر منتصب والقدر مخفوض
وقال الشريف الرضي

بئنا ضحيجين في ثوبي هدى وثقى يلفنا الشوق من فرع الى قدم
وبات بارق ذاك الثغر يوضح لي مواقع التثم في داج من الظلم
وقال آخر

بداري عجوز مضى خيرها ومن شعرها مقلتي تدمع
فياليت ايامها تنقضي وباليتها حية تلسع

وقال الغاني

بدا في سماء الدين والملك كوكب فلم يبق في الدنيا وفي الدين غيب
وجلج سماء لا تنور نجومها وكل نجوم الافق تبدو وتغرب

وقال نواجي

بدا ليل العذار فملت قلبي وقلت سلوت اذطلع العذار
فاصبح صبح غرته ينادي كلام الليل يمحوه النهار

وقال آخر

بدت شعرة بيضاء في وسط لحيتي فبادرتها بالتنف خوفاً من القذف
فقال على ضعفي تقويت يافتي فدونك والجيش التي اتى خلفي

وقال اخر

البدر يكمل كل شهر مرة وجمال وجهك كل يوم كامل
وهلاله في قلب برج واحد ولك القلوب جميعهن منازل

وقال المتنبى

بذا قضت الايام ما بين اهلها مصائب قوم دون قوم فوائد
وقال ابو الوليد

برح لي ان علوم الوري علمان ما ان عنهما من مزيد
حقيقة يعجز تحصيلها وباطل تحصيله لا يفيد

وقال اخر

برهن اقليدس في فنه وقال في النقط لا تقسم
ولي حبيب فنه نقطة موهومة ان يتبسم

وقال ابونواس

بروحي غزال كان للناس قبلة وقد زرت في بعض الليالي مصلاه
ويقرء في الحراب والناس خلفه ولا تقنلوا النفس التي حرّم الله
فقلت تأمل ما تقول فانها فعالك يامن تقتل الناس عيناه

وقال اخر

بالرفق مارس ولائن من تخالطه وغالظن اذا لم ينفع الدين

وقال اخر

بالصدق ينجو الفتي من كل معضلة والكذب ييزرى باقوام وان سادوا

وقال القاضي عبد الوهاب المالكي

بغداد دار لاهل المال طيبة وللفاليس دار الضنك والضيق
اقت فيها مضاعا بين ساكنها كاني مصحف في بيت زنديق

وقال اخر

بفضل الله انا لا نبالي وان كان العدو رمى بجهله
وليس يضرنا الحساد شيئاً فسوء المكر ملتحق باهله

وقال الامام الشافعي

بقدر الجد تكتسب المعالي ومن طلب العلي سهر الليالي
تروم الدر ثم تنام ليلاً يخوض البحر من طلب اللثالي

وقال اخر

بقدر لغات المرء يكثر نفعه وتلك له عند الشدائد اعوان

فبادر الى حفظ اللغات مسارعاً فكل لسان بالحقيقة انسان

وقال سعد بن ليون

بقدر همته يعاو الفتى ابداً لاخير في حامل الهمة ممتن
هيات يعاوفتي حمول همته يقوده لا بتذال النفس والمهن

وقال اخر

بقيت في العز والاقبال يادار ما جن ليل وما قد لاح انوار
في بابك السعد يا وى كل من دخلوا واخير منك لمن وافاك مدرار

وقال اخر

بلاء ليس يشبه بلاء عداوة غير ذي حسب ودين
يبيحك منه عرض لم يصنه ويرتع منك في عرض مصون

وقال اخر

بلاد الفناها على كل حالة وقد يولف الشيء الذي ليس بالحسن
وتستحسن الارض التي لاهواء بها ولا ماؤها عذب ولكنها وطن

وقال اخر

بلاد بها حل الشباب تيمتي واول ارض مس جلدى تراها

وقال اخر

بلاد الله واسعة الفضاء ورزق الله في الدنيا فسيح
فقل للقاعدين على هوان اذا ضاقت بكم ارض فسيحوا

وقال اخر

بلغت الذي قد كنت امله لكم وان كنت لم ابلغ بكم ما اوّمل
وما لي بحق واجب غير اني اليكم بكم في حاجتي اتوسل

وقال ابن المعتز

بلوت اخلاء هذا الزما ن وافلت بالهجر منهم نصبي
وكلمهم ان تصفحتهم صديق العيان عدو الغيب

وقال اخر

بلوناهم واحداً واحداً وجدناهم الكحل كالواحد
فلا زراً الرب ولدانهم ولا بارك الرب في الوالد

وقال اخر

بالله اقسام عن يمين صادق وهو الشهيد عليّ فيما قلته
لو كنت اقدر ان اكون مكان ما سطرته شوقاً اليك لكنته

وقال اخر

بلينا بقوم كالبهائم لم يعوا اراذل قوم في صفات اكابر
ولوشاء ربي خصمهم بثلاثة قرون واذناب وشق حوافر

وقال اخر

بليت بقوم ما لهم في العلي يد ولا قدم تسعى لبذل الضائع
اذا نظرت عيني اليهم تجست بروء يتهم طهرتها بالمدامع

وقال اخر

بليت بها فقيماً ذا جدال يكابر بالدليل وبالذلال
سالت وصاله والوصل حل فقال نهى النبي عن الوصال

وقال ابن المهيم

بما بيننا من حرمة هل رايتما ارق من الشكوى واقسى من الحجر

وقال اخر

بالمخ تصلح ما نخشى تغيره فكيف بالمخ ان حلت به الغير

وقال اخر

بناة مكارم واساة كلم دماً وهم من الكلب الشفاء
فلو ان السماء دنت لمجد ومكرمه دنت لهم السماء

وقال اخر

بني الله للاخيار بيتاً سناؤه هموم واحزان وحيطانه الضر

وادخلهم فيه واغلق بابه وقال لهم مفتاح بابكم الصبر

وقال اخر

بيني وبينك في المحبة نسبة مستورة عن سرّ هذا العالم
نحن اللذان تعارفت ارواحنا من قبل خلق الله طينة آدم

وقال جرير

بيض اوانس ما هممن برية كظباء مكة صيدهن حرام
يجسبن من لين الحديث زوانيا وبصدهن عن اخنا الاسلام

حرف الباء

والابیات فارسیه

قال ییدل

باوج کبریا کر پهلو عجز است راه آنجا سرمویی کرا ینجا خم شوی بشکن کلاه آنجا

وقال آخر

با آنکه خصومت نتوان کرد بساز دستی که بدن دان نتوان برد بیوس

وقال آخر

با آب کوثر وز زم سفید نتوان کرد کلیم بخت کسی که بافتند سیاه

وقال مولانا خالد قدس سره

بامید سر خود پای منه در ره عشق کاندترین مرحله سر با ختن اول قدم است

وقال آخر

با بدان کم نشین که صحبت بد کرچه پاکی ترا پلید کند

آفتابی بدین بزرگی را دزه ابر نماید ید کند

وقال آخر

باط کفت ما هی در تب و تاب باشد که بجوی رفته باز آید آب

بط کفت چومن قدید کستم تو کباب دنیا پس مرکه ما چه ذریا چه سراب

وقال آخر

باحیکی سخنوری میکفت که زیان شو چرا همه کوشی

لب پراز خنده کردو با او کفت حکمتی نیست به زخا موشی

وقال حافظ

باخرابات نشینان زکرامات ملاف هر سخن جایی وهر نکته مکانی دراد

وقال آخر

بادرد هجر طاقت و بیطاقی یکی است تمکین کوه وکاه درینجا برابراست

وقال شمس الدین

باد شمس من چود دوست بسیار نشست بادوست نشایدم که دگر یار نشست
پرهیز از ان عسل که بازهر آمیخت بگر یزازان مکس که بامار نشست

وقال آخر

باد سرکشته بسان قلم آن بیسروپا

که بود تیشه بنیان معارف قلمش

زینت صورت لفظ است خطش لیک چه سود

پرده شاهد معنی است سواد قلمش

وقال اخر

بادوقبله دروه توحیدتوان رفت راست یارضای روست باید یارضای خویشان

وقال ریاضی

بازخون جگر از دیده کشادم بی تو دست من کبر که از پای فتادم بی تو

وقال اخر

بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر بی عقل مردمان که در ومبتلا شوند

وقال جلال الدین الرومی قدس سره

بازیچه قدرت خدائیم همه اوراست توانگری کدائیم همه

بر یکدیگر این زیادتی جستن چیست آخر زدر یکی سرائیم همه

وقال اخر

بازآی که ازجان اثری نیست مرا مدهوشم وازخود خبزی نیست مرا

خواهم که بجانب تو پر وازکم اماچه کم بال وپری نیست مرا

وقال اخر

باشادئى زمانه غم بيشمارهست درجام روز كارمى خوشكوار نيست
يك كس بزير كنبديلو فرى كه ديد كرخون ديده عارض اولاله زار نيست

وقال اخر

باكر انجانان مكو حرف كران تانشنوى كوه در در صدابى اخيار افتاده است

وقال اخر

پاك طينت نشود عاقبت كارش بد پنبه چون كهنه شود كاغذ قرآن كردد

وقال صاحب

پاكان چوروى در حرم كبريا كند اول زپا فتاده دل رادعا كند
دردى كشان مجلس (قالوا بلا)ى عشق حاشا كه از براى دو عالم يا كندند

وقال اخر

باولى نعمت ار برون آيى كرسپهرى كه سرنكون آيى

وقال اخر

باهر كسى كه شرح كم حال زار خویش صد داغ تازه بردل آن ناتوان نهم

وقال نافع

باهر كه حرف دوستى اظهار مى كنم خواييده دشمنى است كه بيدارى كنم

وقال كمال اسماعيل

بايار بكارزار شدم رهگذرى بر كل نظرى فلاندم از بى خبرى
دلدار بمن گفت كه شرمت بادا رخسار من اينجا وتو در كل نكرى

وقال اخر

پايه شعر بين كه چون زبى نفي نعت پيمبرى كردند
بهر تصحيح نسبت قرآن تهمت او بشا عرى كردند

وقال حافظ

پای مالئك است ومنزل بس بعيد دست ما کوتاه وخرما بر نخيل

وقال اخر

پای ملخی پیش سلیمان بردن عیب است ولیکن هنراست از موری

وقال ظهیر

بیاده دست میالای کان همه خون است که قطره قطره چکید است از دل انکور

وقال صاحب

ببر زروسپهانی که در لباس صلاح حصار مکر و حیل کرده اند قرآن را
کیاب شددم از دوستان بی بنیاد بچیرتم که چه شد التفات یاران را

وقال صائب

بپوش چشم زاو ضاع روزگار که نیست لباس عافیتی به ز چشم پوشیدن

وقال یغا

بچنان شرح دل ناکفته ما ندای نطق تقریری
زبان راینست یارای سخن ای خامه تحریرے
بودکان مه بفر یادم رسد امدادی ای افغان
شودکان شوخ دل رحمی کدای ناله تاثیرے

وقال اخر

بجز رضا بقضای خدانی شاید بغیر صبر بوقت بلائی شاید

وقال آخر

بخت بدو همت عالی بلاست وای برآن کس که بدان مبتلاست

وقال اخر

بجدایی که از نتیجه باد پسری بی پدر بمریم داد
آن چنانم بدیدنت مشتاق که بصد خامه شرح نتوان داد

وقال اخر

بجدایی که بردرخت سخن نام او ابتدای هر برك است
که مرادر فراق خدمت تو زندگانی برابر مرك است

وقال اخر

بد خواه کسان هیچ بمطلب نرسد يك بد نکند تا بخودش صد نرسد
من نيك تو خواهم و تو بد خواه مني تونيك نه ييني و بمن بد نرسد

وقال اخر

بد کسی دان که دوست کم دارد زو بتر چون گرفت بگذارد
کرچه صد بار باز کرد دیار سوی او باز کرد چون طومار

وقال کمال اسماعیل

بد میکنی نيك طمع مي داری هم بد باشد سزای بد کرداری
با آنکه خداوند کریم است و رحیم کدم ندهد بار چو جوی کاری

وقال اخر

بدیوار قفس چون رخنها دیدم یقینم شد
که يك در بسته گردد صدر دیگر شود پیدا

وقال السلطان سلیم علیه الرحمة

براه عشق منزل بی شمار است نباشد واحد و اثین و تالاث

وقال اخر

برای خدمت آنکس که نشناسد حق خدمت
مکن اوقات خود ضائع که نه مزداست و نه منت

وقال صاحب

بر بدونيك يكذرد هر چه زنيك و بدرسد چرخ زنا کسان کشد عاقبت انتهام را

وقال آخر

پرده داری می کند بر قصر قیصر عنکبوت بوم نوبت میزند بر کنبد افر اسباب

وقال اخر

بر رای کار ساز تو موقوف کرده اند تدبیر کار عالم و تنفیذ امر ملك

وقال صائب

بر صلح و جنگ اهل جهان اعتماد نیست چون صلح می کنند همیای جنگ باش

وقال اخر

بر کاکت کره مزن ای سروناز من کوتاه مساز رشته عمر دراز من

وقال سعدی

بر غلامی که طوع خدمت تست خشم ییجد مران و تیره مکیر

که فضیحت بود بروز شمار بنده آزا دوخواجه درزنجیر

وقال اخر

بر مادر وصل بسته میدارد دوست جان را بفراق خسته میدارد دوست

من بعد من و شکستی و در دوست چون دوست دل شکسته میدارد دوست

وقال اخر

بریده بادز بانی که در فضای سخن ازو مبادی افکار منهدم گردد

ز انقلاب تصاریف لهجه بداو وجود حسن عبارات منهدم گردد

وقال حافظ

پری نهفته رخ و دیو در کرشمه و ناز بسوخت عقل ز حکمت این چه بوالعجبی است

وقال صائب

بزرگ اوست که بر خاک هم چو سایه ابر چنان رود که دل مورانیا زارد

وقال اخر

بروز مرگ که تابوت من روان باشد کمان مبر که مرادرد این جهان باشد

تم بچاک سپارو مکو فراق فراق که خاک پرده اسرار عاشقان باشد

وقال اخر

بزور و زرنشایدرد احکام قضا کردن نمی زبید کسی رادر قضا چون و چرا کردن

وقال اخر

بسا رخنه که اصل محکمیا است بسا انده که دروی خر میها است

بسا قفلی که بندش نابدید است چو وایینی نه قفل است آن کلید است

وقال اخر

بس بلبل باغ طوب وپاك نهاد كايام ورا چو خاك و خاشاك نهاد
ای بس صدف در معانی كه فلك بر كوشه صندوقچه خاك نهاد

وقال اخر

پس پس رود چو مرد رسن باف تا ابد طومار اشتیا تم اگر واكند کسی

وقال نوائی

بسكه دارم در درون سینه مهر مهوشی بر سر خاكم شود هر سنك سنك آتشی

وقال كلیم

بسكه در عالم جفا از خو برویان دیده ام آرزوی جنتم در دل ز بیم حور نیست

وقال اخر

بشارت بادیا كان حرم را كه عزم كعبه دارد بت پرستی

وقال اخر

بشجاعت توان گرفت جهان هر كه بددل بود چه كار كند
وانكه جرات نماید اندر كار خویشتن را بزرگوار كند

وقال حافظ

بشنو این نکته كه خود را ز غم آزاده كبی خون خوری كر طلب روزی ننهاده كبی

وقال كلیم

بشیرینی نمی دارند مستان رغبت و ترسم

كه نستانند بهای غمزه چشمت جان شیرین را

دو دستم هر دو در بند است در زلف و لب ساقی

ندانم كر بكیرم جام بكارم كدا مین را

وقال اخر

بغیر یاد تو نبود لب مرا همدم بغیر مهر تو نبود دل مرا دمساز

وقال اخر

بکن سرّ وعلن را با کسی راست که دانای نهان و آشکارا راست

وقال حافظ

بگیر دامن جمعیتی و کاری ساز که هیچ کار میسر نشد ز تنهایی

وقال آخر

بنام نکو کریمم رواست مرا نام باید که تن مرا گراست

وقال صاحب

بنام مهرو وفار اخراب می بینم درین زمانه کسی پیش کس زبون نشود

وقال آخر

بند کان را زحد بدر منواز این سخن سهل تستری گوید

کانکه باخود برابرش کردی زود باشد که برتری جوید

وقال آخر

بنسب نیست نسبت مردم هر کسی را بنفس خود شرف است

شرف در بجوهر خویش است نه ز پاک کوه صدف است

وقال آخر

بنگاهی همه احوال جهان می داند چشم بد دور ز چشمی که ز بان میدانند

وقال آخر

بودیم بهم جمع رفیقانی چند چون عقد جواهر همه با هم پیوند

ناگاه قضا شده مارا بکسیخت هردانه جواهری بجای افکند

وقال آخر

بوسیدم و بر سر دمک دیده نهادم پیچیدم و تعویذ دل سوخته کردم

وقال آخر

بو الفضولی مرا ابکنجی دید همچو جنی نهان زهر انسی

گفت دائم ملول می کردی کفتم آری ز چون تو نا جنسی

وقال آخر

بوی گل و مل نوای مرغان بهار حاضر همه و توغائب ای زیبایار
آنجا که توغائبی ازینهام چه حظ و آنجا که تو حاضری باینهام چه کار

وقال اخر

بهار عمر بسی دلفریب ورنکین است ولی چه سود که دار دخران | مرک از پی

وقال آخر

بهایی وصل تو کرجان بود خردارم که جنس خوب مبصر بهر چه دید خردید

وقال اخر

بهر چمن که رسیدی کلی بچین و برو پای گل منشین آنقدر که خار شوی

وقال مفلح

بهشت آنجا است کازاری نباشد کسی رابا کسی کاری نباشد

وقال کلیم

بهشت حق بنی آدم است دل خوش دار که مانده از پدر این باغ وقف اولاد است

وقال اخر

بهنر کوش زانکه در عالم قیمت اوراست کو هنر دارد

کز ترا نعمتی از و نرسد نام جهل از تولیک | بر دارد

وقال اخر

بی ادبی شیوه دوان بود هیچ شرف نیست ترا چون ادب

ترک ادب کار زبونان بود زانکه ادب به بود از هر حسب

وقال کمال اسماعیل

بیا بیا که فراق مرا بجان آورد بیا که بی تو نفس بر نمی توان آورد

وقال صائب

بیش ازین بر رفتگان افسوس میخوردند خلق

میخورند افسوس در ایام ما بر ماندگان

وقال اخر

پیشانی عضو ترا پرچین نسازد جرم ما آینه کی بر هم خورد از زشتی تمثالها
وقال حافظ

پیش موسی ساحری از مخص الخولیاست پیش عیسی لاف طب از علت سودا بود
وقال زبیب النسا

بیکانه وار میکذری از دیار چشم ای نور دیده حب وطن درد دل تو نیست
وقال اخر

بی یاد روز کار تو کر یک نفس زیم تضحیح عمر دانه و تعطیل روز کار
وقال اخر

بی جذبه دوستان ز جانتوان رفت هر راه که نیست رهنا نتوان رفت
آواز مؤذن بشنو تا دانی ناخوانده بخانه خدا نتوان رفت
وقال سالک

بی روی تو ای مردم کاشانه چشم پر پرده حسرت است پیمانه چشم
تو جای دگر گرفته خانه و من بهر تو سفید کرده ام خانه چشم
وقال اخر

بی علم و عمل روضه رضوان مطلب بی روزه و بی نماز ایمان مطلب
خواهی ز پل صراط آسان کذری آزار دل هیچ مسلمان مطلب

حرف الباء

والایات ترکیه

وقال اخر

باب حق مفتوح ایکن هر لحظ اهل حاجنه التجا لا یقیمدر مغرور جاه ودولته

وقال وهبی

بابانصیحیندر مکر خویشدن حذر ایت ایدن فتاده چه یوسنی برا در یدر

وقال راغب باشا

بار بینی کردن احبابه ایدنر تحمیل نقدر اولسه سبکروح اولور البته ثقیل

وقال باقی

باطل همیشه باطل و بهیوده درولی مشکل بودر که صورت حقندن ظهور ایدر

وقال آخر

باقمه یارب سواد دفتریمه انی یاق آتسه بنم یریمه

وقال وهبی

باقوب نقش نکینه شو یله فهم ایتدم که عالمده

درونن شرحه شرحه اتیمیا نلر نامدار اولمز

وقال وهبی

پای فوسوده صحرای طلب اولیه جق آدمه کندی ایاغی ایله دولت کلز

وقال کاظم پاشا

بتمز ایش بو قدر بو حکمتخانه امکانده صبرایت ای عاشق غم دنیا دکل دنیا بتر

وقال راشد

بتون خلق جهان جاسوس عیب یکد بگردر هب

ایدر هر کس نه سر در شهرت راز نهاندن حظ

تکا پوسه کلان نعمتده واردر لذت دیگر

نه دکلو منعم اولسه آدم ایلر اوره فاندن حظ

وقال راغب باشا

بخت اولینجه حسن طبیعت نه بی مفید صائبده اولسه خلق خطاسن ارار بولور

وقال بلیغ

بدز بانلق یراشور صورتی چرکین اولانه هر کسک او یغون اولور ذاتنه البته صفات

وقال راغب پاشا

برا ولور عدل الهیده سلیمان ایله مور در که حقه ده همان شاه ایله سائل بر در

وقال راشد

برای کار در دعوی ابراهیم اخلاص ایتدیکی خلقک

دروغ مصلحت آمیز در شمعی صداقتلر

وقال پرتو پاشا

بر خانه یه مالک دکلم بن شو جهانده قطع طر بقک دخی ششخانه سی وار

وقال عزت

بر دلده ایکی یاره محبت صغشیمور خلو تسرای وحدته کثرت صغشیمور

وقال اسعد پاشا

بر زمان بولوز فنا دنیاده ارباب هم صاحبی محوا اولسه ده آثار کشدین کوسترر

وقال کمال پاشا زاده

بر سر و بسلیوب نیجه پیل باغبان اولوب

سرکشک ایتدی اولدخی دامن کشان اولوب

وقال عفت

پر سش اعلکه خطکه جواب استدم بن شراب استدم ای شوخ کباب استدم

وقال رشدی

برك سمندن اولسه اگر پیرهن سکا بارکراندر ای کل نازک بدن سکا

وقال ثابت

بر کره دونسه باشنه بیک کره بار اولور کیچ سنک آسیا کبی خائن رفیقاری

وقال نابی

بر کون سوکلور که صدره چیقار سرافراز اولور

اول کور دیکک کمینه که نامی پیاده در

وقال وهبی

بر نقطه قویوب مجرم ایدر لرسنی آخر اسرار کباره صقین اوله هله محرم

وقال اسعد

پر وانه ده بلبل کبی نالشرا ایدردی شمعکده اگر غنچه صفت خاری اولیدی

وقال اخر

پک ظتلو در نوازشی تنهاده دلبرک ایلر سه خلق ایچنده نه مانع عناب تلخ

وقال اخر

بلبل شیفته نک برکنه کوز دیکک صحن کلزار حیا تنده دیکنلر بتسون

وقال اخر

بلبل کلکون اشکدر کل صبح وطن رنک خون شام غربت اشک کلکوندر بکا

بن جدایم یوسف کلچهره دن یعقوب وش نغمه آواز بلبل آه وشیوندر بکا

وقال نابی

بن ا کلادیغ عفو ایسه ک ای عفو آلی صورمه کمهم غیر یدن ال دفتری بندن

وقال نابی

بندن صورک حقائق اسرار عالی تالیف رازنامه دهر از بر مده در

وقال وهبي

بني برحاله قودی هجری که اغیار اغلر   حامله دوست دکل دشمن غدار اغلر
چاغلین طاغده ایرماغ دکل کوز باشیدر   یورکی طاشدن ایکن دردیبه کهسار اغلر

وقال اخر

بني مکر رقیب آواره ایتدی یار کویندن   چیقاران آدمی فرودسدن تزویر شیطاندر

وقال فغانی

وخارستان عالمده اچلمز سه کل مقصود   نه غم ای بلبل جان چونکه کلزار عدم موجود

وقال اخر

بودهر پر تبعده نائل جاه اولمغه لابد   اوتانمز یوز توکنمز سوزاشتمز بر قولاغ استر

وقال عارف حکمت بك

بہیمیت چراکاه   صفادر غم عالم بنی آدم ایچوندر

وقال اخر

بہیوده ایتمه اهل ریادن امید فیض   ایتمز درخت خشک نمادن ثمر ظهور

وقال عارف حکمت بك

بہیوده در کمال ودرایت زمانه ده   باب کبار عصره هنر انتسا بدر
(حکمت) نظام عالم کون فسادی هب   اخلال ایدن مدا هنه وار تکا بدر

وقال رشید

بی بقادر صقین الدائمہ جهان فانی   ایلز عاقل اولان دولت دنیادن حظ

وقال رحمی

بی بصیرت اوله مز مدرک فیض دیدار   هرکسه نورکور نمز جبل موساده

وقال غالب

بی پیچ وتاب غم اوله مز طبع پر هنر   افعی اولور می هیچ درنجینه دن جدا

وقال راغب پاشا

بی تابی تہالک ایله بولدی قالدی هب   سر منزل مرامه وقتسز شتاب ایدن

راغب مداهنه ایله ریادر زمانه ده دنیایی صائمه جور و ستمدر خراب ایدن

وقال شیخ غالب

بی نوالر عجبیمی دوشسه سکا ذره آفتنا به راجعدر

حرف التاء

والايات عربية

قال المامه

تأمل في الوجود بعين فكرٍ ترى الدنيا الدنية كالحيال
ومن فيها جميعاً سوف يفنى ويبقى وجه ربك ذي الجلال

وقال اخر

تأنت بدميم الفعل طلعتنه تانس المقلة الرمضاء بالظلم

وقال اخر

تان فالمرء ان تانى ادرك لاشك ما تمى
وما لمستوفز عجول حظ سوى انه تعنى

وقال ابو الفتح البستي

تان في الشي اذا رمته لتعرف الرشد من الغي
لا تتبعن كل دخان ترى فالنار قد توقد للكي
وقس على الشيء باشكاله يدلك الشيء على الشيء

وقال اخر

تان وشاور فان الا مور منها مضي ومستغرض
فرايان افضل من واحدٍ وراي الثلاثة لا يتقض

وقال اخر

تجنب معاداة الرجال فانها مكدره للصفو من كل مشرب
ولا تصطلي حرباً وان كنت واتقا بقوة ناب او بشدة مخلب
فلن يشرب السم الزعاف اخوججى مذلاً بدر ياق لديه مجرب

وقال اخر

تجاوز قدر المدح حتى كانه باحسن ما يثني عليه يعاب

وقال اخر

تحذر من صديقك كل يوم وبالاسرار لا تركز اليه
سلت من العدو فما دهاني سوى من كان معتمدي عليه

وقال اخر

تحولت عن تلك الديار واهلها وآثرت قول الشاعر المتمثل
اذا كنت في دار يهينك اهله ولم تك مقبولاً بها فحول

وقال اخر

تخل بالوحدة مستانساً تبع من الناس ومن شرهم
اياك ان تطمع في نفعهم فالنفع ان تسلم من شرهم

وقال اخر

تداويت من ليلي بيلي من الهوى كما يتداوى شارب الخمر بالخمر

وقال اخر

ترجو النجاة ولم تسلك مسالكها ان السفينة لا تجري على اليبس

وقال ولاّده

ترقب اذا جنّ الظلام زيارتي فاني رايت الليل اكرم للسر
وبي منك ما لو كان بالبدر لم ينر وبالليل لم يظلم وبالنجم لم يسر

وقال اخر

تركت حبيب القلوب لاعن ملالة ولكن جنى ذنباً يودي الى الترك
اراد شريكاً في المحبة بيننا وایمان قلبي لا يميل الى الشرك

وقال اخر

تزندق معلنا لقول قوم اذا ذكروه زنديق ظريف
فقد بقي التزندق فيه وسماً وما قيل الظريف ولا اللطيف

وقال البيهقي

تصفوا الحيوة لجاهل او غافل عما مضى فيها ويتوقع
ولمن يغالظ في الحقائق نفسه ويسومها طلب المحال ويطمع

وقال اخر

تطرق اهل الفضل دون الورى مصائب الدنيا وآفاتها
كالطير لا يسجن من بينها الا التي تطرب اصواتها

وقال سعد بن ليون

تعظيمك الناس تعظيم لنفسك في قلوب الاعداء طرّاً والادواء
من عظم الناس يعظم في النفوس بلا مؤنة ونيل عزّ الاعزاء

وقال اخر

تعلم ان اكثر ما تنادى به وان ضحكوا عليك هم الاعداء

وقال آخر

تعلم ما استطعت بحيث تسعى فان العلم زين للرجال
وان العلم في الدنيا جمال وفي العقبى تنال به المعالي

وقال صلاح الدين الصفدي

تقدم المولد لم يعتبر لانه في الفضل تدليس
لو اعتبرنا السن يوم العلي رقي على آدم ابليس

وقال اخر

تفاخر الناس في الدنيا باربعة اكل وشرب وملبوس ومنكوح
وغاية الكل ان فكرت فيه الى روث وبول ومطروج ومنضوح

وقال اخر

تكثر من الاخوان ما استطعت انهم كبوز اذا استنجدتهم وظهر
وان قليلا الف خلّ وصاحب وان عدواً واحداً لكثير

وقال آخر

تفكرت في الدنيا رخاءً وشدّةً وناديت في الاحياء هل من مساعدي
فلما رآ فيما ساءني غير شامت ولم ار فيما سرني غير حاسد

وقال ابو علي المهندس

نقسم قلبي في محبة معشر بكل فتى منهم هواي منوط
كان فؤادي مركز وهم له محيط واهوائى اليه خطوط

وقال آخر

تكثر من الاخوان ما اسطعت انهم كنوز اذا استجدتهم وظهر
وان قليلا الف خل وصاحب وان عدوا واحدا لكثير

وقال ناجم جامع هذا الكتاب

تمتع بهذا العمر ان كان مقبلا ولا تامن الايام سوف تحون
ولا تغتر بالوقت حين صفائه فليس لاوقات السرور ركون

وقال آخر

تمسك بقول الانبياء وحكمهم ودع من ينافيهم وذلك جاهل
فقولهم حق وقول سواهم وان زخرفت الفاظه فهو باطل

وقال المثني

تمشي الكرام على آثار غيرهم وانت تخلق ما تأتي وتبتدع
من كان فوق محل الشمس موضعه فليس يرفعه شيء ولا يضع

وقال البخارزي

تملكني واختر صدري مسكنا ومن عادة الملاك ان يسكنوا الصدرا

وقال آخر

تمنيت ان تمسى فقيها مناظرا بدون عناء والجنون فنون
اذا كان كسب المال دون مشقة محالا فكسب العلم كيف يكون

وقال سعد بن ليون

تنح عن الناس معها استطعت ولا تك في الناس بالراغب
من اعتمد الناس يشقى ولا يرى غير منتقد عائب

وقال اخر

تنقل المرء في الآفاق يكسبه محاسنا لم يكن منها يبيلده
اما ترى بيدق الشطرنج اكسبه حسن التنقل فيها فوق رتبته

وقال ايوردي

تنكر لي دهري ولم يدر اني صبور وعندى الحادثات تهون
فبات يريني الخطب كيف اعندأوه وبت اريه الصبر كيف يكون

وقال اخر

تواضع تكن كالنجم لاح لناظر على صفحات الماء وهو رفيع
ولا تك كالدهان يعلو بنفسه على طبقات الجو وهو وضعيف

وقال اخر

تواضع لمن ان تواضعت له يرى ذلك للفضل لا للبه
وجانب صداقة من لم يزل على الاصدقاء يرى الفضل له

وقال اخر

توكلت في كل ما ارتجى وفوضت امري الى خالتي
كما احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقي

وقال شهاب الدين

توكل على الرحمن في الامر كله فما خاب حقاً من عليه توكل
وكن واثقا بالله واصبر لحكمه تفز بالذي ترجوه منه تفضلا

وقال اخر

تهدى الى القمر الشمس الضياء وما ياتي الخسوف لها الا من القمر

حرف التاء

والايات فارسية

قال الشاعر

تا از برای دفع بلیات روز و شب دارند مؤمنان همه بر کرد کار دست
بهر دعای جان تو بادند قدسیان برداشته بحضرت پرور کار دست

وقال اخر

تا بتقدیر قادر علام چرخ گردش کند زمین آرام
باد مقرون سعادت بخلود باد موصول دولت ابدام

وقال اخر

تا بود در محاورات عرب نام شب لیل و نام روز نهار
شب تو هجو روز روشن باد روز اعدات تیره چون شب تار

وقال اخر

تا بهر صید مرغ اجابت همی نهند هر صبح و شام اهل صفادامی از دعا
باد اهبشه مرغ اجابت شکار تو دامش دعای (دام لك العز والبقا)

وقال کلیم

تا تو انی ناتوانان را بچشم کم مبین یاروی یک رشته جمعیت دهد کلدسته را

وقال اخر

تا جمال تو درین پرده نهان خواهد بود جنك هفتاد و دو ملت بمیان خواهد بود

وقال اخر

تا ز نسیم بهار زنده شود مرغزار تا ز سموم خزان زرد شود بوستان

باد محب ترا روضه شادی بهار باد عدوی ترا دوحه هستی خزان
وقال صاحب

تازه دیوانی بنام دوست میسازیم جمع ارمغان پای ملخ پیش سلیمان می بریم
وقال اخر

تا شود عالم منور ز آفتاب خاوری تا کشد شب بر رخ خورشید از ظلمت نقاب
روز عمرت باد چندان که خلق کائنات از حساب آن برون نایند تا روز حساب
وقال فکری

تا کی حکرم ز غصه خون خواهد شد روز و شبم اندوه فزون خواهد شد
روزم بخیال آنکه تا شب چه شود شب در غم آنکه روز چون خواهد شد
وقال اخر

تبارك الله ازان كلک روح پرورتو که سر غیب سر آید زبان او بصیر
امیر لشکر علم است پیک عالم عقل کره کشای خیال است و نقش بند ضمیر
وقال اخر

تدبیر خود امروز کن ای خواجه که فردا هر چند که فریاد کنی سود ندارد
وقال صاحب

ترادر آینه هر کس که دید میکوید دوا آفتاب در نیجا مقابل افتاد است
وقال اخر

ترا با ما چنان در عهد انسی دروغ است اینکه (طول العهد ینسی)
وقال مغری

ترا که دیده نباشد نظر چه گونه کنی بدین قدم که توداری سفر چه گونه کنی
ترا که هیچ ز احوال خود خبر بنود ز حال خود دیگر پرا خبر چه گونه کنی
وقال اخر

ترا بسوی من خسته دل نظر ها باشد چه کرده ام که زمن التفات لم کردی
وقال اخر

ترا من دوست میدارم بغایت تو خواهی جور کن خواهی عنایت

وقال صاحب

تلخکورا غیر خاموشی نمی بینم جواب خصم را سازد پشیمان برد باری بیشتر

وقال حافظ

تکیه بر جای بزرگان نتوان زد بکراف باید اسباب بزرگی همه آماده کنی

وقال آخر

تکرار کنم مدح تو دایم که مدیحت قند است و همان به که شود قند مکرر

وقال ظهیر فاریابی

تمتعی که من از فضل خویشان دیدم همان جفای پدر بود وسیلی استاد

وقال سعدی

تندرستان را نباشد درد ریش جز بهم دردی نکو چو درد خویش

کفتن از ز بنور بچاصل بود بایک در عمر خود ناخورده نیش

تا ترا حالی نباشد همچوما حال ما باشد ترا افسانه پیش

وقال آخر

تنها همه شب من و چراغی مونس شده تابگاه روزم

کاهی بکشم باه سردش گاه از تف سینه بر فروزم

وقال سلمان

تنده برضا آنچه قضا بر تو نوشت است از تو نشود دفع بتعوید و حمانل

وقال سعدی

تواضع ز کردن فرازان نکوست کدا کر تواضع کند خوی اوست

وقال حافظ

توان کرد دل درویش خود بدست آور که مخزن ز رو کج درم نخواهد ماند

بدین رواق ز برجد نوشته اند بزر که جز نیکویی اهل کرم نخواهد ماند

وقال هجری

توان بهجرتو آسان وداع جان کردن ولی وداع تو آسان نمی توان کردن

وقال سعدی

توان شناخت بیک روز در شمائل مرد که تا کجاش رسید است پایگاه علوم
ولی ز باطنش ایمن مباحث و غره مشو که خبث نفس نکردد بسالها معلوم

وقال آخر

تو چون رفتی بسططان خیالت ملک دل دادم

غرض از چشمم اگر رفتی نخواهی رفت از یادم

وقال آخر

تو دستگیر خلق جهانی درین زمان باد اخدای درد و جهان دستگیر تو

وقال آخر

تیغ بیاید زدنش بر جگر هر که زبانش دگر و دل دگر

وقال حافظ

تیمار غریبان سبب ذکر جمیل است جانا مگر این قاعده در شهر شمایست

حرف التاء

والايات تركية

قال نابي

تاثيرين آكله جانب علويدن اولديغن سيرايت جماعتن حرکاتن اذان ايله

وقال ايضاً

تاوقتي کلينجه امور ايلز ظهور دور ايلر آفتاب فلک نوبت اوستنه

وقال ايضاً

تخم اولينجه خاک نشين بولز ارتقاغ اولز جهانده کسه عزيز اولدن ذليل

وقال حاذق

ترفيغ غيره همت ايدرسر بلند اولان پامال اولورسه هر تقدیر نردبان کبي

وقال راشد

تسلیمدر قضايه اکر وار ايسه علاج تدبير يوقسه مانع تقدیر اولورمی هچ

وقال لطفي آمدي

تشریف ايديمک بزعی بص چشمه پایک بصمه قدمک خاکه کوزم نوری بصرسن

وقال اخر

تصدر قلسه کرنا آدان نه غم فوننده دانانک

اولور خاروخس اوستنده کهر آکتنده دریانک

وقال نابي

تصریح ایلزسه ده مقصودین اهل درد معلومدر مالی سیاق وسباقدن

وقال یسری

تصنع اهلنه بوزو یرمه باقمه سوزشنه ایشی بتیجه بنارموم خاتم مکتوب

وقال نعيم

تعمیر کعبه هدم صمخانه ایش دکل آج دیدہ بصیرتی قلب خرابه بق

وقال راشد

نقریر ایدہ م درد درون الم وار اللہی سورسک بنی سویلتمہ غمم وار

وقال سامی

تلاش حرص بیجا آدمی محروم کام ایلر کہ دست رعشہ دارایله طولی بیانه جمع اولز

وقال حشمت

تمام اقبال ایدر انسانی القاجاه ادبارہ اولور افتادہ خاک ہبامیوہ کما لندن

وقال نورس

تمغا سیدر سکوت متاع معارفک برکون بزم دخی اولور البت روا جمر

وقال حاذق

تنزل ایلز عالی ہم چرکاب دنیاہ انکچون ذروہ جاہہ چیقان اکثر ادانیدر

وقال نابی

توبہ میدہ ثبات قدمدن صورمہ اوراسین ساقی کلچہرہ نک ابرامی بیلور

وقال اخر

توفیقی یاور اولسہ خدانک برآدمہ استرسہ ایلسون بتون عالم مخاحمہ

حرف التاء

والايات عربية

قال ابو العشائر

تغر كلع البرق حسن بريقه يشفي فواد المستهام بريقه
قد بت التمه وارتشف المنى من درة ورحيقه وعميقه

وقال غانم العاصمي

ثق بالكريم اذا تهلل بشره فهو البشير بنيل كل مراد
والبشر في وجه اللئيم تملق فاحذر به استدراجه بفساد
ضدان بينهما اخص تشابهه فاحذر هديت تشابه الاضداد

وقال ثعلب

ثلاث خصال للصديق جعلتها مضارعة للصوم والصلوات
مواساته والصفح عن كل ذلة وترك ابتذال السر في الخلوات

وقال سعد بن ليون

ثلاث مهلكات لا محاله هوى نفس يقود الى البطالة
وشح لا يزال يطاع دابا وعجب ظاهر في كل حاله

وقال زهير

ثلاث يعز الصبر عند حلولها وينذهل عنها عقل كل لبيب
خروج اضطرار من بلاد تجبها وفرقة اخوان وفقد حبيب

وقال السراج الوراق

ثلاثة ان صحبت ثلاثة اعيت علاج بدوها والحضر
عداوة مع حسد وفاقة مع كسل وعلة مع كبر

وقال ابو العلاء المعري

ثلاثة ايام هي الدهر كله وما هي غير الامل واليوم والغد
وما البدر الا واحد غير انه يغيب ويأتي بالضياء المجدد
فلا تحسب الاقمار خلقاً كثيرة فحملتها من نير متعدد

وقال اخر

ثلاثة تذهب عن قلبي الحزن الماء والخضراء والوجه الحسن
وقال بن وهب

ثلاثة تشرق الدنيا بيهجتهم شمس الضحى وابواسمق والقمر
يحكي افاعيله في كل نائبة الغيث والليث والصمصامة الذكر

وقال اخر

ثلاثة طاب بها المجلس الورد والتفاح والزرجس
وقال ابو بكر البلخي

ثلاثة فقدتها كبير الخبز واللحم والشعير
والبيت من كلبها خلاء فجد بها ايها الامير

وقال اخر

ثلاثة مجهل مقدارها الامن والصحة والقوت
فلا تثق بالمال من غيرها لو انه درر وياقوت

وقال الصفدي

ثمانية ان يسمح الدهر بها فما لي عليها بعد ذلك مطلوب
منام ومشروب ومزج وماكل وملهى ومشموم ومال ومحبوب

وقال اخر

ثمانية عمت باسبابها الوري فكل امرئ لا يد يلقى الثمانية
سرور وحزن واجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافيه

وقال آخر

ثمن المعروف شكر   ويد الانعام ذخز
 وبقاء الذكر في الا   حياء للاموات عمر

وقال آخر

ثنتان لو بكت الدماء عليهما   عيناى حتى توذنا بذهاب
 لم تبلغا المعشار من حقيهما   شرح الشباب وفرقة الاحباب

وقال ابوبكر المازني

ثنتان من سير الزمان تحيرت   لها عقول ذوي التفلسف والنهى
 مثر من الاموال منحوس الحى   وموفر الآداب منقوص الغنى

« لا توجد حرف الثاء في الفارسية والتركية »

حرف الجيم

والايات عربية

قال الشاعر

جاءت سليمان يوم العرض قبرة   تأتي برجل جراد كان في فيها
ترنمت بفصيح القول اذ نطقت   ان الهدايا على مقدار مهديها

وقال اخر

جامل عدوك ما استطعت فانه   بالحلم يطمع في صلاح الفاسد
ولربما رضى العدو اذا رآه   منك الجميل فصار غير معاند

وقال اخر

جاءت بوجه كانه قمر   على قوام كانه غصن
غنت فلم يبق في جارحة   الا تمنيت انها اذن

وقال ابن الخطيب

جاء العذار بظل غير ممدود   فتمتعي الحسن منه غير محدود
ناديت قلبي اذ لاحت طلابعه   يا صبرا يوب هذا درع داود

وقال اخر

الجد انهض بالفتى من عقله   فانهض بجدك في الحوادث اوذر
ما اقرب الاشياء حين يسوقها   قدر وابعدها اذا لم يقدر

وقال اخر

جزى الله خيراً كل من ليس بيننا   ولا بينه ود ولا نتعارف
فما نالني ضم ولا حل بي اذى   من الناس الا من فتى انا عارف

وقال آخر

جس الطيب يدي جهلاً فقلت له ان الحجة في قلبي فخل يدي

وقال اخر

الجسم بيت وقد بديل الفؤاد به والراس قبته والمقلة الجام
فالعارفون بنور الحق ان نظروا صحت فراستهم والجام نام

وقال آخر

جسمي معي غير ان الروح عندكم فالجسم في غربة والروح في وطن
فليعجب الناس مني ان لي بدنا لا روح فيه ولي روح بلا بدن

وقال ابو الفتح البستي

جعلت هديتي لكم سوا كما ولم اقصد به احد سوا كما
بعثت اليك عودا من اراك رجاء ان اعود وان اراك

وقال اخر

جلت معالي قدس وحدة ذاته عن ان يطور بها ذوو الاطوار
هيئات ان تضاد عنقاء البقا بلعابهن عناك الافكار

وقال آخر

جمال اخي النهي كرم وفضل وليس جماله عرض وطول

وقال عاصم الغاني

جمعت ما انا محتاج الى سنة اليه فرشاً وملبوساً ومقتاتاً
وكان اول ما في الباب يلزمني جمع الحيوة الى حول وهيئاتا

وقال اخر

جن الظلام وهاج الوجد بالسقم والشوق حرك ما عندي من الالم
ولوعة اليبس في الاحشاء قدسكنت والفكر صيرني في حالة العدم
والوجد اقلقني والشوق احرقني والدمع باح بسر اي مكنتم

حرف الجیم

والایات فارسیه

قال صائب

چاره سازان جهان از چاره خود عاجزند
آب نتواند که شوید کرد از رخسار خویش

وقال حافظ

جام جهان نماست ضمیر منیر دوست اظهار اشتیاق خود آنجا چه حاجت است

وقال اخر

جامه بگذارو دار دل را پاک پا کدل را ز کهنه جامه چه باک
باش همراه خاکساران را کاوالت خاک بودو آخر خاک

وقال اخر

جانا تو یکانه ولی ذات تو هست مجموعه آثار کالات همه

وقال اخر

جانم بفدای آنکه او اهل بود سردر قدمش اگر نهی سهل بود
خواهی که بدانی بیقین دوزخ را دوزخ بجهان صحبت نا اهل بود

وقال آخر

جانی است مرا که فرقت تن خواهد کامی است مرا چنانکه دشمن خواهد
ناکامی عمر خویش اگر شرح دهم دشمن بدعا زندگی من خواهد

وقال حافظ

جای آن است که خون موج زند در دل لعل
زین تغابن که خزف می شکند بازارش

وقال ايضاً

چرخ برهم زخم ارغیر مرادم گردد من نه آنم که ز بونی کشم از چرخ فلک

وقال آخر

جزا آینه فعل است کوی که دروی هرچه کردی می نماید
اگر کردی نکویی نیک بینی و کرد بد کرده بد پیشت آید

وقال اخر

جز حادثه هرگز ظلم کس نکند یک پرسش کرم جز تبم کس نکند
ورجان بلب آیدم بجز مردم چشم یک قطره آب بر لبم کس نکند

وقال اخر

چشم از برای دیدن آثار قدرت است گوش از پی شنیدن اخبار حکمت است

وقال اخر

چشم کوتاه نظران بر ورق روی نکارین خط همی بیند و عارف قلم صنع خدا را

وقال اخر

چشم رضا و مرحمت بر همه بازمی کنی چونکه بیخت ماری این همه نازمی کنی

وقال عرفی

چنان با خلق الفت کن که بعد از مردنت عرفی مسلمانان بزمزم شوید و هندی و بسوزانند

وقال خیام

چندین غم ما بحسرت دنیا چیست هرگز دیدی کسی که جاوید بز نیست
این یک نفسی که در تنت عاریتی است با عاریتی عاریتی باید زیست

وقال اخر

جنگ و صلح بی محل ناید بکار جای کل کل باش و جای خار خار

وقال سعدی

چو از قومی یکی بی دانی کرد نه که را منزلت ماندنه مه را
خی بی بی که کاوی در علف زار بیایا ید همه کاوان ده را

وقال اخر

چو آید بموی تواند کشید چو بر کشت زنجیرها بکشد

وقال اخر

چو دانستی که این درد توازیست زرنج خویشتن می باش خرم
کراو زهرت دهد بهتر زشکر وراو زخمت زند بهتر زمرم

وقال سعدی

چو مردان سخن گفت باید بهوش وکرنه شدن چون بهائم خموس

وقال اخر

بهائم خموشند وگویا بشر زبان بسه بهتر که گویا بشر

وقال اخر

چون الف چیزی ندارم در جهان تاب دست آرم تدر و خوشخرام
ای در یفا کاشکی بی بودمی تا یکی درز یرمن بودی مدام

وقال خیام

چون ابر بجویار و چون باد بدشت روزی د کراز عمر من و تو بگذشت
هرگز غم دوروز نخواهم خوردن روزی که نیامد است و روزی که گذشت

وقال اخر

چون خدایت است یاد کار بشر یاد کارت بخیر به که بشر

وقال خیام

چون عمر بسر رسد چه بغداد و چه بلخ پیانه چو پر شود چه شیرین و چه تلخ
افسوس که بعد از من و توماه بسی از سلخ بغره آید و از غره بسلیخ

وقال سلمان

چون گل دهنی زمانه پر خنده نکرد کش باز بخون جگر آ کنده نکرد
چون غنچه گل دمی جمع نشد کایام همان دمش پراکنده نکرد

وقال اخر

چون میان من و توقیرت جانی باشد چه تفاوت کند از بعد مکانی باشد

وقال مالی

چون نالم که درین سینه دل زاری هست راحتی نیست دران خانه که بیماری هست

وقال اخر

چون نرود در پی صاحب کند آهوی بیچاره بکردن اسیر

وقال اخر

چون نیک و بد من همه پیش تو عیان است اندیشه زبد کوئی اغیار ندارم

وقال صاحب

چونکه حب وطن ای دوست زایمان باشد چون نباشم ز سر مهر طلبکار وطن

وقال اخر

جهان بکام و فلک بنده و ملک داعی امید تازه و دولت قوی و بخت جوان

فتوح سوی یمین و سعود سوی یسار سپهر سوی رکاب و زمانه پیش عنان

وقال اخر

جهان ازرنک و بوسازد اسیرت ولی نزدیک از باب بصیرت

نه رنک دلکشش را اعتباریست نه بوی دلفر پیش را مداریست

وقال اخر

جهان جام و فلک ساقی اجل می خلائق باده نوش از مجلس وی

خلاصی نیست اصلا هیچ کس را ازین جام و ازین ساقی ازین وی

وقال اخر

جهان چو کشت بکام تونیک نام انداز

که غیر نام نکونبست حاصل دو جهان

وقال اخر

جهان خوش است ولیکن زوال مالک اوست

بقا خوش است ولیکن فنا فذلک اوست

وقال اخر مستزاد

جهدی کن و با مردم دانا بنشین آموز هنر

یا با صنی لطیف ورعنا بنشین باز بنت وزر

زین هردو کت یکی میسر نشود ای جان پدر

اوقات مکن ضائع و تمنا بنشین بادیده تر

وقال اخر

چه شد که از نظرت همچو اشک افتادم چه واقع است که هرگز نمکینی یادم

وقال ابن عیین

چه سود آنکه که ماهی مرده باشد که باز آید بجوی رفته آبی

وقال اخر

چه کم کرنکم ناله و فریاد و فغان که چنانم زفراقت که بداندیش تو باد

وقال اخر

چه یارا سهارا که رخشنده مهرا سپارش بچورشید انور نویسد

همین رفعت قدر او بس که خود را در آنحضرت از ذره کمتر نویسد

حرف الجیم

والایات ترکیه

وقال آخر

چاره ساز اوله دکل دردینه درمان اره یور یوقلیوب نبضنی ایتد مسه کیبی استزاج

وقال رشدی

چاره یوق چالسه ک اگر باشنی طاشدن طاشه

سر نوشت ازلی حک ایله تغییر اولز

وقال فضولی

جانان ایسه مطلوب طمع جانندن کس مطلوب ایسه جان امیددی جانانندن کس

جان سومک ایله میسر اولز جانان یابوندن امیدیا طمع اندن کس

وقال فضولی

جانی جانان دیش ویرمامک اولزای دل نه نزاع ایلیه لم اونه سنکدر نه بنم

وقال عاصم

جای ایدر بالای چشم اوزره تواضع پیشه لر

قد خمدر قدرینی والاقیلان ابرولرک

وقال شیخ غالب

چشمان سیهله نقش ابرو محرابک ایچنده جفته یا هو

وقال راغب پاشا

چرادن دم اوررمی ماجرای فهم ایدن راغب ادب مانع دکلی اعتراض صنع بیچونه

وقال نابی

جفا كوردك اوشوخ ناز پر وردن وفاد ير كن
بزمه عاقبت بيكانه چيقدی آشنا ديرا يكن

وقال اخر

چكرم كوه كران غمي قاف اولسه اكر طاق ايدر طاقتی ذره جه بار منت
شاخ پر بار كبی ایتدی شكسته قدرم اولدی حرما ننی مثر هنر واهلیت

وقال وهبی

جفای یاردن جور فلكدن اغلرز هر دم دو چشم خون فشانیله دو كتمز ماجرا مزوار

وقال ظهوری

جفادن یوز چپورمز دردو غمدن لذت المشدر

بنم دیوانه كو كلم چوق بلادن ایرته قالمشدر

یقال نورس

جلوه كاه ایتدم خیال روی یاره سینه می ایلدم وقف نكار ستان چین آینه می

وقال آخر

جمع مال ایلد بلك راحت ایچوندراما رنجی ارتراغی اولد فجه یوكی حمالك

وقال اسحق

جنت فوقوسی كلكه باشلادی مشامه یا قلاشدی كبی قافله مز منزل شامه

وقال نابی

چندروز ایلسه ده سوی خلافه جریان ینه مجرای قدیم بولور آب احسان

وقال لمعی

جنبش قامت موزونه نسبت یارك سروكزار جهان مصرع بی معنادر

وقال راغب پاشا

جهان آر ایشندن دستشوی اول راحت استرسك

قناعت دامنن الدن بو اقمسه نعمت استرسك

وقال باقى

جهانده باشيمه سلطان ايكن ازاده و فارغ بنى زنجير زلفك بوينو بغلو براسيرايتدى

وقال اخر

جهانده بولدم يار موافق موافق صاند يغم چيقدى منافق

وقال راغب پاشا

جهانده دولت ايدر عيبن آدمك مستور كناه ايدرسه ده فرضا ثوابدر ديرلر

چيقنجه نامى مى آشا ملقله بر رندك النده آب كورلسه شرابدر ديرلر

وقال لبيب

جهانده كاسه تمهيك بلاى جان ايدوكى خراش سنيه طنبوردرن نماياندر

وقال اخر

چورد هرايله اولور بلبل غرابه همنشين ينه شكواى غراب ايلر غرابت بونده در

وقال شيخ غالب

چونكه شهر عافيتده تند يادا اكسك دكل اوله قنديل منار شهرتك پروانه سى

وقال آخر

چوق سروفد كشيده سى وار باغ دولتك شاخنده مرغ بى كسه بر آشيانه يوق

وقال نابى

چيقسون كوزى كتابه حقارت ايدنك جهلى ايله دعواى مهارت ايدنك

چكسون ورق عمرينه خط كلك قضا قدر قلى حطه اشارت ايدنك

حرف الحاء

والايات عربية

قال ابو العلاء المعري

حاول اهواني قوم فما واجهتهم الا باهواني
يجرشوني بسعياتهم تغيروا نية اخواني
لواستطاعوا الوشوي الى المريح والشهب وكيوان
وقال ابن النجم

حبيب لست انظره بعيني وفي قلبي له حب شديد
اريد وصاله ويريد هجري فاترك ما اريد لما يريد
وقال اخر

الحرب ان باشرتها فلا يكن منك الفشل
واصبر على احوالها لا موت الا بالاجل

وقال اخر

الحر حر عزيز النفس حيث ثوي كالشمس في كل برج ذات اعمار
وقال عبد الباقي الفاروقي

حر شعري الرقيق في مدح طاها سيد المرسلين جد الحسين
بالقدامي من لفظه والخوايف من معانيه طار في الخافقين

وقال احمد بن طاهر

حسب الفتى ان يكون ذا حسب من نفسه ليس حسبه حسبه

ليس الذي يبتدي به نسب مثل الذي ينتهي به نسبه
وقال اخر

حسن الفعل من الصلصال مقصود والمرء بالفعل مذموم ومحمود
فانما ترفع الانسان اربعة العلم والحلم والاحسان والجود

وقال اخر

حسن قول نعم من بعد لا وقبيح قول لا بعد نعم
ان لا بعد نعم فاحشة فبلا فابدا اذا خفت الندم

وقال المتنبى

حشاشة نفس ودعت يوم ودعوا فلم ادراي الظاعنين اشيع
اشاروا بتسليم وجدنا باعين تسيل من الآماق والسيل ادمع
حشاي على جمر ذكي من الهوى وعيناي في روض من الحسن ترنع

وقال اخر

حفظ اللسان راحة الانسان فاحفظه حفظ الشكر للاحسان
وقال لسان الدين بن الخطيب

الحق يعاو والاباطل تسفل والله عن احكامه لا يسئل
واذا استحالته حالة وتبدلت فالله عز وجل لا يتحوّل
واليسر بعد العسر موعود به والصبر بالفرج القريب موكل
والمستعد لما يوءمل ظافر وكفالك شاهد قيدوا وتوكلوا

وقال اخر

حكمت قامتي لاما وقامة منيتي حكمت الفاء للوصل قلت مسائللا
اذا اجتمعت لامي مع الالف التي حكمتك قواما ما يصير فقال لا

وقال اخر

حكمتني وقد اودى بي السقم شمعة وان كنت صبادونها متوجعا
ضني وسهادا واصفرارا ورقة وصبرا وصمنا واحتراقا وادما

وقال اخر

حلفت يمينا لا اتخذت سواكم خليلاً واني في يميني صادق
متى تسمح الايام منك بنظرة فيانس معشوق ويلتذ عاشق

وقال حسين بن الضحاک

حمدنا الله شكراً اذ جابنا بنصرك يا امير الموء منينا
فانت خليفة الرحمن حقاً جمعت سماحة وجمعت دينا

وقال صفي الدين الخلي في ملبخ اسمه حسين

حنيني وافر والشوق مني طويل والهوى عندي مديد
واعجب انني اهوى حسيناً وشوقى في محبته يزيد

وقال اخر

حواجبنا تقضى الحوائج بيننا ونحن سكوت والهوى يتكلم

وقال اخر

حيوة بلا مال حيوة ذميمة وعلم بلا جاه كلام مضيع

حرف الحاء

والایات فارسیه

قال الشاعر

حاشا که بکام دل خود کار کنم   یا خاطرت از خار غم افکار کنم
گر هست مراجریمه ظاهر ساز   تا من بکناه خویش اقرار کنم

وقال اخر

حاصل کن ازین جهان فانی هنری   غافل منشین ز خویش چون بی خبری
چون بنشیند غبار وشک بر خیزد   کاسب است بزیر رانت یا لاشه خری

وقال اخر

حال دل تنک من ازان غنچه دهان پرس   اسباب ضعیفم ازان موی میان پرس
هر بو الهوسی ذوق غم عشق چه داند   شیرینی و تلخی من از باده کشان پرس

وقال کلیم

حال من بی برک و نوارا چه شناسد   آن سرو که آگاه ز تاراج خزان نیست

وقال اهلی

حدیث شوق همین بس که سوختم بی تو   سخن یکی است در که عبارت آرایی است

وقال اخر

حدیث عقل در ایام پادشاهی عشق   چنان شد است که فرمان عامل معزول

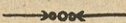
وقال ابو السعود

حقا نظر شاه جهان حق بین است   رأیش سند شرع و عباد دین است
نزد عقلا این مثل دیرین است   هر کار که خسرو بکند شیرین است

حرف الحاء

والايات تركية

قال خاکی

حاشا لله که هدایا به سزادر دیوبن   صوندم درکه والاسنه کستاخانه
هرصقالدن بنی برقیل ایله شاد ایله دیو   شانه عرض ایلدم انجق او کریم الشانه

وقال اخر

حال زارمدن سنی فریادم آگاه ایلدی   شکر لله اولدی فریادم بکا فریادرس

وقال فنی

حددن زیاده ایتمه تغافل نیازمه   جانامثلدر عاشقی چوق ناز اوصاندرر

وقال اخر

حرم میکده پی کورمکه گلش صوفی   صقیلوب دختررز دیدی که نامحرم واو

وقال حاذق

حروف مسته نظر قیل ستم بوزیتسیدر   امل دید کبری انجق الم بوز نیتسیدر
جهانده ایله ردی قبولدن تفریق   نقوش منعه نظر قیل نعم بوز نیتسدر

وقال فاضل بك

حریص اولور کشتی پک منع اولندیغی فعله   رواج باده یه فرط یساغدر باعث

وقال آخر

حسد قلب عدو لطف ایله زائل اولمز   سنکده مضمهر اولان آتسه آب ایتمز اثر

وقال حاذق

حسدی غیرت اقران ایله تعبیر ایدر علما طائفه سی ایلسه یارانہ حسد

وقال اخر

حسن تدبیری عاقلک کاهی ایش کورر تیغ ونیزه دن افزون
تیغیده قوللا نور محلنده کل شی بوقته مرهون

وقال اخر

حفظ ایچون نسخهٔ محبتکی ایلدم چاک سیننه می دولاب

وقال اخر

حقه تفویض امواریت نه المچک نه کدر قیل سوزم عارف ایسه ک کوش قبوله کوهر
وقال شا کر احمد پاشا

حقى باطلدن ایتمدک تمیز هذیان ایله کجدی عمر عزیز

وقال اخر

حلال زاده شکست ایتدیکن درست ایلر خمارینی کدوسی دفع ایدرمی ناب
وقال حامی آمدی

حمد لله هنرم شهر تمه غالبدر صوتی عالی ایچی خالی دکلم همچو طبول
وارا ایسه شهبک اکر او محک تجر به یه اشته لوح اشته قلم اشته کتب اشته فحول

حرف الخاء

والايات عربية

—>o<—

قال ابن سنا الملك

خاصمني من سكت عنه فظن ان ليس لي لسان
فقلت ما انت لي بخضم وانما خصي الزمان
وقال اخر

خاط لي عمرو بقاء ليت عينه سواء
فاسئل الناس جميعا مديح ام هجاء
وقال اخر

خذ العفو وامر بعرف كما امرت واعرض عن الجاهلين
ولن في الكلام لكل الانام فمستحسن لذوي الجاه لين
وقال اخر

خذوا بنصيب من نعيم ولذة فكل وان طال المدى يتصرم
ولا تتركوا يوم السرور الى غد لعل غدا ياتي بما لست تعلم
الان اهني العيش ما سمحت به صروف الليالي والحوادث نوم
لقد كادت الدنيا تقول لاهلها خذوا لذة لو انها تتكلم

وقال عبد الباقي الفاروقي

خزانة فكري كورة وتخيلي لنحل معان تلفظ الشهيد يعسوب
تحن له الاذواق شوقاً لرشفه كماحن مشتاقاً ليوסף يعقوب

وقال آخر

خط حسن جمال مرء ان كان لعالم فاحسن
الدر مع النبات احلى والدر على النبات ازين

وقال آخر

خطرات ذكرك تستتير مودتي فاحس منها في القواد ديبيا
لا عضولي الا وفيه صباة فكان اعضائي خلقتن قلوبا

وقال ابن الدهان التجوي

خف اذا اصبحت ترجو وارح ان اصبحت خائف
رب مكره مخوف فيه لله لطائف

وقال عمرو بن معدي كرب

خلت الديار فسدت غير مسود ومن الشقاء تفردني بالسود

وقال آخر

خلت الزوايا من خباياها كما خلعت القلوب من المعارف والتقى
وتنكر الوادي فما غزلانها تلك الظبا ولا النقا ذاك النقا

وقال آخر

خل اذا جئته يوما لتساله اعطاك ما ملكت كفاه واعندرا
يخفي صنائعه والله يظهرها ان الجميل اذا اخفيته ظهرا

وقال ابن المعتز

خل الزمان اذا تقاعس او جمع واشك الهموم الى المدامة والقدرح
واحفظ فؤادك ان شربت ثلاثة حذرا اليه بان يطير من الفرج
هذا دواء للهموم مجرب فاسمع مقالة ناصح لك قد نصح
ودع الزمان فكم لبيب حاذق قد رام اصلاح الزمان فما صلح

وقال اخر

خلقت الجمال لنا فتنّةً   وقلت لنا يا عبادي انقون
وانت جميل تحب الجمال   فكيف عبادك لا يعشقون

وقال اخر

خل الديار وما فيها لاهليها   وقل سلام على الدنيا وما فيها

وقال آخر

خلق الله للحروب رجلاً   ورجلاً لقصعة وثرديد

وقال اخر

خلق اللسان لنطقه وكلامه   لا للسكوت وذاك حظ الاخرس
واذا نطقت فكن محبباً سائلاً   ان الكلام يزين ربّ المجلس

وقال اخر

خلق المال واليسار لقوم   واراني خصصت بالاملاق
انا فيما ارى بقية قوم   خلقوا بعد قسمة الارزاق

وقال جميل

خليلي فيما عشتما هل رايتما   قتيلاً بكي من حب قاتله قبلي

وقال البهازمير

خليلي كفا عن ملامة مغرم   تذكرّ اياماً مضت وتشوقا
ولا تحسبا قلبي كما قلتما سلا   ولا تحسبا طريفي كما قلتما رقا
فما ازداد ذاك القلب الا تمادياً   وما ازداد ذاك الدمع الا تدفقا

وقال اخر

خليلي كم صاحبتي في الناس صاحباً   وما نالني منهم سوى الهم والعنا
وعاشرت ابناء الزمان فلم اجد   صديقاً وفيّاً بالعهود ولا انا

وقال آخر

خيالك في عيني وذكرك في فمي   ومثواك في قلبي فاين تغيب

وقال آخر

الخير ابقى وان طال الزمان به   والشرا خبث ما اوعيت من زاد

وقال آخر

خير الامور ما حمدت غبه   والمرء مقرون بمن احبه

حرف الخاء

والايات فارسية

قال الشاعر

خاکپایش آمد و شد دیده من جای او   خوبتر جای ازین نبود بجا کپای او

وقال اخر

خدا کر بزمحت ببندد دری   برحمت کشاید در دیگری

وقال اخر

خداوندا دری از غیب بکشای   طریق وصل آن دلدار بنای

زمرآة دلم کن زنك غم دور   زوصل یار سازم شاد و مسرور

منه داغ فراقم بردل ریش   مکن پر خون دلم از هجر زین پیش

وقال اخر

خدا هر چه خواهد کند بنده باش   رضا پیش کبرو سر افکنده باش

وقال کلیم

خصمی زشت با آینه چه نقصان دارد   چه غم ازد شمنی مردم نادان مارا

وقال حسن دهلوی

خط ساغر کجا که بگرفت است   دل من از کتابت اشعار

وقال اخر

خطش چو شب قدر سراسر معنی است   معنیش چور وز عید یکسر روشن

وقال اخر

خواهم بتوعرض بی نوایی کردن نالیدن و بیخت آزمایی کردن
هر چند که شاه بی طلب می بخشد شرطست درین راه کدایی کردن

وقال اخر

خواهی که بهین دو جهان کار تو باشد زین هر دو یکی کار کن از هر چه کنی بس
یافانده ده آنچه بدانی دگر یرا یافانده گیر آنچه ندانی زدگر کسی

وقال قاضی مجد الدین

خواهی که میان خلق قاضی باشی باقی باشی کهی و که ماضی باشی
باخلق خدا حکم چنان کن که اگر آن باتو کند کسی راضی باشی

وقال حافظ

خوش بود کر محک تجر به آید میان . تاسیه روی شود هر که دروغش باشد

وقال خسرو

خوش خلقی است جسم دریغ استوار نیست خوش حالی است عمر ولی پایدار نیست
خوش منزلی است عرصه روی زمین دریغ کآنجا مجال عیش و مقام قرار نیست
مردے که در شمار بود اینجا کجاست کورا ازین زمانه غم پیشمار نیست

وقال مولانا قدس سره

خوشه آن باشد که سر دلبران گفته آید در حدیث دیگران

وقال آخر

خون میخورد چو تیغ درین دور هر که او
یک روی و یک زبان بود از پاک کوهری
و آن کس که همچو شانه دوروی است و ده زبان
بر فرق خویش جای دهندش ز سروری

حرف الخاء

والايات تركية

قال فطنت

خا كسارى مایه رفعت اولور روشن دله ار ترر کرد ییمی قیمتن انجور لرك
وقال راشد

خا كسارى هنر پيشه بي ذلت صانه پر تومهر يره دوشسه ده پامال اولز
وقال رازی

خدا دیوار دولتخانه ار باب اقبالی کھی برلانه کنجشك بی آرام ایچون صاقلر
وقال نافع

خداا کوستر مسون طالع توجه ایتسه ا دباره هزار افسون ایله بند ایلسك رام اولز اقبالی
وقال حلیمکرای

خزان آلود در رشك بهاران کوردیکک یرلر
مقرزا غدر شمدي گلستان کوردیکک یرلر

وقال اخر

خصمه چوق حيله ديمشله عقلا جمله دن اسلی ترك غوغا

وقال لطفي

خط عنبر فشانك مانع بوی عذار اولز مسلدر بودعوا کیم خطوطه اعتبار اولز

وقال جلال

خلاق جهان عالمه قیلد قجه بچلی هر شخص بر حال ایله قیلش متسلی

وقال اخر

خالقه غدر ايليانك عاقبتى خير اولىز كىدى بولزسه ده بر كون اولورا اولادى بولور

وقال اخر

خالقه كين ايله كروارسه مروت سنده سنى ذم ايلينى مدح ايله قيل شرمنده
اهل عرفان ايله كلخنده كچنمك يكدرد جهلا ايله صفا ايلدن كلشنده

وقال اخر

خواص خا كپاك شرحنى تحقيق ايدن مردم
غبارايله بياض ديده خونباره ياز مشلر
كلستان سر كويك صفاتن باب باب اى كل
خط ريحانله جدول چكوب گلزاره ياز مشلر

وقال اخر

خواهى كه درين زمانه فردى كردى واندرره دين صاحب دردى كردى
روزان وشبان بكدرد مردان ميكدرد مردى كردى چو كورد مردى كردى

وقال اخر

خورشيدى نه حاجت ايدمه لم تورايله تعريف آتارى نماينده ار باب نظر در

وقال ثابت

خوش كلوراهلنه آرايش چرك دنيا جامه آوده لكى زينتيدر بقالك

حرف الدال

والايات عربية

وقال اخر

داء قديم وامر غير مبتدع جور الزمان على اهل المروات

وقال آخر

دار من الناس ملا لاتهم من لم يدار الناس ملوّه

ومكرم الناس حبيب لهم من اكرم الناس حبوه

وقال سيدنا على رضى الله عنه

دع ذكرهن فما لمن وفاء ربح الصبا وعهدهن سواء

يكسرن قلبك ثم لا يجبرنه وقلوبهن من الوفاء خلاء

وقال ابو فراس

دع النجوم لعرفان يعيش بها وانهض بعزم قوي ايها الملك

ان النبي واصحاب النبي نهوا عن النجوم وقد ابصرت ماملوكوا

وقال يزيد

دعوت بقاء في اناء نجاءني غلام به خمرا فاثقتته زجرا

فقال هو الماء القراح وانما تجلى له خدي فاوهمك الخمرا

وقال الموسوى

دنيا تضر ولا تسرّ وذا الورى كل يجاذبها وكلّ عائب

وقال آخر

الدهر كالميزان يرفع ناقصاً ابداً ويخفض زائد المقدار
وإذا تهي الانصاف عادل عدله في الوزن بين حديدة ونضار

وقال آخر

الدهر مع الانام كالميزان لا يرفع غير صاحب النقضان

وقال محمد الحلبي العربي

دواتي كاس والكتاب حديقتي وساتي مدام الفكر قام على قدم
صيرير يراعي مطربي فكانما سطورى اوتار ومضربها القلم

حرف الدال

والایات فارسیه

وقال اخر

دارم ز جفای فلک آینه کون   پراہ دلی کہ سنک ازو کرد خون
روزی بہزار غم بشب می آرم   تا خود بشب از پرده چہ آید بیرون

وقال اخر

دانش و خواہشند ترکس وکل   کہ بیجای نشکفند بہم
ہر کجا خواہش است دانش نیست   ہر کجا دانش است خواہش کم

وقال رشید وطواط

دانی شہا کہ دور فلک راہز ارسال   چون من یکانہ نہاید بصد ہنر
کرزیر دست ہر کس و ناکس نشایم   آنجا دقیقہ ایست بدانم این قدر
بجر یست مجلس تو و در بجرنی خلاف   لؤلؤ بزیر باشد و خاشاک برزبر

وقال بنائی

دخترانی کہ بکر فکر منند   ہر یکی را بشوہری دادم
ہر کہ کابین نداد عنین بود   زوکر فتم بد بکرے دادم

وقال اخر

در آن زمین کہ تو در چشم خلق خوارشوی   مکن درنک در آنجا برو بجای دگر
درخت اگر متحرک شدی ز جای بجای   نہ جور ارہ کشیدی ونہ جفای تبر

وقال جعفری

در ایام محنت بہم بودہ ایم   رسیدی بدولت بما کی رسی

نپرسم ترا ونپرستی مرا من از بیگسی و تو از نا کسی

وقال آخر

در بلاها جزع مکن که ازان دوزیان است کوش کن از من
اولاد وستان شوند ملول ثانیاً شادمان شود دشمن

وقال آخر

در توکل از طلب کاهل مشو کسب کن پس تکیه بر جبار کن
رمز (الکاسب حبیب الله) شنو کر توکل می کنی در کار کن

وقال صائب

در چشم کند جای مکس را چودهی روی با سفته همان به که مدار اتکند کس

وقال آخر

در جوانی سخن جوان باشد سخن پیر ناتوان باشد

وقال آخر

در حیز وجود همانا نیامد است آن شیشه که خدنگ مصائب فکار نیست

وقال آخر

در خلوص منت ارهست شکی تجربه کن کس عیار زر خالص نشناسد چو محک

وقال هلالی

درد بیماری و اندوه غریبی مشکل است وای مسکینی که هم بیمار باشد هم غریب

وقال آخر

در دست ما چون نیست عنان ارادتی بگذشتیم تا کرم اوچه ای کند

قال آخر

درد مندان کنه را روز و شب شربی بهتر ز استغفار نیست

آرزو مندان وصل یار را چاره غیر از ناله های زار نیست

وقال آخر

درد هر هر آنکه نم نانی دارد یا هر نشین آشیانی دارد

مخدوم کسی نباشد و خادم کس کوشاد بزی که خوش جهانی دارد

وقال کمال اسمعیل

در دیست اجل که نیست درمان او را بر شاه و وزیر هست فرمان او را
شاهی که بچکم دوش کرمان میخورد امروز همی خورند کرمان او را

وقال اخر

در ذکر توهر دلی زبانی دارد هزدره بتوراه نهانی دارد
ذکر تو بود صیقل آینه جان بی ذکر تو نیست هر که جانی دارد

وقال اخر

در زبانم وصف او چون بوی در برک کل است
میتوان از من شنیدن نام جانان بی سخن

وقال شوکت

درس ادیب اگر بود ززمه محبتی جمعه بکتاب آورد طفل کریز پای را

وقال اخر

درست نیست کشودن زبان بطعن کسان که اعتراض و ملامت نه کار مرد خداست

وقال اخر

درستم قوت نمی خواهد سرشت بدنهاد پشه هم در حد ذاتش خود کم از فرود نیست

وقال جامی

در شعر سه تن پمیرا نند هر چند که لانی بعدی

اوصاف و قصاید و غزل را فردوسی و انوری و سعدی

وقال اخر

در عالم بی وفا کسی خرم نیست شادی و نشاط در بنی آدم نیست

آنکس که درین زمانه اورا غم نیست یا آدم نیست یا درین عالم نیست

وقال اخر

در عشق نکویان چه فراق و چه وصال بد حالی عاشقان بود در همه حال

کر وصل بود تمام سوزاست و کداز و رهجر بود تمام رنج است و ملال

وقال صائب

دروطن گرمیشدی هرکس باسانی عزیز

کی زاغوش پدریوسف بزندان آمدی

وقال اخر

درویش را که کنج قناعت میسر است درویش نام دارد و سلطان عالم است

وقال اخر

در وازه شهر می توان بست نتوان دهن مخالفان بست

وقال سامی

در همه حالها زخیر و زشر بی درم عاجز است قلب درم

وانکه زردارد و کرم نکند لائق حال اوست قلب کرم

وقال اخر

در یای محیط را که پاک است از لوث دهان سگ چه با کست

وقال اخر

درین ایام اگر دولت نیابم بامید کدام ایام باشم

وقال اخر

درین نشین حرمان بکس مکن پیوند که هر کسی که نهی دل بر آشنائی او

اگر مخالف طور تو باشد اوضاعش عذاب روح بود صحبت ریائی او

و کر موافق طبع تو باشد اخلاقش مذاق مرگ دهد شربت جدائی او

وقال اخر

دست و پای می توان زد بند اگر بردست و پاست

وای بر حال کر فتاری که بندش بردل است

وقال آخر

دستی که زدید نش تراننگ آید در وقت ضرور بوسه دادن شاید

هر کار که عار است و ملال افزاید در حالت احتیاج بد نماید

وقال آخر

دشمن اگر لاف مودت زند صاحب عقلش نشارد بدوست
مار همان است بسیرت که هست گرچه بصورت بدر آید ز پوست

وقال آخر

دشمن خون خوار را کوتاه باحسان ساز دست
هیچ زنجیری به از سیری نباشد شیر را

وقال آخر

دشمن که زمن بنزد تو بد گفت است والله ن گفته ام من از خود گفت است
صد نیک که گفته ام نکفت است یکی یک بد که نکفتم یکی صد گفت است

وقال آخر

دلا ب مردم دانا نشین که آخر کار مس از مصاحبت کیمیا چوزر کردد
هلال یکشبه از فیض آفتاب منیر ز روی مرتبه که بدر و که قمر کردد
شنیده که بتدریج قطره باران زا اتصال صدف دانه مهر کردد

وقال آخر

دلا له اگر چه خوب کردار بود در خلوت معشوق کرا نبار بود

وقال آخر

دلا معاش چنان کن که کر بلغزد پای فرشته ات بدودست دعا نکهد ارد

وقال خواجو

دل بدین پیره زن عشوه کر دهر میند

نوع عروسی است که در عقد بسی داماد است

همچونر کس بکشا چشم و بین درد دل خاک

چند رویی چو کل وقامت چون شمشاد است

وقال خاقانی

دل برین کبید گردنده مننه کین دولاب آسیابی است که از خون عزیزان کردد

وقال اخر

دل برکنم از هر چه ورای تو بود جان در بازم بهر چه رای تو بود
پا از سر کوی دکران بازگشتم آنجاسر خود نهنم که پای تو بود

وقال اخر

دل تنك مشواین همه نومید چرای شاید شب ماهم سحری داشته باشد

وقال اخر

دل جزره شوق تو نیوید هرگز جز محنت درد تو نیوید هرگز
صحرای دلم شوق توشورستان کرد تامهر کسی دگر نروید هرگز

وقال اخر

دل را چه کنم اگر نه جانت شمرد دیده چه بود اگر نه رویت نکرد
از دست چه سود اگر نه زلفت پیچد وز پاچه هنر کر نه بکویت گذرد

وقال محمود

دل گفت مرا علم لدنی هوس است تعلیم کن ای جان اگر ت دست رس است
گفتم که الف گفت دگر گفتم هیچ در خانه اگر کس است یک حرف بس است

وقال وحشی

دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند از گوشه بامی که پریدیم بر دیدیم

وقال اخر

دمی حیات پیش از مردن چنان دشمن کمان برم که ز صد سال زندگانی به
بمروک خصم شتات نمیکنم لیکن دمی فراغ دل تو ز هر چه خوانی به

وقال جامی

دنیانه متاعی است که از رد بنزاعی با خصم مدارا کن و بادوست مواسا

وقال اخر

دو چیز آرد پس از پیری جوانی رخ کلرنک و راح ارغوانی

وقال اخر

دوردستان را با احسان یاد کردن همت است ورنه هر نخلی پهای خود ثمر می افکند

وقال اخر

دورم بصورت از درد و لتسرای تو لیکن بجان و دل زمقیان حضرتم

وقال اخر

دری زهم نشینان از مامدان که مارا که طالع است مانع که روزگار حائل

وقال اخر

دوستان در حریم بزم وصال غافل از روزگار هجرانند

چونکه از یکدیگر جدا افتند آن زمان قدر یکدیگر ندانند

وقال اکبر شاه

دوشینه بکوی میفروشان پیمانه می بزر خریدم

اکنون زخمار سر کرانم زردادم و درد سر خریدم

وقال اخر

دلا عید است هر کس دست یار خود همی بوسد

غریب و بیگم من دست غم دست من بوسد

وقال شاهی

دولت وصلش میسر کی شود بی جستجوی کروصال کعبه می خواهی سخن در راه کوی

وقال اخر

دو مشفقند ادیب و طیب بر سر تو نگاهدار بعزت دل ادیب و طیب

زرد خسته شوی ار بنالد از تو طیب بیجهل بسته شوی کبر بنجد از تو ادیب

وقال حافظ

دهقان ساخورده چه خوش گفت با پسر کای نور چشم من بجز از کشته ندروی

وقال اخر

دیروز پریشانی خود را اب تو گفتم امروز پریشان ترا زانم که توان گفت

وقال اخر

دیروز همه وصال جان افروزی امروز همه فراق عالمسوزی

فریاد که درد فتر عمرم ایام آن را روزی شمارد این را روزی

وقال صاحب

دل طلبکار تو در خون جگر غلطان است که کند چاره دل گرتو مروت نکنی

که زند آب بر آتش جگر سوخته را گرتوای بحر کرم میل بر رحمت نکنی

وقال نوای

دلم بدست تو مرغی است در کف طفلی که نه کشد و نه گذارد نه سازدش قفسی

وقال اخر

دیشب شب وصل با چنان نوش لبی امشب شب هجر با چنین تاب و تپی

افسوس که مستوفی دیوان قضا دیشب بشی نویسد امشب بشی

وقال کمال خجندی

دی کز سراسب ای قر زهره جبین کر زانکه فتادی نبود عیب تو زمین

تو برك کلي واسب تو باد صبا از باد صبا برك کل افتد بزمین

قال نای

دی از سراسب گرفتادی بزمین غمکین نشود خاطر ت ای مهر جبین

تو قطره رحمتی و کلکون تو ابر از ابرفتد قطره رحمت بزمین

حرف الدال

والایات ترکیه

فقال باقی

دانهء اخالنه باق جنت رخسارنده   نیجه صبر ایلسون اللهی صورسک آدم

وقال اخر

دانه ویرمزخرمنندن مردم دانایه چرخ   بذل ایدر وارینی اما بولسه برنادانه هب

وقال خالص

درد فراق دلبری مهجوراولان بیلور   حال درن خسته پی رنجوراولان بیلور

وقال باقی

درونک پر معارف همنیشنک مرد عارف قیل

اجمله ای یوزی کل شخص نادانه کتاب آسا

وقال اخر

دفع ایتمکه تیرستم کردش چرخنی   عالمده تحمل کبی هرکز سپر اولمز

وقال راغب

دشمندن انتقام کبی وارمی بر صفا   راغب بوذوقه آه مروت قومزینی

وقال نابی

دکلدر ذاته مائل خلق مال وجاهه در راغب

درخت اطرافنی کسه دولاشمز بارد نصکوه

وقال مشامی

دکله حامل حکایت ایلیه لم   سکا سندن شکایت ایلیه لم

وقال اخر

دلبری خوابده کوروب بوسه سن المتق دیله دم

برحبش بکرا ایش بن انی خالی صاندم

وقال واصف

دکیز الم کلفتنه الفتی خلقک راحت بولور عالمده ایدن عزلت احباب
غیرت قومیور دیرده ایدر غیبه آغاز افشای عیوب ایتمه میدر رغبت احباب

وقال نابی

دل عرش الهیدر انی ایله تحریب دست بشر اول خانه بی ترمیم نه ممکن

وقال نافع

دل سوزانی پروانه دن صور شمعدن صورمه ییلور حال اهلنک احوالی البته همحالی

وقال باقی

دلا جهانی سرشکله پر شراب ایتدک بهی خراب اوله سی عالی خراب ایتدک
نه سنده مهر ووفانه بنده صبر وقرار او یوق بو یوق نه عجب بزدن اجنتاب ایتدک

وقال سامی

دلتنک جوهره شهید مکافات ایدر ظهور طوطی قفس نشین ایکن ایلر شکر ظهور
بیپوده ایتمه اهل ریادن امید فیض ایتمز درخت خشک نمادن ثمر ظهور
دل چین زلف یارده قالدی اسیر بند ای باد صبح ایلدے بر خبر ظهور

وقال اسعد باشا

دلده آتش سرده دودو واشک یم دودیده چرخ

جسم عاشق صورتا واپور شکن کوستر

بکزار باب ریانک حالی اول کاشانه به

ایچ یوزی ویران طشی معمور شکن کوستر

وقال اخر

دلستانم رحلت ایتدی صبر و سامانم کبی ایتدی بر لحظه آرام آه وافغانم کبی

اقدی غربت سمتنه جولر کبی اولدی روان فرقتنده چاغلیان اشک فرا وانم کبی

وقال عاصم

دل سخنه نصیحت کارا بتمز مومدن فهم ایت که تانرم اولدنجه قابل نقش نکین اولمز

وقال نوعی

دل صفحه سیننه باقدم اطرافی جمله مشروح بیلدم بونسخه چیقمش برذوفنون الندن

وقال یحیی

دنیا ده نصیبک ستم و جور ایسه ای دل احبابک ایدر آئیده اعدایه نه حاجت

وقال اخر

دود آهمله سیاه اولدی سپهرک سیننه سی پاره لندی غالباً اسکندرک آینه سی

ذوقنی ار بانه صور عید ایسه نوروز ایسه غصه لودراهل ذردک شنبه و آینه سی

وقال اخر

دور ابواب ایلوب اولمه جهاننده در بدر درکه باری دوررکن ایتمه غیره انتساب

وقال اخر

دور اولان خاک وطنه ن آه ایدر بی اشتباه پک مبرهندر بودعوا کاسه فغفوردن

لذت وصلت یلنیز چکمینجه فرقتن عافیت قدرین سوال ایت خسته رنجوردن

وقال اخر

دور اولورسه م صورتا فیض وصالکدن نه غم

کوسترر هر دم بکا آینه زانوسنی

وقال اخر

دوردن پیانه مهر و وفا اکسلده

قلب اهل حالدن ذوق و صفا اکسلده

کیمه عرض ایلسون بر اهل درد وارسون مشکن

دهردن مشکل بوکیم مشکلکشا اکسلده

وقال واقف

دوستم ایتمز ایدک غمزه کی بویله خونریز
 بنی غمز ایلسه دشمن بد خواه سکا
 وقال اسعد

دون کیجه اولان راز احادیث محبت اولمش بوکون اغیار میاننده حوادث

وقال اخر

دولت استرسک ارقه ویر ارقه بر اولو آستانه بر بابه
 کعبه یه ویر میدی ارقه سنی دسه ایتمز دی سجده محرابه

وقال فاضل

دولت ایچون مجاهده جنت ایچون دعا دکز بورنج ومحنته دنیا و آخرت
 وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

دیده عکس عارض دلبرله پرکل اولسون

خار مژکان نشتر آزار بلبل اولسون

الدى بوکلشنده بلبل برك کلدن درس عشق

یانسون آتشد سمندر خواجه کل اولسون

حرف الذال

والايات عربية

قال المتنبى

ذريني انل ما لا ينال من العلى فصعب العلى في الصعب والسهل في السهل
تريدين ادراك المعالي رخيصة ولا بد دون الشهيد من ابر النحل

وقال ابو الفضل بن العميد

وقيل لابي الفتح البستي

ذكر اخاك اذا تناسى راجياً او عن في اراءه تقصير
فالرأى يصد كالحسام لعارض يطرا عليه وصقله التذكير

وقال اخر

ذكرت بلادي فاستهلت مدامعي بشوقي الى عهد الصبا المتقادم
حننت الى ارض بها اخضر شاربي وقطع عني قبل عقد التأمم

وقال النظام

ذكرتك والراح في راحتي فشببت المدام بدمع غزير
فان ينفد الدمع فرط الاسبى بكتتك الحشى بدموع الضمير

وقال سعد بن ليون

الذل في طلب الافادة عزة فاحرص على نيل الافادة ترشد
ان التعزز في الذى تحناه كبر وكبر المرء اقبح مقصد

وقال اخر

ذل السؤال وثقل الشكر ما اجتماعا الا اضرا بقاء الوجه والبدن

وقال اخر

ذم المنازل بعد منزلة اللوى والعيش بعد اولئك لا يام

وقال اخر

ذو الجهل يفعل ماذ والعقل يفعله في النائبات ولكن بعد ما افتضحما

وقال اخر

ذو العقل لا يسلم من جاهل يسومه ظلماً واعناتا
فليختر السلم على حربه وليلزم الانصات ان صاتا

وقال المتنبى

ذو العقل يشقى في النعيم بعقله واخو الجهالة في الشقاوة ينعم
ومن البلية عدل من لا يرعوى عن جهله وخطاب من لا يفهم

وقال اخر

ذهاب المال في حمد واجر ذهاب لا يقال له ذهاب

وقال اخر

ذهب الذين احبهم وبقيت مثل السيف فردا

وقال اخر

ذهب الذين يعاش في اكنافهم وبقيت في خلف كجلد الاجرب

وقال اخر

ذهب الوفاء ذهاب امس الزاهب فالناس بين مختال وموارب
يفشون بينهم المودة والصفاء وقلوبهم محشوة بعقارب

(وحرف الذال غير موجود في لغة الفرس والترک)

حرف الراء

والايات عريه

قال اخر

رايت ايقبح خلق الله ذا ولد يحكي الغزال ويحكي قده البانا
فقلت فيه كما قد قيل في مثل الكوكب النحس يحى الارض احيانا

وقال شهاب الدين الحجازي

رايت بمجلس رشاءً مليحاً وحمرة خده من خمر فيه
فمالت شمعة للخذ منه وشبه الشيء منجذب اليه

وقال اخر

رايت خيال الظل اكبر عبرة لمن هو في اوج الحقيقة راقي
شخص وشباح تمر وتنفضي وتنفي جميعاً والمحرك باقي

وقال اخر

رايت دنو الدار ليس بنافع اذا كان ما بين القلوب بعيد

وقال اخر

رايت الدهر مختلفاً يدور فلا حزن يدوم ولا سرور

وقال اخر

رايت على صخرة عقرباً وقد جعلت ضربها ديدنا
فقلت لها انها صخرة وطبعك من طبعها ينسا
فقلت صدقت ولكني اريد اعرفها من انا

وقال ابوصاعد

رايت في النوم اني مالك فرساً ولي وصيف وفي كفي دنانير
فقال قوم لهم علم ومعرفة رايت خيرا وللاحلام تفسير
اقصص منامك في بيت الامير تجد تحقيق ذاك وفي الفال التباشير

وقال اخر

رايتك مثل الجوز يمنع خيره صحيحاً ويعطي نفعه حين يكسر

وقال ديك الجن

راى الحصن منجاة من الموت فارثني اليه فزارته المنية في الحصن

وقال شرف الدين العصامي

راى سقم الكتاب فما له عنه سقيم الجفن ذو حسن بديع
فقلت له فدتك النفس مهلاً مراعاة النظر من البديع

وقال اخر

راى الصيف مكتوباً على باب داره فصحفه ضيفاً فمات من الخوف
فقلت له خيراً فظن بانني اقول له خيراً فقام الى السيف

وقال اخر

الراي كالليل مسودّ لجوانبه والليل لا ينجلي الاّ باصباح
فاضمّ مصاييح آراء الرجال الى مصباح رايتك تزدد ضوء مصباح

وقال اخر

ربّ سفية جليس سوءٍ مفترس عرضنا بناه
يقده فينا بكل سوءٍ وكلّ ما قاله بناه

وقال اخر

ربّ خير اناك من حيث تاتي المكاره

وقال اخر

ربّ من ترجو به دفع الاذى سوف ياتيك الاذى من قبله

وقال ابو العلاء المعري

رددت الى ملك الخلق امري فلم اسال متى يقع الكسوف
وكم سلم الجهول من المنايا وعوجل بالجمام الفيلسوف

وقال منصور الفقيه

رضيت بما قسم الله لي وفوضت امري الى خالقي
كما احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقي

وقال اخر

رضينا قسمة الجبار فينا لنا علم وللجهال مال
فان المال يفني عن قريب وان العلم باق لا يزال

وقال ابو علي بن سينا

رق الزجاج ورق الخمر فتشابهها وتشاكل الامر
فكانها خمر ولا قدح وكانه قدح ولا خمر

وقال اخر

رميت خدود من اهوى بورده حكي لونا وريحا وجنتيه
فقال اتيت في رمي عجبيا شبيه الشيء منجذب اليه

حرف الراء

والايات فارسية

وقال اخر

راز خود بر يار خود هر چند بتوانی مگو يار را ياری بود از يار يار اندیشه کن

وقال اخر

راه تو بهر قدم که پويند خوش است وصف تو بهر صفت که جويند خوش است
روی تو بهر چشم که بپنند نکوست ذکر تو بهر زبان که کويند خوش است

وقال اخر

رخساره چو برك لا له داری وز عنبر تر كلا له داری
زلف تو معنبر است و خوشبوی وز چشم سیه غزاله داری

وقال اخر

رسيد پيك نجسته قدم ز کشور دوست خط رقمزده يار دلنواز آورد
دل رمیده ز تن کرده بود عزم عدم هوای نامه يارش بسینه باز آورد

وقال اخر

رسيد قاصد و آورد نامه از دوست که کشت دیده منور ز صورت رقمش

وقال حافظ

رسيد مژده که ایام غم نخواهد ماند چنان نماند و چنین نیزم نخواهد ماند
برین رواق ز برجد نوشته اند بزر که جز نکویی اهل کرم نخواهد ماند

وقال اخر

رفی و کشت حال من خسته زارتر دل بقرار شدو من ازو بقرارتر
سرکشته هوای تو من اے بهار عمر بادیده زابر بهار اشکبارتر

وقال حافظ

رند عالم سوزرا با مصلحت بینی چه کار کار ملک است آنکه تدبیر و تامل بایدش

وقال اخر

رنج اگر بسیار شد کی غم خورم چون شفای جان بیمارم توی

وقال حافظ

رواق منظر چشم آشیانه تست کرم نما و فرود آ که خانه خانه تست
بتن مقصرم از دولت ملازمت ولی خلاصه جان خاک آستانه تست

وقال اخر

روزی طاق و شب در تب و تایم همه حاصل این است که مابی تو خرابیم همه
گرچه هرگز نشود جمع بهم آتش و آب روز کاری است که در آتش و آبیم همه

وقال حافظ

روزی اگر غمی رسد تنگدل مباش روشکر کن مباد که از بد بترشود

وقال اخر

روزی که نه مونس و نه یاری باشد فرسوده تم کرد و غباری باشد
این بس که مراد نظر اهل کمال بر صفحه دهر یاد کارے باشد

وقال اخر

روزی که وداع چون تو نکاری باشد دانی که چه تلخ روز کاری باشد
بر پشت کتاب تو نوشتم خطی تا از من خسته یاد کاری باشد

وقال حافظ

روز وصل دوستداران یاد باد یاد باد آن روز کاران یاد باد
گرچه یاران فارغند از حال من از من ایشان راهزاران یاد باد

وقال اخر

روی از همه بر تافتم و سوی تو کردم چشم از همه بر بستم و دیدار تو دیدم

وقال اخر

روی دل از دو طائفه بر تافتن نکوست از دوستان دشمن و از دشمنان دوست

حرف الراء

والايات تركية

— ۰۰۰ —

وقال اخر

راضی شرع شریف اولمیانک دنیا ده   حالی پک مشکل اولور محاکمه کبراده

وقال اخر

راه سخنده باشنی ابتدی فدا قلم   صدق و خلوص وارایسه اهل هنر ده در

وقال اخر

رخصت بولنور دامن جانان اله کیرمز   جانان بولنور گوشه امکان اله کیرمز
رخسارینی آزرده دست طلب ایتمه   افسرده اولور اول کل خندان اله کیرمز
عرض ایتمه عبث چاک کر بیان نیازی   فر یاد ایله سر رشته احسان اله کیرمز

وقال نحیفی

رسم وفایه ایلد یلر توبه نصوح   بالاتفاق شهر مزك دلر بالری

وقال اخر

رضایوق انتقامه مذهب عشاقده بوقسه   برآه ایله جهانی ایلك بر باد قابلدر

وقال حاذق

رك فص نكین برآد ایچون بیک زخم نیشتیر   دوشنلر قید نامه چرخ لندن خیلی خنجریر

وقال ثابت

رنجش خاطری عرض ایله شفایتنه   دردینی سویلین خسته یه تیار اولمز

وقال راغب

روشنی پیرو بدرتیر کی ایامک عقینندن ایریشور فیض صباح اخشامک

وقال اخر

روی ولب وچشم و زلف آن یار که هست عاشق کش و مرد افکن و شور یده و مست
صبر و غم و خون جگر و راه انشاط بستند زمن و بداد و بکشاد و بیست

وقال لطفی

رهگذر کرد اب محنت نامسا عدروز کار کشتی دل لنگر انداز اولدی بجز حیرته

حرف الزاء

والايات عرية

وقال ابن اللبانه

زادوا جفاء فانقصت مودة   ومن الزيادة موجب النقصان
انا مثل مرأة صقيل صفحتها   التي الوجوه بمثل ما تلقاني

وقال اخر

زارت على غفلة الرقيب   كطبية روعت بطيب
وكان وقت الوصال منها   اقصر من جلسة الخطيب

وقال ابن الفصيح

زار الحبيب فحيا   يا حسن ذاك المحيا
من صده كت ميتاً   من وصله صرت حيا

وقال ابن الفارض

زدني بفرط الحب فيك تحيرا   وارحم حشا بلظي هواك تسعرا
واذا سالتك ان اراك حقيقةً   فاسمح ولا تجعل جواني لن ترى

وقال اخر

زر قليلاً لمن يودك غبا   فدوام الوصال داعي الملل

وقال اخر

زر من تحب وان شطت بك الدار   وحال من دونه حجب واستار
لا يمنعك بعد من زيارته   ان المحب لمن بهواه زوار

وقال اخر

زعمت اخا الدعوي بانك جامع فنوناً من الآداب يجمعها الفضل
فهبك نقول الحق اي فضيلة تكون لذي علم وليس له عقل

وقال اخر

زعم الذين تشرقوا وتغربوا ان الغريب وان اعز ذليل
فاجبتهم ان الخليل اذا التقى حيث استقل به الركاب جليل

قال اخر

زعموا اني قصير لعمرى ما تكال الرجال بالقفزان
انما المرء باللسان وبالقلب وهذا قلبي وهذا لساني

وقال نصر بن منيع

زعموا بان الصقر صادف مرة عصفور بر ساقه التقدير
فتكلم العصفور تحت جناحه والصقر منقض عليه يطير
اني لملك لا اتمم لقمة ولئن شويت فاني لحقير
فتهاون الصقر المدل بصيده كرماً وافلت ذلك العصفور

وقال ابو الفخ البستي

زفت اليك لنا عرائس اربع ففضتها بالسمع وهي قصائد
فابعت الي مهورهن باسرها ان النكاح بغير مهر فاسد

وقال اخر

زمان تحيرت في امره كثير التعدي على حره
فللوعد ما شئت من نفعه وللحر ما شئت من ضره
واعجب ما في تصاريفه صيال البعوض على صقره

وقال اخر

زمان راينا فيه كل العجائب واصبحت الاذنان فوق الذوائب

لوان على الافلاك ما في قلوبنا   تهافتت الافلاك من كل جانب
وقال آخر

زمان قل فيه الناس حتي   كان اليوم في فلك البروج
وقالوا قد لزمت البيت جدًّا   فقلت لقد فائدة الخروج

حرف الزاء

والايات فارسية

قال نزاری

زارئ می کن که شیراندک دهد مادر مشفق بفرزند خموش

وقال اخر

زبان عذرندارم ولی هنوزم هست امید عفو که لطف تو هست عذر پذیر

وقال اخر

زبان فصاحت چو داری بگو حدیثی که کردند ازو منته

سخن کان بود یاد کار از حکیم خرد مندر از زروسیم به

وقال زاهد

زبس کشتند صاحب جوهران در خاک ناپیدا

جواهر سرمه شد کیتی سراسر چشم عبرت را

وقال اخر

زدست ستم کس درین باغ نیست که چون لاله در سینه اش داغ نیست

وقال اخر

زدولت هر که روشن شود شمع همه اسباب دانائی کند جمع

وقال اخر

زسر کرده قدم وز دیده نعلین بخدمت میرسم بالراس والعین

وقال اخر

ز عمرآن قدر یش ناید بکار که در نفع خلق خدا بگذرد
وزان زندگانی چه لذت بود که در کار نفس و هوا بگذرد

وقال اخر

زمانه بیک رنگ بنود مدام کھی صبح یش آورد گاه شام

وقال اخر

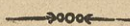
زین مژده اقبال که زان سوآمد دولت ز نشاط تمہینت کوآمد

حرف الزاء

والايات تركية

وقال راشد

زلفك آغينه دوشوب مرغ دل پراضطراب
سوديكيم بيك بر بلايه اوغرامش ايتدم حساب

وقال وهبي

زلفك دكلى بويله پريشان ايدن بني آسوده اولسون اودخي روز كردن

قال ناجم مؤلف هذا الكتاب

زلف وروي دلبران بولمش نمايش خا كدن صائمه ايلرسنبل وکل باغ و صحرادن ظهور
كشفي مشكل بز معماردر بواطواد وجود كچه ايلر نيجه معني بومعماردر ظهور

وقال ثابت

زكوة دولته بر مستحق ارار لرسه شوتا بجانة رنج وعناده اشته فقير

وقال ثابت

زمان دولتنك مدي مدلازمدر بودر اصح نقول ائمه تجويد

وقال بصيري

زن مردوجوان پيروكان تيرينه محتاج اجزاي جهان جمله بري برينه محتاج

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

زندهار چالش اوله امين مكر عدودن اقليم دل وجانه عدو مفسده جودر

اعداي زبون صائمه زبون اولسه ده اعدا جولاننه مانع قلك برسر مودر

یوز ویرمه کیر چشم جهان بینکه نادان
 بزل ایله سن لطفکی هر شخص لئیمه
 یوق شهه مکس طینتنک مشربی بودر
 هب لطفه بدل عتف فر و مایه یه خودر
 حکم قدره عز و خطا محض غلو در
 تقدیر سو ایله تقدیر
 وقال راشد

زوال عاقله تفهیم^۲ قدر نعمت ایدر
 اولور تلذذ و ابسته لذت اشیا
 بیلورسه پیر بیلور اولدیغن شباب لذید
 عجیبی تشنه یه یه کسه شکر دن آب لذید
 وقال نابی

زودتر معنی^۳ ناز کتر اولور شهر تیاب
 مبتلاسی چوق اولور دلبر شهر آشوبک

حرف السين

والايات عربية

وقال اخر

ساروا واكبادنا جرحى واعيننا قرحى وانفسنا سكرى من القلق
تشكو بواطننا من بعدهم حرقا لكن ظواهرنا تشكو من الفرق

وقال اخر

ساطلب بعد الدار عنكم لتقربوا وتسكب عيناى الدموع لتجمدا

وقال اخر

سافر اذا حاولت قدرا سار الهلال فصار بدرا
والماء يكسب ما جرى طيبا ويبحث ما استقر

وقال القيرواني

ساق صغير ادار فينا كاساً صغيراً على يديه
باعائباً صغر ذا وهذا ما المرء الا باصغريه

وقال اخر

سالت احبتي ما كان ذنبي اجابوني واحشائي تذوب
اذا كان المحب قليل حظ فما حسناته الا ذنوب

وقال اخر

سالت من الاطبا ذات يوم طيباً عن مشيبي قال بلغم
فقلت له على غير احتشام لقد اخطات فيما قلت بل غم

وقال ابو اسحق الشيرازي

سالت الناس عن خلّ وفيّ فقالوا ما الى هذا سبيل
تمسك ان ظفرت بذيّل حرّ فان الحرّ في الدنيا قليل

وقال اخر

سالت الندي والجود حرّ انما فقالا جميعاً انا لعبيد
فقلت ومن مولا كما فتطاولا علىّ وقالا لا خالد ويزيد

وقال آخر

سالت الندي هل انت حرّ فقال لا واكنني عبد ليخي بن خالد
فقلت شراء قال لا بل وراثة توارثني من والد بعد والد

وقال آخر

سبحان من جعل العوالم كلها مجموعة في فطرة الانسان

وقال عمر الخيام

سبقت العالمين الى المعالي بصائب فكرة وعلوّ همم
فلاح بحمّتي نور الهدى في ليالٍ للضلالة مدّهمه
يريد الجاحدون ليطفؤه ويابى الله الا ان يتمه

وقال اخر

ستذكرني اذا جرت غيري وتعلم اني نعم الصديق

وقال آخر

ستبدولك الايام ما كنت جاهلا وياتيك بالاخبار ما لم تزود

وقال اخر

سري وسرك لم يعرف به احد الاّ الاله والاّ انت ثم انا

وقال اخر

سعادة المرء في خمس قد اجتمعت صلاح جيرانه والبر في ولده
وزوجة حسنت اخلاقها وكذا خل امين ورزق المرء في بلده

وقال اخر

سلم الامر الى ربّ البشر   واترك الهم ودع عنك الفكر
لا تقل فيما جرى كيف جرى   كل شيء بقضاء وقدر

وقال اخر

سلم امورك للحكيم العالم   وارح فؤادك من جميع العالم
واعلم بان الامر ليس كما تشاء   بل ما يشاء الله حكم حاكم

وقال ابن شرف

سقى الله ارضاً انبتت عود مطرب   زكت منه اغصان وطابت مغارس
تغنت عليه الطير والعود اخضر   وغنت عليه الغيد والعود يابس

وقال على بن الجهم

سقى الله ليلاً طاب اذ زار طيفه   فافئنه حتى الصباح عناقا
بطيب نسيم منه يستجلب الكرى   ولو رقد الخمر فيه افاقا

وقال عبد الرحمن السلم

سل الله من فضله وائقه   فان النقي خير ما تكتسب
ومن تيق الله يصنع له   ويرزقه من حيث لا يحتسب

وقال اخر

سوء حظي انالني منك هجرًا   فعلى الحظ لا عليك العتاب

وقال محمد بن يسير

سهل الفناء اذا حلت ببابه   طلق اليدين مودب الخدام
واذا رايت شقيقه وصديقه   لم تدر ايهما اخو الارحام

حرف السین

والآیات فارسیه

قال حافظ

سال وفال و مال و حال و اصل و نسل و تخت و بخت
 بادت اندر شهر یاری بر قرار و بر دوام
 سال خرّم فال ساعد مال وافر حال خوش
 اصل ثابت نسل باقی تخت عالی بخت رام

وقال اخر

سامان کار بنده ز الطاف بیکران چون وعده داده بکرم اهتمام کن
 آغاز کرده بر سانش بانتهما طرحی فکنده بعنایت تمام کن

وقال اخر

سبحان خالق که صفاتش ز کبیریا بر خاک عجز می فکند عقل انبیا
 کر صد هراز سال همه خلق کائنات فکرت کنند در صفت عزّت خدا
 آخر بعجز معترف آیند کای آله دانسته شد که هیچ ندانسته ایم ما

وقال اخر

سخن را پایه کر اعجاز باشد طراز خلعتش ایجاز باشد

وقال اخر

سخن را بر مزاج مستمع کوی اگر دانی که دارد با تومیلی
 هران عاقل که با مجنون نشیند نشاید گفتنش جز ذکر لیلی

وقال حافظ

سرتاسر آفاق بها وون سودن نه طاق فلك بخون دل اندودن
صد سال اكر اسير زندان بودن زان به كه دمى همدم نادان بودن

وقال آخر

سر رشته دولت اى برادر بكف آر وين عمر كرامى بخسارت مكداز
دائم همه جا با همه كس در همه كار ميدان نهفته چشم دل جانب يار

وقال آخر

سر سبزی نهال سعادت بباغ ملك بى چشمه سار شرع مطهر رومدار
ليكن زلال چشمه دين كى شود روان بى سايه سياست شاهان كامكار

وقال صائب

سفله كان رانزند چرخ چو نيكان برسنگ محك سيم وز راز بهرمس و آهن نيست
دل نازك بنگاه كچى آزرده شود خار در دیده چو افتاد كم از سوزن نيست

وقال آخر

سفر كردم با امید غنیمت غنیمت عمر بود و کشت فانی

وقال آخر

سلام من برسان اى نسيم صبا بران ديار كه آنجا مقام يار من است
نياز مندى من عرضه كن بخدمت او چنانكه لائق اين عهد استوار من است

وقال باقى

سلطان رسل كه نور بود مایه او معراج بلند كشت از پایه او
امر ورنشد سايه فكن تاباشند فرداى قيامت همه در سايه او

وقال آخر

موم هجر کنند روضه مودت خشك اكر نه واسطه رشحه قلم باشد

وقال آخر

سواد خط شریف سیاهی چشم است   که اهل فضل جهان را بدو همی بینند
 عبارت چه توان گفت آب حیوان است   که زندگی دل و جان ازو همی بینند

وقال اخر

سیاست آتشی باشد که آن را   زهر بدسکالان بفرزند
 چوایشان می فرزند آتش ظلم   همان بهتر که ایشان را بسوزند

حرف السین

والایات ترکیه

وقال راغب

ساده دلر نشوه دارار باب دانش پر خمار عاقلان سرشار حیرت در بو وارون طاسدن
وقال عزت علی پاشا

سازنیاز بشقه دوزندر وصال ایچون آهنکی ناله نغمه لری الامان کرک
وقال اخر

ساعده عدلده در قوت ایجاد نظام عرض اعجاز نبوت ید بیضا ایلر
نظم دنیا سببی سلطنت عادلدر عادل خلقنی حق ناظم اشیا ایلر

وقال نورس

سبب ییلنمدی کیتدی بوشورشه نورس نه دوست بللی نه دشمن غریب معرکه در
وقال فهیم

سبب رفعت اولورغم یمه افتاده ایسه ک برنبا تا که خراب اولیمه معمور اولمز
وقال بلیغ

سخن نرم ایدر البت دل سنکینه اثر اقتضا ایلسه قورشونله اولور حک الماس
وقال وهبی

سراپادیده اولشدر وجود حسرت آکودم هان راه ترفیده حییا مقدمک کوزلر
وقال اخر

سرفرو ایلز ارباب هنر نادانه اغنیا پیش اسافله زمین بوس اولمز

وقال وهبي

سرفت شعر ایدنه قطع لسان لازمدر بویله در شرح بلاغنده فتاوی سخن
شودو میشودو باشد و آمد شد آیله فارسی شعر صانور یا پدیغی صاچای سخن

وقال کمال پاشا زاده

سزه بدن نصیحت اولسون کیم غم ایریشد بجه ایتمین فریاد
ایکی در لوضر مقرر در دیدی بوایش ایچونده بر استاد
اولا بوکه دوست غمدن اولور ثانیا بوکه دشمن اولور شاد

وقال اخر

سقوط ایتدی ایسه کوکب مهر عالم برقرار اولسون
یره دوشدی ایسه برمیوه درختی پایدار اولسون

وقال رشید

سلام حسرت آمیزم صبا عرض ایله جانانه
خبر ویر اشتیاق عندلیبی ورد خندانانه

وقال حشمت

سمت گلزار وفادن گذرانی بوق ایکن کیمی سویلتسه ک اولور بلبل گلزار خلوص

وقال نجیق

سنسزای رخلی کل بلبری می قامش اشکنجه سیدر عاشقه نی

وقال وهبی

سندھ عقلک وارا ایسه برنشئه تحصیل ایت بوری
عالمک طعن ائمه تر یا کیسنه عیاشنه

وقال حلیم کرای

سن قبول ایلمدک بندخی رد ایتدم انی بعد ازمین بودل رسوا نه سنکدر نه بنم

وقال راغب پاشا

سویسوسوق ایلیان هب سائق تقدیردر کسه نک دستنده بوق راغب زمام اخنیار

وقال اسعد پاشا

سویله حالی احبابه یلاندر دیرلر یوری برالدایه جق بولده اینادر دیرلر
بر تسلی ارا یوب هر کیمه آچسه ک در دک مقتضای فلک ودور زماندر دیرلر

وقال اخر

سویلتور لفظ گرم لیک وجودی نایاب غالباً حاتم او معنایی بیله طی ایتمش

وقال راغب پاشا

سی پاره حوادث ایام اولوب شهرور اعجوبه وقایع دهره رساله سال

حرف الشين

والايات عرية

وقال الارجاني

شاور سواك اذا نابتك نائبة يوماً وان كنت من اهل المشورات
فالعين تنظر منها ما وني ودنا ولا ترى نفسها الا بمراة

وقال اخر

شاور صديقك في الخفي المشكل واقبل نصيحة ناصح مفضل
والله قد اوصى بذاك نبيه في قوله شاورهم وتوكل

وقال بديع الهمداني

شربنا شرباً طيباً عند طيب كذاك شراب الطيبين يطيب
شربنا واهر قناعاً على الارض جرة وللارض من كاس الكرام نصيب

وقال او سليمان

شر السباع الضواري كونه وزرا والناس شرهم ما دونهم وزر
كم معشر سلوا لم يؤذهم سبع وما ترى بشراً لم يؤذه بشر

وقال العتاني

شكوت وما الشكوبه لمثلي عادة ولكن تفيض الدمع عند امتلائها

وقال عبد الباقي الفاروقي

شمت على وجنتها شامة تحكي فتاة المسك في الجمر
فقلت من انت وما هذه فقالت فتات من بني العنبر

وقال خطيب داريا

شهدت جفون معذبتي ببلاله مني وان وداده تكليف
لكمه لم انا عنه لانه خبر رواه الجفن وهو ضعيف

وقال الهبازهير

شوقي اليك شديد كما علمت وازيد
وكيف تنكر شيئاً به ضميرك يشهد

وقال اخر

شيئان لم يبلغها واصف فيما مضى بالنظم والنثر
مدح ابنة العنقود في كاسها ودم افعال بني الدهر

وقال ابو العياء

شيئان لو بكت الدماء عليهما عيناى حتى تأذنا بذهاب
لم تبلغا المعشار من حقيهما فقد الشباب وفرقة الاحباب

حرف الشين

والايات فارسية

وقال اخر

شبنم بایاد آن آرامش جان   نکردد آشنا مژگان بمژگان
هم آغوشند در عهد فراقش   شکاف دامن وچاک کریان

وقال اخر

شب نیست که آمم بتر یانرد   وز چشم ترم اشک بدر یانرد

وقال اخر

شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی   غنیمت است درین شب که دوستان بینی

وقال اخر

شخصی بدما بخلق می گفت   ما از بد خود نمی خراشیم
مانیکی او بخلق گفتیم   تا هر دو دروغ گفته باشیم

وقال صائب

شد ز وصل غنچه خوشبو جامه باد سحر   در نیا میزی درین کلشن باهل دل چرا

وقال اخر

شد آن جان جهان دامن کشان جوان از چمن بیرون

روان شد جان مرغان چمن زین انجمن بیرون

وقال اخر

شرمنده ام ز چشم جهان بین خود چرا   بنیاست ومدتی است که آن آستان ندید

وقال شهیدی

شکایت از تو جفا جوگیا برم چه کنم تو دادرس تو ستمگر مرا که داد دهد

وقال اخر

شکر انعامت اگر گویم همه باشد انعام دگر درشان من

وقال کلیم

شکست ایام گوهرهای بی عیب که سازد سرمه چشم عیب بین را

وقال سید شریف

شمس علم از افق ملک عرب طالع شد استوا یافت ولی در وسط ملک عجم

یافت در روم زوال از اثر کثرت عرف جرم بی نور وضیا ماند برین دارالم

وقال اخر

شکر خدا که شام امید زمانه را صبح ظفر زمطلع عزو شرف رسید

هر ناولك قضا که کشادند اهل راز از قبضه نیاز همه بره دف رسید

وقال اخر

شیننده ام که بقصاب کوفسندی گفت

دران زمان که بخنجر سرش زتن بیرید

جزای هر بن خاری که خورده ام دیدم

کسی که پهلوی چرم خورد چه خواهد دید

وقال اخر

شیننده ام که در آفاق نیستت ثانی چو دیدم مت بحقیقت هزار چندانی

وقال اخر

شیننده ام که سلیمان ز روزها روزی کشاده بود در بارگاه احسان را

ضعیف مورچه در دوید و پیش کشید بچغره ران ملخ حضرت سلیمان را

زبان کشود و بگفتا که نیست در خورتو ولی بقدر خود آرند تحفه شاهان را

تو کم نه ز سلیمان ومن همان مورم قبول کن چو سلیمان نیازمند موران را

وقال سلطان سليم

شه ممالك دردم بلا پناه من است غم که بیدو پایان بود سپاه من است
 شبنم زروغن اکرمه آسمان تابدم جهم ز جای تصور کنم که ماه من است
 دم از محبت زلفت زدم خطایی شد ولیک عفو تو افزونتر از گناه من است

حرف الشين

والايات تركية

قال الشاعر

شب محو اولوب همیشه که نجم سحر طوغر انجام انهمز آمده مهر ظفر طوغر
آبستن صفا و کدر در لیل هب کون طوغمدن مشیمه شیدن نه لر طوغر

وقال اخر

شب یلدا پی موقبله منجم نه ییلور مبتلای غمه صور کیم کیجه لر قاج ساعت

وقال اخر

شرحہ چکدم داغ یاقدم کوز کوز ایتدم سینه می
داغمی سیر ایلیمان ییلسون بنم تاریخی

وقال اخر

شطرنج دهر ایچنده او طفل سریر ناز فرزانه جهان اوله جق بر پیاده در

وقال یعنی

شعار خلق جهان شمدی بیوفالقدر خلوص و صدقه بدل ساده آشنا لقدر

وقال صبری

شمع کر یان لاله سوزان غنچه خون آوده در
واری بردل کیم بلای دهر دن آسوده در

حرف الصاد

والايات عربية

قال صفي الدين الحلبي

صاحب اذا صحبت ذا ادب مهذب زان خلقه الخلق
ولا تصاحب من في طبائعه شر لان الطباع يسترق
وقال اخر

صاد الصديق وكاف الكيياء معاً لا يوجدان فدع من نفسك الطمعا
ولا تحدث قوم باجتماعها ولا اظنهما كانا ولا اجتماعا
وقال اخر

صبحته عند المساء فقال لي ماذا الكلام وظن ذاك مزاحا
فاجبته اشراق وجهك غرني حتى توهمت المساء صباحا
وقال البوريني

صبرا على نوب الزمان فانها مخلوقة لنكاية الاحرار
لا يكسف النجم الضعيف وانما يسري الكسوف لرفة الاقمار
وقال كشاجم

صدح الديك في الدجى فاسقنيها خمرة تترك الحلليم سفيها
لست ادري من رقة وصفاء هي في الكاس ام هو الكاس فيها
وقال ناجم مولف هذا الكتاب

صديقك من يلقاك في كل حالة يبشر ويضحى للوداد ملازما

فلا يمسين عند البلاء محارباً ولا يصبحن عند الرخاء مسالماً
وقال اخر

صديق يفدينا اذا كان حاضراً ويلسعنا في حال غيبته لسعا
له لطف قولـ دونه كل رقية ولكنه في فعله حية تسمى
وقال ابن المعتز

صل بجندي خديك تلق عجبياً من معان يحارفيها الضمير
فبجديك للربيع رياض وبجدي للدموع غدِير
وقال ابن نباته

صن السرّ عن كل مستخبر وحاذر فما الحزم الا الحذر
اسيرك سرّك ان صنته وانت اسير له ان ظهري
وقال اخر

صن النفس واحملها على ما يزينها تعش سالماً والقول منك جميل
لقد دعت الدنيا الى الغدر دعوةً اجاب اليها عالم وجهول
وقال محمد غانم

صير فوادك للمحبوب منزلةً سمّ الخياط محل للمحبين
ولا تسامح بغيضاً في معاشره فقلما تسع الدنيا بغيضين

حرف الصاد

والایات فارسیه

قال سعدی

صاحب کمال را چه غم از تقص مال و جاه   چون ماه پیکری که بر سرخ و زرد نیست
مردی که هیچ جامه ندارد با تفاق   بهتر ز جامه که درو هیچ مرد نیست

وقال اخر

صاحب نظر آن است که چون مردم چشم   بر جمله نظر دارد و خود بین نبود
وقال حافظ

صیدم مرغ چمن با کل نو خاسته گفت   نازم کن که درین باغ بسی چون توشکفت
کل بخنید که از راست نرنجیم ولی   هیچ عاشق سخن سخت بمعشوقه نکفت

وقال اخر

صبر است کلید کنج مقصود   بی صبر در مراد نکشود
کر صبر کنی مراد یابی   از پائے درافتی ارشتابی

وقال جامی

صورت آدم تن و معنیش جان روشنست   معنی آدم نداری صورت آدم چه سود

حرف الصاد

والايات تركية

قال رحبي

صاحب نام اوله مزخلق لسانندن امين جاى مېرا ولد يغي كاغددخي ديللمده در

وقال اخر

صانمه اى خواجه كه سندن ز روسيم استرلر

يوم لا ينفع ده قلب سليم استرلر

اونودوب بيلديكي عارف ايسه ك نادان اول

بزم وحدتده نه علم ونه علم استرلر

جرمنه معترف اول طاعنه مغرور اوله

كه شفا خانه حكمتده سقيم استرلر

وقال ناجم مولف هذا الكتاب

صانمه ايلر مېرومه بو چرخ مينادن ظهور برق حسنكدر ايدر اوج تجلادن ظهور

بر تجلي ايلسه برق جمالكدن سنك بيك كلیم الله ايلر طور سينادن ظهور

وقال اسحقى

صحت ناجنس اولور البت مدارانكسار اتحاد سنك وآهندن كورنيز مى شرار

وقال اخر

صبر هر درده مرور ايله مداوا ايلر صاحب صبر بولور هر نه تمنا ايلر

هیچ مخلوقده یوق قدرت ایجاد امور هر نه ایلر اثر قدرت مولا ایلر
وقال شهرتی

صفحه روی جهان افروزینه جانانمک دست قدرت بر قلم چکشده ابرو قویمش آد
وقالی یسری

صلاح حالیدر اورتن عیوبنی خلقک نهان ایدر اثر رخنه جداری طلا
وقال نابی

صورته ایتمه نظر معنی به باق ای نابی سطر کچ دوشسه ده اولمزینه مخمل معنی
وقال فیضی

صقین بر ذره ناچیزی پامال ایتمه خورشیدم
کشتی ایتدیکنی البت بولور کوندن عیاندربو

وقال اخر

صونر بر جام مملو ییک تهی پیمانه دن صکره فلک دلشاد ایدر اهل دلی امانه دن صکره

حرف الضاد

والايات عربية

قال مجظه

ضاق على وجوه الرّاي في نفر يلقون بالجهد والكفران احسانى
اقلب الطرف تصعيداً ومنهدراً فما اقابل انسانى بانسان

وقال اخر

ضيعت شطر العمري مدحك ظنا بكم انكم اهله
وعدت افنيه هجاء لكم فضع فيكم عمري كله

وقال المتنبى

ضيف المبراسي غير مخشم السيف احسن فعلاً منه باللمم
ابعد بعدت يياضاً لا يياض له لانت اسود في عيني من الظلم

حرف الضاد

والايات فارسية

قال سعدي

ضمير مصلحت انديش هرچه پيش آيد بتجربت بزند بر محك دانايي
اكرچه راي نودر كارها بلند بود بلند تر بود از راي هر كسي رايي

حرف الضاد

والایات ترکیه

وقال اخر

ضلاله چیتدك ای دل مجلس نقوایه کلمسین
کوزك آچ غافل اوله بردخی دنیا به کلمسین

وقال لطفی

ضمیرك لطفی ارجاع ایله حقه غیریدن قطع ایت
خبیر اول نکتہ پنہان نظم نحن اقر بدن

وقال نابی

صمنده اولسه اکرامید عافیت هضم الیزدی وضع اطبایی خسته لر

وقال نابی

ضیا یوق چرخ عیشک مهر وماهنده نجمنده
صفادن یوق اثر عصرک خصوصنده عمومنده

حرف الطاء

والايات عربية

قال ابن الرومي

طامن حشاك فلا محالة واقع بك ما تحب من الامور وتكره
واذا اتاك من الامور مقدر وهربت منه فنجوه نتوجه

وقال آخر

طلبت بك التكثير فازدت قلة وقد يخسر الانسان في طلب الربح

وقال اخر

طلق الدنيا ثلاثا واتخذ زوجاً سواها
انها زوجة سوء لاتبالي من اتاها

وقال اخر

طوبى لمن عاش عشريوم له حبيب بلا رقيب

وقال آخر

طوبى لمن عاش في امان ونفسه فيه مطمئنة
ولا له في الورى عدو ولا لشخص عليه منه

وقال ابن عمرو

طوقتني منك الجميل قلاندا وبررتني حتى حسبتك والدا
والله لو حل السجود لمنعم ما كنت الارا كعاً لك ساجدا

وقال سعد الدين التفتازاني

طويت لآحراز الفنون ونيلها رداً شبابي والجنون فنون
 فلما تعاطيت الفنون ونلتها تبين لي ان الفنون جنون
 وقال اخر

طيب الحيوة لمن خفت مؤنته ولم تطب لذوي الاثقال والمون
 هذا يقضي يبسر عمره ظرباً وذاك يذوب من الالهوال والمحن

حرف الطاء

والایات فارسیه

قال الشاعر

طاس حمام است این دنیای دون هر زمان در دست ناپاکی دگر
وقال حافظ

طالع اگر مدد کند دامنش آورم بکف و ربکشد زهی طرب و ربکشم زهی شرف
وقال اخر

طبع صاحب ذهن دائم میل دانش می کند

وانکه دانش باشدش دائم کند کسب کمال

وانکه جاهل باشد و میلش بدانش کم بود

کز دانش دم زند افزون شود اورا ملال

وقال اخر

طلب کردن علم ازان فرض شد که بی علم کس را بحق راه نیست

کسی ننگ دارد ز آموختن که از ننگ نادانی آگاه نیست

حرف الطاء

والايات تركية

قال الشاعر

طالب رحمته آوده لك انصاف دكل   پا كلك واسطه در مغفرت رحمانه

وقال على

طفل ايكن پرورده آغوش همت ايتمدك   سرکش ابتد اول كل ناز كترى اهمالز

وقال وهبي

طفل نازم بوري كيت مکتبه تنها يولدن   حرف اتار بلکه سکا برايكي بدچهره حريف

وقال عبد العزيز

طوت كه عالم كلستانمش نيلسون سنسز كوكل

خنده كل ناله زنجير در ديوانه به

وقال بصيري

طوررکن دوست دشمندن خطا در چاره جو اولق

مجه دوست دردی نوش کلور دشمن دو اسندن

وقال وفاق بك

طوقونه آه آورسين آشيان مرع ناچيزه   سنك بيتيني تخريبه حقك قدرتي واردر

حرف الظاء

والايات عربية

قال ابن جزى

ظبي هو الكامل في حسنه   وثره ابهى من العقد
جماله المدهش لـكنه   اخلاقه تحكى صبا بخد

وقال اخر

ظفرت بحق طالما قد طلبته   ومن كان يبغى الحق أمسى مظفرا

وقال آخر

الظلم في نفس الفقى كامن   وليس الا العجز يخفيه
ذوالعقل لا ينهض في حاجة   حتى يرى الوقت يوافيه
من اطلع الناس على سره   تنهت له اعاديه
يكفي الفقى ما كان من شأنه   وتركه ما ليس يعنيه

وقال اخر

الظلم نار فلا تحقر صغيرته   لعل جذوة نار احرقت بلدا

وقال اخره

ظننت به خيراً فقصر دونه   ويارب مظنون به الخير يخلف
وما الناس بالناس الذي قد عرفتهم   ولا الدار بالدار التي كنت تعرف
ولا كل من تهواه يهواك قلبه   ولا كل من انصفته لك منصف

وقال الواثق بالله

ظهر الهوى وتهتك استاره   والحب خير سبيله اظهاره
فاعص العواذل في هواك مجاهرا   فالذ عيش المستهام جهاره

حرف الظاء

والایات فارسیه

قال شهاب الدین السهروردی

ظالم چو کباب از دل درویش خورد   چون درنگری ز پهلوی خویش خورد
دنيا عسل است هرگز و بیش خورد   خون افزاید تب آورد نیش خورد

وقال اخر

ظهور خشم بزرگان تعی ز رحمت نیست   غبار چهره کردن نشان باران است

حرف الظاء

والایات ترکیه

وقال اخر

ظالم ینه بر ظلمه گرفتار اولور آخر   البته اولور او بیقانک خانه سی ویران

وقال سرّی پاشا

ظاهرده نهان جان کبی جانا نزاما   اعیان مظاهرده عیان نوری کماهی

وقال اخر

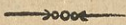
ظهور خار محنت مژده کلغنجیه تردر   شب تاریک انجالی طلوع مهرانوردر
دلا باران غم بویله فالورمی آچور البت   سبحاب درد هجرانک صوکی شمس منوردر

حرف العين

والايات عربية

قال الشاعر

عبارتنا شتى وجسناك واحد وكل الى ذاك الجمال يشير

وقال اخر

العبد يقرع بالعصا والحجر تكفيه الاشاره

وقال اخر

عجبا للزمان يرفع حرا ما لديه ويمنح المال نزلا

فهو مثل الميزان يرفع ما خف ويهوى في الرزانه سفلا

وقال اخر

عجبا للناس في ارزاقهم ذاك عطشان وهذا قد غرق

وقال اخر

عجبت لقلبك كيف انقلب ومن طول ودك انى ذهب

واعجب من ذا وذا انى اراك بعين الرضا في الغضب

وقال اخر

عجبت لمبتاع الضلالة بالهدى وللمشترى دنياه بالدن اعجب

واعجب من هذين من باع دينه بدنيا سواه فهو من زين اخيب

وقال ابونواس

عجبت من ابليس ومن كبره وخبث ما اخمره في نيته

ناه على آدم في سجدة وصار قوادا لذريته

وقال البخارزي

عجبت من دمعتي وعيني من قبل بين وبعد بين
قد كان عيني بغير دمع فصار دمعني بغير عين

وقال اخر

عجبت من شيخ ومن زهده يذكر النار واهوالها
يكره ان يشرب في فضة ويشرب الفضة ان نالها

وقال اخر

العجز ذل وما في الخزم من ضرر واحزم الخزم سوء الظن بالناس
لا تترك الخزم في شيء تحاوله فان سلمت فما للخزم من باس

وقال ابن الرومي

عدوك من صديقك مستفاد فلا تستكثرن من الصحاب
فان الداء اكثر ما تراه يكون من الطعام او الشراب

وقال ابو الفتح البستي

عزلت ولم اذنب ولم اك خائباً وهذا لانصاف الوزير خلاف
حذفت وغيري مثبت في مكانه كاني نون الجمع حين تضاف

وقال عمر الخيام

العقل يعجب في تصرفه ممن على الايام يتكلم
فنوالها كالريخ منقلب ونعيمها كالظلمة ينقل

وقال اخر

عقم النساء فلا يلدن نظيره فنظيره في العالمين قليل
هيئات لا ياتي الزمان بمثله ان الزمان بمثله ليجل

وقال اخر

علامة من كان الهوى في فؤاده اذا لقي المحبوب ان يتخيرا

وقال محمد بن طاهر

علامة من يودك ان تراه يطيل اليك ان غبت الكتابا
اذا قصر الكتاب فايء ودي ترجى من حبيبك حين غابا

وقال افخر

العلم والحلم حلتما كرم للمرء زين اذاها. اجتماعا
صنوان لا يستتم حسنهما الا يجمع لذا وذاك معا

وقال مجنون

على اني راض بان احمل الهوى واخلص منه لا علي ولا ليا

وقال اخر

على المرء ان يسعى لما فيه نفعه وليس عليه ان يساعد الدهر
فان نال بالسعى المنى تم امره وان عرض المقدور كان له عذر

وقال الامام الشافعي

عليك باخوان الصفاء فانهم عماد اذا استجدتهم وظهور
وليس كثيرا الفخل وصاحب وان عدوا واحدا لكثير

وقال اخر

عليك بارباب الصدور فمن غدا مضافاً لارباب الصدور تصدرا
واياك ان ترض بصحبة ناقص فتخط قدراً عن علاك وتقصرا

وقال آخر

عليك باقلال الزيارة انها تكون اذا دامت الى الهجر مسلكا
فاني رايت الغيث يسأم دائماً ويسال بالايدي اذا هو امسكا

وقال الامام الشافعي رضي الله عنه

عمدة الخير عندنا كلمات اربع قالهن خير البريه
اتق المشبهات وازهد ودعما ليس يعينك واعملن بنيه

وقال اخر

عمر الفتي ذكره لاطول مدته وموته خزيه لا يومه الداني
 فاحي ذكرك بالاحسان تزرعه يجمع به لك في الدنيا حياتان
 وقال ابن جابر الاندلسي

عمل ان لم يوافق نية فهو غرس لا يرى منه ثمر
 انما الاعمال بالنيات قد نصه عن سيد الخلق عمر

وقال ايوردي

عندي لاهل الحمى والركب مرتحل قلب يشيعهم او مدمع همل
 اما الفؤاد فلا يبغي بهم بدلاً وهل عن الروح ان فارقتها بدل
 فأت ولم تك نفسى بعد فرقتهما ترجو الحيوة ولكن اخر الاجل

حرف العین

والایات فارسیه

قال اخر

عادت کردون چواتیان برخلاف مطلب است
من فراق یارخواهم چونکه وصل آرزو است
عاقلا کر پیش بینی در عمل کن چارچیز خوردن و پوشیدن و بخشیدن و فکر مآل

وقال اخر

عجبی نیست اگر زنده شود جان عزیز چون ازان یار جدا مانده پیامی برسد
وقال حالی

عدو شود سبب خیر اگر خدا خواهد خمیر مایه دکان شیشه کر سنک است

وقال اخر

عزت این در چنین کرد اقتضا کرد در او دور باشد هر کدا

وقال مولانا خالد قدس سره

عزیزا کر زروی غمکساری خیال دوستان در خاطر آری

زهجران آب بجرین دودیده ابد بر بندر روم است جاری

وقال اخر

عزیز من چو آزردی کسی را مراعاتش مکن تامی توانی

که هر چند خدمت از تو پیش بیند مراورا پیش کردد بدکانی

وقال اخر

عضوی ز تو کردوست شود بادشمن دشمن دوشمر تیغ دوکش زخم دوزن

وقال اخر

عشق در هر مشربی کیفیتی دارد عجیب يك شراب است این ولیکن نشسته دیگر دهد

وقال اخر

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد در بیغ سود ندارد چورفت کار از دست

وقال اخر

علا زاده نادان بچه ماند دانی نسخه معتبر خوش خط بسیار غلط

وقال اخر

علم دادند بادریس و بقارون زروسیم شدیکی فوق سماك و دیگری تحت سماك

وقال حسن

عمرا اگر خوش گذرد زندگی خضر کم است ورتبلیخی گذردنیم نفس بسیار است

وقال اخر

عهد من باتونه عهدی است که تغییر پذیرد

بوستانی است که هرگز بنود با خراش

وقال حافظ

عیب است بزرگ برکشیدن خود را و ز جمله خلق برگزیدن خود را

از مردمك دیده بیاید آموخت دیدن همه کس را و ندیدن خود را

وقال اخر

عیب خود را صلاح چون نکنی باری از عیب دیگران خاموش

وقال حافظ

عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت که کناه دگران بر تو نخواهند نوشت

حرف العین

والایات ترکیه

قال الشاعر

عارف وحدت اولوب کثرت یارانندن کیچ
راضی قسمت اولوب غیرت اقراندن کیچ

وقال عالی

عارف لری مذمت ایدر اهل ابتدال شمیدی ظرافت اولدی سفاهت دید کبری

وقال فضولی

عاشق اولدر کم قیلار جانن فدا جانانه
جاننی جانانه ویر مکر کالی عاشقک ویرمین جان اعتراف ایتمک کرک نقصاننه

وقال السلطان سلیم خان علیه الرحمه

عالم ایچره معتبر برنسنه یوق دولت کبی اولیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی

وقال وهبی

عالمده نه درویشه نه خود شاهه نیاز ایت بر کار که دشوار اوله الله نیاز ایت

وقال راغب

عالمده هر کس ایله خود نچودد عوای زور مرد میدان هنر معلوم اولور روز مصاف

وقال نابی

عدو بندن سنی تبریده اولسه اتفاق اوزره نه باکم وار خلوص البته غالبدر تفاق اوزره

وقال نیلی

عرض ایتمدیکم یاره مکر یاره می قالدی یا ایتمدیکم درد دله چاره می قالدی

وقال اخر

عسکره ویردی غزا آلتنی شاه جهان جبه وجوشن وتیغ وتبر وتبر وسنان

وقال اخر

علاقه ایلك وجه خدادن غیرى زاندردر جمال لایزاله عاشقم الله شاهد در

وقال راشد

عقد صلح اتحاد ایله بنمله ای پری حرف ارباب نفاقه باقمه غوغادر غرض

وقال اخر

علم کسبيله پایه رفعت آرزوی محال ایمش انجق

عشق ایمش هر نه وارسه عالمده علم برقیل وقال ایمش انجق

وقال اخر

علم و عرفان سبب رفعتدر عالم اولقی نه بیوک دولتدر

وقال نصفی

عقله مغرور اوله افلاطون وقت اولسه ك اكر

برادیب کاملی کورد کده طفل مکتب اول

وقال عالی

عنایت هر کیمه یوز طوتسه عصیانی حجاب اولنز

کونش طوغد قده زیر پرده ظلمت نقاب اولنز

حرف الغين

والايات عربية

— — — — —

قال الشاعر

غائظ صديقك تكشف عن ضمائره وتتهتك الستر عن محبوب اسرار
فالعود ينبيك عن مكنون باطنه دخانه حين تلقيه على النار

وقال ابو صالح اليمامي

غالبت كل شديدة فغلبتها فالفقر غالبني فاصبح غالي
ان ابدته يفضح وان لم ابده يقتل فقيح وجهه من صاحب

وقال ابن السبيل البغدادي

غاية الحزن والسرور انقضاء ما لحى من بعد ميت بقاء
صحبة المرء للسقام طريق وطريق الفناء هذا البقاء

وقال كشاجم

غبط الناس بالكتابة قوما صرحوا حظهم بحسن الكتابه
واذا اخطأ الكتابة حظ سقطت تاؤه فصارت كتابه

وقال اخر

غرك الدهر بما تهوى فمن واذا ما اخشن الدهر فلن
لاتعاسره وخذ ميسوره وتفنن معه في كل فن

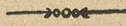
وقال اخر

غسلت وجهي بدمعي يوم فرقتم وجدوة النار تذكو بين احشائي
فكيف حال محب بات منفردا مبلبل البال بين النار والماء

حرف الغین

والایات فارسیه

قال الشاعر

غافل منشین که این زمانی است عزیز   هر دم که برآید از تو جانی است عزیز
 عمری که ییاید و نجواهد رفتن   ضائع مکنش که میهمانی است عزیز

وقال سعدی

غرض نقشی است کرما بازماند   که هستی رانمی بینم بقای
 مکرصا جبدلی روزی برحمت   کدد در حق درویشان دعایی

وقال اخر

غلام همت آن عارفان با کرم   که یک صواب به بینند و صد خطا بخشند

حرف الغین

والایات ترکیه

قال چلبی زاده

غرض نام نکو تحصیل در دنا یه دنیا دن مراد شاعر انجق اسمدریت معادن
کرا ابار هنر البته کردن بیچ حیرتدر نگاه ایتسه که هویدادر بومعنی شاخ خرماندن

وقال راشد

غفلت مدار معذرت جرم اولورمی هیچ مغفوا اولورمی ایلسه فرضا گناه مست

وقال تجلی

غم کیسوی یاردن فریاد فتنه روز کاردن فریاد

وقال وهبی

غم هجران بنی هم حالت یعقوب ایده لی کریه ونالشمه کلبه احزان اغلار
برف کهساری دخی ناله کرم اریدوب یورکی طاشدن ایکن کوه کرا انجان اغلار

حرف الفاء

والايات عربية

قال محبي

فتح الورد في الرياض صباحاً قبل ما قبل النسيم خدوده
بلغ الزعفران فهو لهذا ضاحك شق من سرور بزوده

وقال ابو العتاهيه

فتشت في الدنيا فليس بها احد اراه لاخر حامد
حتى كان الناس كلهم قد افرغوا في قالب واحد

وقال ابو سعيد الرستي

ففي حازرق المجد من كل جانب اليه وخلي كاهل الحمد ذا ثقل

وقال ابو منصور الهروي

فديتك ليس امساكي بلخي ولكن لا يفي بالخرج دخلي
وفي طبعي السباحة غير اني على قدر الكساء امد رجلي

وقال البهازهير

فراق ووجد واشتياق ولوعة تعددت البلبوى على واحد فرد
رعى الله اياماً تقضت بقرينكم كاني بها قد كنت في جنة الخلد
وكنتم لكم عبداً وللعبد حرمة فما بالكم ضيعتم حرمة العبد

وقال سعد الدين التفتازاني

فرق فرق الدرس وحصل مالا فالعمر مضى وان تمل آمالا

لا ينفك القياس والعكس ولا افنعلل يفنعلا افنعلا لا

وقال اخر

فصاحة حسان وخط ابن مقلة وحكمة لقمان وزهد ابن ادم
اذا اجتمعوا في المرء والمرء مفلس ونادوا عليه لا يباع بدرهم

وقال اخر

فضول بلا فضل وسن بلا سنا وطول بلا طول وعرض بلا عرض

وقال اخر

فضول العيش اكثرها هموم واكثر ما يضرك ما تحب
اذا اتقى القليل وفيه سلم فلا ترد الكثير وفيه حرب

وقال اخر

فقدت زمان الوصل والمرء جاهل بقدر لذيد العيش قبل المصائب

وقال اخر

الفقر يزرى باقوام ذوي حسب وقد يسود غير السيد المال

وقال ابيوردي

فواد بين الظاعنين مروع وعين على اثر الاحبة تدمع
وكيف اداري عبرة سمحت بها وان حضر الواشي وسلي تودع
فيادهر رفقا ان بين جوانحي حشاشة نفس من اسي نثقطع

وقال اخر

فواعجبا ان الصوارم والقنا تبيض بايدي القوم وهي ذكور
واعجب من ذا انها با كفهم توجب ناراً والاكف بحور
واعجب من هذين انك قادر على حسن انصافي وانت تجور
واعجب من هذا وهذا وذا وذا غزال يصيد الاسد وهو نفور
واعجب من هذي العجائب كلها مزارى قريب والبعيد تزور

وقال السيد احمد الرفاعي قدس سره
 في حالة البعد روحي كنت ارسلاها   نقبل الارض مني وهي نائبتي
 وهذه نوبة الاشباح قد حضرت   فامدد يدك لكي تحظلي به شفقي
 وقال اخر

في خدمة الخلق ما لنفسي   من جملة الطيبات حصه
 شربة ماء   والف هم   لقمة خبز والف غصه

وقال القيراطي

في خده الروض فلا تحسبوا   ثلاث شامات بدت عن حقيقي
 بل كاتب الحسن على خده   نقط بالعنبر شين الشقيقي
 وقال ابن الرومي

في زخرف القول تزيين لباطله   والحق قد يعثره سوء تعبير
 تقول هذا مجاج النحل تمدحه   وان ذممت فقل في الزنابير
 مدحا و ذمما وما غبرت من صفة   سحر البيان يرى الظلماء كالنور

وقال اخر

في سعة الارض وفي اهلها   مستبدل بالخل والجار
 فمن دنا منك فاهلاً به   ومن تولى فالى النار

وقال اخر

في المهد ينطق عن سعادة جده   اثر النجابه   ساطع البرهان
 ان الهلال اذا رايت نموه   ايقنت بدر آمنه في اللمعان

وقال الصولي

في الناس من لا يرتجى خيره   الا اذا   مس باضرار
 كالعود لا يعلم ما قدره   الا اذا   احرق بالنار

حرف الفاء

والایات فارسیه

قال الشاعر

فراق بزم تواز شرح خامه بیرون است   زنامه پرس که حال درون من چون است

وقال اخر

فراق تو اسے مایه زندگی   چه گویم که باما چهامی کند
بکیتی سیه باد روی فراق   که یاران زیاران جدا می کند

وقال اخر

فرخنده قاصدی که رسید از دیار یار   بانامه رقمزده زان کلک مشکبار
کاهی زدوق مقدم اودل کم فدا   کاهی برای نامه او جان کم نثار

وقال اخر

فر یاد بسی کردم و فر یاد سی نیست   کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست

وقال جلال

فر یاد من زدست طیب است که دانست

درمان دل ریشم و مرهم نفرستاد

وقال اخر

فصل کل و مل نوای مرغان بهار   حاضر همه و توغائب ای زیایار

آندم که توغائی از بنهام چه سود و آندم که تو حاضری با بنهام چه کار

قال اخر

فلك طبيعت شاگرد شیشه کردارد هزار دل شکنند تا یکی بدست آرد

وقال اخر

فناپذیر بود هر بنا که می بینی مکر بنای محبت که خالی از خلل است

وقال حافظ

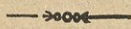
فیض روح القدس از باز مدد فرماید دگران هم بکنند آنچه مسیحایی کرد

حرف الفاء

والایات ترکیه

قال بلیغ

فارسی شعر یا پار رومده شاعر مثلاً روش زاغ اونودر کبکه ایدرکن تقلید

وقال شهری

فاش ایتد یکیچون عالمه راز نهانی کوزدن بر اقدم عاقبت اشک روانی

وقال اخر

فردوس حقائق کلیدر روی محمد کلزار ارم سنبلیدر موی محمد

آرایش دیباچه اوراق ازلدیر سرشطر شرفنامه ابروے محمد

سرتا بقدم امرینه رام ایتدی جهانی اخلاق پسندیده خوشنوی محمد

وقال حالی

فرزانه دهر اولشیدم لیک زمانه کزدیردی نبی محنت ایله خانه بخانه

وقال فنی

فرقتکله او قدر کر به لر ایتدم جانا بر کوچک صو کورینوراشکه نسبتله دریا

وقال اخر

فساد اولسه اساسنده بنانک پایدار اولمز نیچه سمارهت صرف اولنسه استوار اولمز

وقال اخر

فکر ایتده درهیئتتی بیت خدانک بیهوده دکل دتره دیکی قبله نمانک

وقال آخر

فلک آیردی بنی جور ایله جانانمدن   حذر ایتیمی عجب ناله وافغانمدن
بن نه حاجت که قیل داغ نهانم شرحن   عاقبت ظاهر اولور چاک کر بیانمدن

وقال عاطف

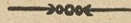
فهم ایتیمان دقائق نقش صانعی   عبرتستان عالمه اعمی کلور کیدر

حرف القاف

والايات عربية

وقال اخر

قابلتها فرايت صفحت وجهها   مرآة حسن بالجمال صقيل
ابكي فانظر دمعي في خدّها   تجري فاحسب انها تبكي لي

وقال اخر

قال حكيم قولاً في غاية البيان
الصبصون وعون الألى على الهوان

وقال اخر

قالوا تزوج فقلت كلاً لا ابدلن راحتي بقهري
سرور شهر ووزن مهر وقصف ظهر وهم دهر

وقال مجير الدين بن تميم

قالوا رايناك كل وقت تهتم بالشرب والغناء
فقلت الى اني فني قنوع اعيش بالماء والهواء

وقال المصباح الهروي

قالوا عوى الكلب جداً وكان قبل ضعيفا
فقلت الامر سهل القوا اليه رغيفا

وقال اخر

قالوا فلان عالم فاضل فاكرموه مثلاً يرتضي

فقلت لما لم يكن ذا ثقي تعارض المانع والمنقضي
 وقال الامام الشافعي رضي الله عنه
 قالوا يزورك احمد وتزوره قلت الفضائل لا تقارق منزله
 ان زارني فبضله او زرته فلفضله فالفضل في الحالين له

وقال اخر

قد اولع الناس بالتلاقي والمرء صبّ الى مناه
 وانما منهم صديقي من لا يراني ولا اراه
 وقال صلاح الدين الصفدي
 قد شبه الخال على صدره تشبيهه من لاعنده شك
 بسبحة من جوهر اودعت حق عميق ختمه مسك

وقال اخر

قد قال قوم بغير علم ما المرء الا باصغريه
 اقول قول امرءٍ عليم ما المرء الا باصغريه

وقال قطامي

قد يدرك المتاني بعض حاجته وقد يكون مع المستجمل الزلل
 وربما فات قومًا جلّ امرهم من التاني وكان الحزم لوعجلوا

وقال اخر

قد يغلب المرء بتدبيره الفا ولا يغلبهم بالسلاح

وقال عباس بن الاحنف

قلي الى ما ضرني داعي يكثر اسقامي واوجاعي
 كيف احتراسي من عقلي اذا كان عدوي بين اضلاعي

وقال عبد الرحيم العباسي

قلي من الهجري اضطراب ياسا كنا فيه دون ثاني
 فكيف عاملته بكسر وما النقي فيه ساكنان

وقال ابن الفارض

قلبي يحدثنني بانك متلني روجي فداك عرفت ام لم تعرف
ما لي سوى روجي وبادل نفسه في حب من يهواه ليس بمسرف

وقال البهازير

قل الثقة فلا تركزن الى احد فاسعد الناس من لا يعرف الناسا
لم الت لي صاحباً في الله اصحبه وقد رايت وقد جربت اجناسا

وقال المظفر الآمدي

قل للذين جفوني اذ لهجت بهم دون الانام وخير القول اصدقه
احبكم وهلاك في محبتكم كعابد النار يهواها وتجرقه

وقال اخر

قلت لما بدا بخدي سطر يا بديعا لنا معانيه تجلي
اعذار حقيقة ام مجاز قال لي انبت الربيع البقلا

وقال اخر

قولا لاحمق يلوي التيه اخذعه لو كدت تعرف ما في التيه لم نته
التيه مفسدة للدين منقصة للعقل مهلكة للعرض فانتبه

وقال ابو نصر

قوم خيامك من ارض تهان به وجانب الذل ان الذل يجنب
وارحل اذا كان في الاوطان منقصة فالمندل الرطب في اوطانه حطب

حرف القاف

والایات فارسیه

قال الشاعر

قادری بر هر چه میخواهی بجز آزار من زانکه کرشمشیر برفرقزنی آزار نیست

وقال سعدی

قدر مردم سفر پدید کند خانه خویش مردراند است
تابسنگ اندرون بود کوه کس چه داند که قیمتش چند است

وقال ابن یمن

قرنها باید که تا صاحب دلی پید اشود بوسعید اندر خراسان یا اویس اندر قرن
سارها باید که تاینک سنگ اصلی زافتاب لعل کرد در بدخشان یا عقیق اندر یمن
ماهها باید که تاینک پنبه دانه ز آب و خاک شاهدی راحله کردد یا شمیدی را کفن

وقال اخر

قصه مامی نوشت خاقانی قلم اینچارسیدوسر بشکست

وقال اخر

قلم را آن زبان نبود که شرح شوق گوید باز

ورای حد تقریر است شرح آزر و مندی

وقال اخر

قلم گرفتم و کفتم سلام بنویسم حکایت شب هجران تمام بنویسم

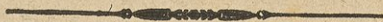
حکایت شب هجران و درد مشتاقی ز حد گذشت ندانم کدام بنویسم

قال آخر

قلم مژگان و کاغذ ساختم رخسار زرد خود بچون دل نوشتم مویم و احوال درد خود

وقال آخر

قلندر مشرب و صوفی نما باش بهفتاد و دو ملت آشنا باش

حرف القاف

والایات ترکیه

وقال اخر

قابلیت استمز لر قدر وجاهه مقبل اول شہسوار توسن بخت اول ہنزدہ راجل اول
 وقال ناچم مؤلف هذا الكتاب
 قالدی سنسر صورت بیجان کبی جاناتم روحسز در بق بنم تصویرمه اشته بنم
 وقال نیلی

قالزمیان لجه محنتده فلك دل البته بر مساعده روزگار اولور

وقال واصف

قامتک سرو کبی اوجه ایریشمش طوته لم
 ای نہال چمنستان صفا ما الثمره
 فال نابی

قبیلہ کاه صف مقصود اولہ مزسین ای دل

سینه چاک اولیہ جق صورت محراب کبی

وقال سلطان سلیمان علیہ الرحمۃ والرضوان

قد یارہ کیمیسی عرعردیدی کیمی الف جمله نک مقصودی براماروایت مختلف

وقال اخر

قصار ابرصیان طاشی برالتون کاسه بی قرسه

نه ارتر قیمتی طاشک نه قیمتدن دوشر کاسه

وقال نظم

قلب کرم که مرکز اقبال لابقا عشرت میسر اولسه ده عسرت دکلیدر

وقال نابی

قلم اولسون الی اول کاتب بدتحریرک که فسادرقی سوز مزی شور ایلر
کاه بر حرف سقوطیله ایدر نادری نار کاه بر نقطه قصور یله کوزی کور ایلر

وقال اخر

قلم فریاد ایبدوپ اغر مرکب بزه جاهل یوزی کوسترمه یارب

وقال نابی

قلم کچدل مرکب روسیه کاغذ دورو بیلم کیمی ایتمسه م اوشوخه عرض حال یازمده محرم

وقال اخر

قند مکرر ایتمک ایچون شهد الفقی شیرین هدیه ایتمکه ایتمدم جسارتی
مانع ایسه قبوله سنک یمینکز کفارتته یسارکز ایلر کفایتی
چونکه هدیه اولدی حالوتده تحاب شاهد یتر قبوله تحابوا صراحتی

وقال نابی

قنده برفتنه دزدیده ظهور ایلر ایسه ینه باقسه ک براوجی غمزه دلد اره چیقار

وقال اخر

قهردن اکراه ایدنلر لطفه اولمز مستحق مستحق درد اولانلر قابل درمان اولور

وقال اخر

قیل صبا کو کلم پریشان اولدیغن جانانه عرض
صورت حالن بوویران ملکن ایت سلطانه عرض

حرف الكاف

والايات عربيه

قال ابن المعتز

كان الثريا هودج فوق ناقةٍ يحث بها حاد الى القرب مزعج
وقد لمعت حتى كان بريقها توارير فيها زبيق يتخرج

وقال ابن المرتضى

كان الخال في الخد الشمال ظلام الهجر في صبح الوصال
وقال عرقله

كان الخال في الخد اليمين ظلام الشك في صبح اليقين
وقال اخر

كانك من كل النفوس مركب فانت الى كل القلوب حبيب
وقال اخر

الكبر ياس والتواضع رفعة والمزج والضحك الكثير سقوط
والحرص فقر والقناعة نعمة والياس من روح الاله قنوط

وقال اخر

كبر بلا نسب تيه بلا حسب فخر بلا ادب هذا من العجب
وقال اخر

كريم القوم يحقد ثم يعفو ولا يعفو اذا حقد اللئيم

وقال اخر

كل الامور تمر عنك وتنقضي الا الثناء فانه لك باقى
ولو انى خبرت كل فضيلة ما اخترت غير مكارم الاخلاق

وقال الشيخ الشبلي

كل بيت انت ساكنه غير محتاج الى السرج
وجهك المامل حجتنا يوم تاتي الناس بالحجج

وقال اخر

كل الذنوب خفيفة محمولة الا ذنوب اذاعة الاسرار

وقال آخر

كلما ترتقي اليه بوم من جلال وقدره وسناء
فالذي ابدع البرية اعلا منه سبحان مبدع الاشياء

وقال اخر

كل من في الوجود يطلب صيدا غير ان الشباك مختلفات

وقال المثني

كل من لا قيت يشكودهره لنت شعري هذه الدنيا لمن

وقال احيبه بن الحلاج

كل الندا اذا ناديت يخذلني الا ندائى اذا ناديت يامالي
فاستغن اومت فلا يغرك ذونسب من ابن عم ولا عم ولا خال

وقال اخر

كلهم اعمى اذا ما كان خير ولدى الشر بصير وسميع

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

كم بت اشكوباكيا من هجركم فاسمع بوصل او بوعد منجز

وقال الغزى

كم عالم لم يبلغ بالقرع باب منى وجاهل قبل قرع الباب قد ولجا

وقال البيوردي

كم من اخ اعدده لشدائدي حتى بلوت المر من اخلاقه
كالملح يحسب سكرًا من لونه ومجسه ويجول عند مذاقه

وقال اخر

كنا جميعاً والدهر يجمعنا مثل حروف الجميع ملتصقه
واليوم جاء الوداع هـدنا مثل حروف الوداع مفترقه

وقال اخر

كن ابن من شئت وكن مؤدباً فانما المرء بفضل حسه
وليس من تكرمه لغيره مثل الذي تكرمه لنفسه

وقال اخر

كن كيف شئت فان الله ذو كرم وما عليك بما تاتيه من باس
الا اثنتان فلا تقربهما ابداً الشرك بالله والاضرار بالناس

وقال اخر

كن حمولاً ان عاندتك الليالي وصبوراً اذا عرتك مصيبه
فالليالي من الزمان حبالى مثقلات يلدن كل عجيبه

وقال الامام الشافعي رضه

كيف الوصول الى سعاد ودونها قلل الجبال ودوتهن مخوف
والرجل حافية وما لي مركب والكف صفر والطريق مخوف

وقال ابو تمام

كيف يرجو الحياء منه صديق ومكان الحياء منه خراب

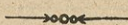
وقال اخر

كيف يرجى الصلاح من امر قوم ضيعوا الحزم اتي مضاع
فقطع المقال غير سديد وسديد المقال غير مطاع

حرف الكاف

والايات فارسية

قال کلیم

کدورت بیشتر آن را که جوهر بیشتر دارد

نی باشد غبار زنگ هرگز تیغ چوبین را

وقال اخر

گذر فتا دبسروقت کشتگان غمت هزار جان کرامی فدای هر قدمت

فکنند سروقدت بر من از کرم سایه مباد از سرون دور سایه کرمت

وقال جامی

گذشت شوکت محمود در زمانه نماند جز این فسانه که نشناخت قدر فردوسی

وقال اخر

کراف را حرکت نیست چراست الف قد تو شیرین حرکات

وقال اخر

کر به مسکین اگر برداشتی تخم کجشک از جهان برداشتی

وقال اخر

کر بتو مکتوب ننویسم عیب ما مکن در میان راز مشتاقان قلم نا محرم است

وقال اخر

کر بدا نستی که فرقت تو این چنین سخت باشد و دل سوز

از تو دوری نجستی هرگز و ز تو غائب نبودمی يك روز

وقال اخر

گر بگیری و دشمنان بخورند به که محتاج دوستان باشی

وقال کلیم

گر جان بجانان نسپر من بسته آن نیستم نتوان بدست پادشه دادن کل پژمرده را

وقال اخر

کرت هواست که دلدار نکسلد پیوند نکا هدار سر رشته تانکهد ارد

وقال قاسم انوار

گر بر سر بیمار در آیی بیعادت صد سال بامید تو بیمار توان بود

وقال نجم الدین کبری

گر درد دل از کسی شکایت باشد و در درددلت از او بغایت باشد
زنهار باننقام مشغول مشو بدرا بدی خویش کفایت باشد

وقال اخر

گر درد دل گذر کنم از کار دور نیست خاشاک نیز در دل دریا گذر کند

وقال سعدی

گر در همه شهر یکسر نیشتر است در پای کسی رود که درویش تراست
با این همه راستی که میزان دارد میل از طرفی کند که او بیش تراست

وقال اخر

گر دست بیخجل بر نهی جود شود و در پای بخار بر نهی عود شود
و رنام تو بر بام فلك بنویسند هر عاقبتی که هست محمود شود

وقال اخر

کردن چرانهم جفای زمانه را منت چرانهم بهر کار مختصر
در یاو کوه را بگذاریم و بگذریم سیمرخ وار زیر پر آریم بحر و بر
یا بر مراد بر سر کردون نهیم پای بامردوار در سر همت کنیم سر

وقال اخر

کرسایه نشین سرو باغ ارمی ورجعه کش مراد از جام جمی
مغرور مشوکه تازنی چشم بهم از خیل مجاوران کوه عدمی

وقال اخر

کرسنک همه لعل بدخشان بودی پس قیمت لعل وسنک یکسان بودی

وقال اخر

کرساخ صبوری ببرايد چه عجب ورمخت دورے بسرايد چه عجب
چون دل که خلاصه وجود است آنجاست آن نیز اکبر اثر آيد چه عجب

وقال اخر

کرفتد پرتوان شمع بویرانه ما شمع خورشید بردنور زکاشانه ما
کربغمانه ما یارقدم رنجه کند رشک فردوس شود از قدمش خانه ما

وقال ابن یمین

کرکار تونیک است بتدبیر تونیست ورنیز بد است هم زتقصیر تونیست
تسلیم ورضا پیشه کن وشادبزی چون نیک و بد قضا بتدبیر تونیست

وقال قطب الدین

کرکسی شکر تو فزون گوید شکر توفیق شکر چون گوید

وقال اخر

کرکوهر طاعت نسفتم هرگز کرد کینه ازچهره نرفتم هرگز
نومید نیم ز بارگاه کرمت زیرا که یکی رادو نکفتم هرگز

وقال کمال اسمعیل

کرلاف زنگ که یارخوش خوست نه باما بوفنا وعهد نکوست نه
زین نادره ترکه از برای تومرا شهری همه دشمنند تودوست نه

وقال اخر

کرلطف تو یاری نناید ز نخست هم توبه شکسته است هم بیان سست

چون توبه بامید پذیرفتن تست تاتو پذیری نبود توبه درست

وقال اخر

گر مصور صورت آن دلستان خواهد کشید

حیرتی دارم که نازش را چه سان خواهد کشید

وقال الشيخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره

کرمن که جمله جهان کردستم عفتو امیداست که کیردستم

کفتی که بروز عجز دست کیرم عاجز ترا زین خواه کا کون هستم

وقال ابن مین

کر نوازد فلک غره مشواز پی آن که صعودی نبود کش نه هبوطی ز پی است

ور بلندی دهدت بخت بدان نیز مناز کار تفاعی نبود کش نه سقوطی ز پی است

وقال اخر

کر نه همکار بانیکان ز همنامی چه سود يك مسیح ابرای آکه کردود یکر اعور است

وقال سعدی

کر هنر مند زاو باش جفایی بیند تادل خویش نپازارد و درم نشود

سنگ بد کوهر اکر کاسه زرین شکند قیمت سنگ نیفزاید و زر کم نشود

وقال اخر

کر و صف کم زبان وصف تو کراست ورشکر کم قوت شکر تو بکاست

کر زانکه نمایم بدعا ختم رواست دردست متاعی که مرا هست دعاست

وقال اخر

کسی ز چون و چرا دم نمی تواند زد که نقش بند حوادث و رای چون و چراست

وقال اخر

کسی کز صرصر ظلمش داماد چراغ عیش مظلومان بپرد

نی ترسد ازان کا یزد تعالی اگر چه دیر کیرد سخت کیرد

وقال اخر

گفتم که برآید آبی از چاه امید افسوس که دلونیز در چاه فتاد

وقال اخر

گفتن نیارم بتوراز نهفته را دانی حدیث گفته ما ونکفته را

وقال سعدی

گفته بودم چو ییایی عم دل باتو بگویم چه بگویم چو ییایی غم از دل برود

وقال ابو علی بن سینا

کفری چومنی کزاف و آسان نبود محکمتر ازایمان من ایمان نبود
درد هر چومن یکی و آنهم کافر پس در همه دهر یک مسلمان نبود

وقال اخر

کل صمد می بخود برآشف و بریخت بابا دصبا حکایتی گفت و بریخت
بد عهدی دهر بین که کل درده روز سر بزد و غنچه گشت و بشکفت و بریخت

وقال اخر

دل همان به که بهر حرف نیندازد کوش ورنه درد سر مرغان چمن بسیار است

وقال اخر

کلك توبارك الله بر ملك و دین کشاده صد چشمه آب حیوان از قطره سیاهی

وقال بابا افضل کاشی

کم کوی بیجز مصلحت خویش مگو چیزی که نپرسند تو خود پیش مگو
دادند دو کوش و یک زبانت آغاز یعنی که دو بشنو و یکی پیش مگو

وقال آخر

کم مباش از درخت سایه فکن هر که سنکش زند ثمر بخشد
از صدف یادگیر نکته حلم هر که سر بردش کهر بخشد

وقال آخر

کند پنهان بزرگی عیبها را سواری پرده رفتار لنگ است

وقال کلیم

کنون کوزعشه پیری بجام می نمی ماند
چه حاصل کرد هد دوران شراب کامرانی را
زرویش دیده محروم است کوش از مرده وصلش
که دوران بسته بردل چارراه شادمانی را

وقال اخر

کنه خردم درخور اثبات تونیست اندیشه من یجز مناجات تونیست
من ذات ترا بواجبی کی داتم داننده ذات تو بجز ذات تونیست

وقال اخر

کنه ما بود فزون ز شمار عفت افزون ترا ز گناه همه
قطره آب رحمت تو بس است شستن نامه سیاه همه

وقال اخر

کوش بتحسین خط از هر نمط لیک نه چندان که شوی جمله خط

وقال اخر

کوکب بخت چو طالع شود از اوج مراد آنچه مقصود بود زود میسر کرد
مدد طالع اگر نیست مر بجان خود را که اگر روی سوی بحر نهی بر کرد

وقال حافظ

کوهر پاک بیاید که شود قابل فیض ورنه هر سنک و کلی لؤلؤ و مرجان شود

وقال کلیم

کهر خرف بود آنجا که جوهری نبود هنر غریب شد آنجا که امتیاز نبود

وقال اخر

کی بچو کان هوس بردن توان کوی مراد پادرین میدان نهی اول ز سر باید گذشت

وقال اخر

کی توانم شکر کردن در خور آئی تو شکر نعمتهای تو چند آنکه نعمتهای تو

وقال آخر .

کی داشتم این کان که شادم نکنی کاهی چوزمانه بر مرادم نکنی
با آنکه بیادت گذرانم همه عمر عمری گذرانی توکه یادم نکنی

وقال فتاحی

کیمیا خواهی زراعت کن که گفتند اهل دل

زرع ثلثانش زراست وثلث دیگرهم زراست

وقال انوری

کیمیای کنم ترا تعلیم کاندراکسیرو درصناعت نیست
روفناعت کریں که درعالم کیمیایی به از فناعت نیست

حرف الكاف

والايات تركية

قال ضيا

گاه ايدر برنشته مسموم مر همدن ظهور

گاه ايلر نوشدارو كاسه سمدن ظهور

هب ما اثر بر مؤثر دن بولور فيض وجود

كرچه ايلر صورتا اثار آدمدن ظهور

وقال حشمت

كبار دولت اولغله كشي مير كلام اولز كرانقيت نكينك اكثر نده نقش نام اولز

وقال حاذق

كبار دولت دور زمانه عندنده سنخورانه كرم اكبر كباثر ده

وقال اخر

كباره مانع عزت دكل شفقت كدا يانه ضياء شمس خاور خاكه دوشمكله حقير اولز

وقال حاذق

كتاب حسن دلبر خال وخط ايله محشادر

كورن دير بارك الله بر عجب ترتيب زيبادر

وقال فيضي

كچدم هوای طره پر پيچ ياردن اولدم خلاص كشمكش روز كردن

وقال نايي

كچ نهادان راست طبعان ايله ايتمز امتزاج

اتحادی اولز انكچون كانك تير ايله

وقال راغب

گذار باشتاب عمری اشرا به کلور دایم لب جوده صماخ جانف جوش ابدن فریاد

وقال رشدی

کذبی ترک ایت بولق استرسک جهانده احترام

صبح صادق کیبی اول کیم خلق ایده سا که قیام

وقال حسنی

کرداب بجر عشقه اتار عاقبت سنی فلک دلی صقین قومه کنندی هواسنه

وقال نابی

کردون ویررمی کسه به شیرازه نظام تا صقمنیچه منکنه اضطر ایده

وقال حسن چلبی

کرم سنک سیه اولسون کرکسه اطلس و خارا

غرض بر بالش راحت بولنمقدر سرالتنده

وقال اخر

کرم و سردینه قلمز بوفنا دنیانک ایله وقتنی ضائع دیمه قیش یاز او قویاز

وقال نجیبی

کریم او درکه مجازات عفو ایده خصمه فلک مساعده اننقام ویردکجه

وقال خاقانی

کشمش اتمشدرانی ایتمه جدل تیغ (لا یسأل عما یفعل)

وقال اخر

کسیم امیدمی الطاف خدادن زیرا کرم ولطفی فزوندر بنم امید مدن

وقال اخر

کلسه جانان کلبه احزانمه اولمز عجیب خانه بیاره کتمک رسمدر زیر اطیب

وقال باقی

کل کولسه دایم اغلسه بلبل عجب دکل زیرا کیمینه اغله دیمشدر کیمینه کل

وقال عاصم

کلوی فمری کچمش طوفه پای سرودر زنجیر
عجب کیمدر جهان باغنده بیلم قیددن آزاد

وقال واصف

کمال موجب اولور کسرشان انسانه شمر اولنجه فزون شاخنی شکست ایلر

قال اخر

کسه بی دلتک آزار ایتمه سلطانلق بودر
قلب موری دستکاه ایله سلیمانلق بودر

کرچه هر بر درده وارد بر طیب چاره ساز
بنضکیر قلب محزون اول که لقمانلق بودر

وقال صاحب

کنج ستمده سر بکریان صبر اولان کردن دراز عاطفت کرد کار اولور

وقال اخر

کنج محنتده دل زاره نه همدم بولنور الم عشقی نه شرح اینمکه محرم بولنور
کرچه خاطرده بولنمز اثر ذوق و سرور دلد امانه قدر استرایسه کغم بولنور

وقال نورس

کندی المله یاره کسوب و یردیک قلم فتوای خون ناحقمی یازدے ابتدا

وقال اخر

کندی پرورده سی آدم ایدرمی پامال آبی سیر ایله که باش اوزره طاشرخاشاکی

وقال اخر

کندوسن کورمکه یو قدر حاجت بیلمکه عارف ایله نادانی
زاده طبعی ایله ظاهر اولور هر کسک مرتبه عرفانی

وقال نورس

کوردک تمام کارکه امتحانی بز بر مرد کورمدک که اوله خالص العیار

وقال اخر

کور مز نقیمه قدری عوارضه کاملک شمسک کسوف ایله خلل ایرمز ضیاسنه

وقال عدلی

کوزم یاشینه رحم ایت سورمه دردن که مردم زاده دردوشمش نظر دن

وقال رفیع

کوستر رسک اولدن کوستر بکا آق سینه بی

یوقسه خسته صوک تفسده نیلسون آینه بی

وقال اخر

کوشه راحت ایدی قهرک عذابی اولسه

خوش تفرجگاه ایدی محشر حسابی اولسه

وقال نابی

کوکل نامنده برغخوار مز قالمشدی عالمده

اوده واردی سرکوی دلا آراده وطن طوتدی

وقال طالب

کوکلدرد صدق دعوی خلوصه شاهد عادل

میان راست کویان محبتده بین اولمز

دکلدر مرغ زیرک حیلله صیاددن غافل

نوازش کونه عاقل مکرد شتمدن امین اولمز

وقال اخر

کوی جانان بکاجنت ماوی کورینور . وطنی هر کشینک کمدینه اعلا کورینور

وقال نابی

که بلندی پست ایدرکاهی ایدر پستی بلند

مقتضای کردش دولاب عالم بویله در

وقال فائضی

که غبار غم ویررکاهی صونر جام صفا آدمی که اغلادر که کولدرر دور زمان

وقال عاطف

کیرمز اله تکاسل ایله شاهد امل تحصیل وصل کامه اتک درمیان کرک

وقال نابی

کیمدر بزی منع ایلیه جک باغ جناندن موروث پدردر کیررز خانه بزمدن

وقال حاذق

کیمدر بوروز کارده آسوده حال اولان تاریخ سرگذشت سلف از برنده د.

وقال کمال

کیمی عرفانه نه طوقندی کیمی جسم و جان

ذوق ایچون هر نه که یابد مسه پشیمان اولدم

حرف اللام

والايات عربية

قال الشاعر

لام العواذل في سوداء فاحمة   كأنها في سواد القلب تمثال
وهام بالخال اقوام وما علوا   انى اهمم بشخص كله خال

وقال اخر

لان فخرت باباء ذوي حسب   لقد صدقت ولكن بشما ولدوا

وقال اخر

لساني كتوم لاسرارهم   ودمعي بسري نوم مزيج
فلولا دموعي كتمت الهوى   ولولا الهوى لم يكن لي دموع

وقال عبد الله بن معاوية

لسنا وان احسابنا كرمت   يوماً على الاحساب تتكل
بنى كما كانت اوائلنا   تبني ونفعل مثلاً فعلوا

وقال اخر

لقد صدق الباقر المرتضى   سليل الامام عليه السلام
بما قاله في بعض الفاظه   قبيح الكلام سلاح اللئام

وقال محمد الشهرستاني

لقد طففت في تلك المعاهد كلها   وسيرت طرفي بين تلك المعالم
فلم ار الا واضعاً كفت حائر   على ذقن او قارعاً سن نادم

وقال آخر

لكل شيء زينة في الوري   وزينة المرء تمام الادب
قد يشرف المرء بأدابه   فينا وان كان وضع النسب

وقال آخر

لم اجد كثرة الاخلاء الا   تعب النفس في اداء الحقوق
فاصرف الود عن كثير من النا   س فما كل من ترى بصديق

وقال ابن الرومي

لم ار شيئاً حاضراً نفعه   للمرء كالدّرم والسيف
يقضي له الدرهم حاجاته   والسيف يحميه عن الحيف

وقال الاصمعي

لم ار مثل الرفق في لينة   قد اخرج العذراء من خدرها
من يستعن بالرفق في امره   يستخرج الحية من وكرها

وقال آخر

لم يبكي الا حديث فراقه   لما اسر به الى مودعي
هو ذلك الدر الذي اودعته   في مسمعي اجرته من مدمعي

وقال آخر

لن تكسر العيدان مجموعة   وانما تكسر اذ تفرد
كذلك الناس اذا لم تكن   آراءهم مجمعة بددوا

وقال سعد بن ليون

لن لمن تخشى اذاه   والقه في باب داره
انما الدنيا مدارا   فمن تخشاه داره

وقال آخر

لو ان لي في الحب امرأ نافذاً   وملكت بسط الارض في التعذيب
لقطعت السنة العواذل كلها   ولكنت اقلع عين كل رقيب

وقال يحيى بن زيار

لو صدعني دلالاً او معاتبه لكنت ارجو تلافيه واعنذر
لكن ملالاً فلا ارجو تعطفه جبر الزجاج عسير حين ينكسر

وقال اخر

لو قسم الله جزءاً من محاسنه في الناس طراً تم الحسن في الناس

وقال اخر

لو علمنا مجيئكم لنشربنا مهج القلب او سواد العيون
وفرشنا على الطريق خدوداً ليكون الممر فوق الجفون

وقال اخر

لو كنت ساعة بيننا ما بيننا وشهدت حين نكرر التوديعا
لعلت ان من الدموع محدثا وعلت ان من الحديث دموعا

وقال اخر

لولا تطيبه فينا فما وجدت يد المنايا الى ارواحنا سبلا

وقال اخر

لها حكمة لقمان وصورة يوسف ونعمة داود وعفة مريم
ولي حزن يعقوب وذلة يونس وآلام ايوب ووحشة آدم

وقال اخر

له خال على صفحات خد كنفطة عنبر في صحن مرمر
والحافظ باسياف تنادي على عاصي الهوى الله اكبر

وقال عنتره

ليت السباع كانت لنا مجاورة ولينتنا لانرى ممن نرى احدا
ان الاسود لتهدى في مرايضها والناس ليس بهاد شرم ابدا

وقال اخر

ليس الفتى كل الفتى الا الفتى في ادبه

وحسن اخلاق القتي اولى به من نسبه

وقال احمد بن رضى المالقي

ليس المدامة مما استريح له ولا مجاوبة الاوتار والنغم
وانما لذتي كتب اطالعها وخادمي ابدأ في نصرتي قلي

وقال كذا

ليس اليتيم الذي قدمته والده ان اليتيم يتيم العلم والادب

وقال صفي الحلبي

ليهنك ان لي ولداً وعبدًا سواء في المقال وفي المقام
فهذا سابق من غير سين وهذا عاقل من غير لام

حرف اللام

والایات فارسیه

قال الشاعر

لائق بنود قطره بعان بردن خاروخس صحرا بکستان بردن
اما چه کنم که رسم موران باشد پای ملخی نزد سلیمان بردن

وقال کلیم

لباس کهنه قدر نیک مردان نمی سازد اگر جوهر شناسی تیغ را عریان تماشا کن
وقال حافظ

لاله ساغر کبرو نر کس مست و برمن نام فسق

داوری دارم بسی یارب کرا داور کنم

وقال اخر

لطف بسوی عالم خاک ار کذر کند از عود بید سا زدو از ذره خور کند
اکسیر اعظم است حقیقت عنایت زیرا که مین خاصیتش خاک زر کند

وقال اخر

لطف بکرم چاره بیچاره کند عدلت ستم از زمانه آواره کند
در موسم عدل تو صبارا نبود آن زهره که پیراهن کل پاره کند

وقال اخر

لطف لفظش داده با هم آب و آتش را فرار حسن خطش کرده با هم نور و ظلمت را فرین
صورت زیباش منشور سعادت را طراز نقش لفظش خاتم اقبال و دولت را نکیں

وقال اخر

لله الحمد که آن نقش که خاطر می خواست آمد آخر ز پس پرده تقدیر پدید

حرف اللام

والایات ترکیه

وقال اخر

لازم کلوردی سرو و چنار اوله میوه دار فضل وهنرده مدخلی اولسه قیافتک

وقال راغب پاشا

لاف ایله زبان تفاخر فشان ایله بالای بامه چیممه چورک نردبان ایله

وقال راغب پاشا

لال اولور البت زبان خامه پیچیده موی قیلجه غمدن طبع ارباب سخن علتلنور

وقال احمد

لثیمه ربط تعلقدن احتراز ایله امید نفعله جر مضرت ایتمه صقین

وقال اخر

لباس نوبوله ای اولان آرایش مائل کالندن خبر ویرکسه سندن احتشام المز

وقال اخر

لساناعرضیاله جراتم بوق پیشکا هنده مددای خامه مشککشاهمت سکا قالدی

وقال السلطان مراد الثالث رحمه الله علیه

لطف رحمانه استنادم وار فضل حقدن نیجه مرادم وار

چون درست ایتشم خدایه کوکل مدد حقه اعتمادم وار

چالشک ای مجاهدان غزا دین بولنده بنم جهادم وار

وقال سامی

لطف سخن نزاکت طبعه نمونه در اولز نمایشی عرضك جوهر اولسه

وقال نابی

لطفله حاسد بدخواهه ندامت گلز تلخ اولان میوه یه شکرله حلاوت گلز

حرف المير

والايات عربية

قال العميد

ما اكثر الناس بل ما اقلهم والله يعلم اني لم اقل فندا
اني لاغلق عيني تم افتحها على الكثير ولكن ما اري احدا

وقال اخر

ما حال قلبي عما كنت تعهده وكيف ينساك عبد انت سيده
او كيف ينكر ما اوليت من نعم والعين تنظره والقلب يشهده

وقال سيدنا علي رضي الله عنه

ما حوى العلم جميعاً احد لا ولو مارسه الف سنه
انما العلم بعيد غوره فخذوا من كل علم احسنه

وقال اخر

ما الزهد صوم يدوب الصائمون به ولا صلوة ولا صوف على الجسد
لكنا الزهد ترك الشر مضطهداً ونفضك الصدر من غل ومن حسد

وقال ابو سليمان

ما دمت حيا فدار الناس كلهم فانما انت في دار المدايات
من يدر داري ومن لم يدر سوف يري عما قليل نديماً للندامات

وقال آخر

ما ضاع من كان له صاحب يقدر ان يصلح من شأنه

فانما الدنيا بسكانها وانما المرء باخوانه

وقال الحكيم دانيال

ما عانيت عينا في عطائي اقل من جظي ومن بجتي
قد بعث عبدي وحماري معاً وصرت لا فوقي ولا تحتي

وقال اخر

ما في زمانك ما جد لو قد تأملت الشواهد
فاشهد بصدق مقالتي او لا فكذبني بواحد

وقال اخر

ما كلف الله نفساً غير طاقتها ولا تجود يد الآ بما تجدي

وقال ابن الحاج

ما كل من شد على راسه عمامة يحظى بسمت الوفار
ما نعمة المرء باثوابه السر في السكان لا في الديار

وقال اخر

ما كنت اعلم والضمائر تصدق ان السامع كالنواظر تعشق
حتى سمعت بذكركم فهو يتكم وكذلك اسباب المحبة تعلق

وقال صالح بن عبد القدوس

ما الناس الا عاملين فواحد قد مات من عطش وآخر يغرق
والناس في طلب المعاش وانما بالجد يرزق منهما من يرزق

وقال اخر

ما لا يكون فلا يكون بحيلة ابدأ وما هو كائن سيكون
سيكون ما هو كائن في وقته واخو الجهالة متعب محزون
يسعى الزكي فلا ينال بسعيه حظاً ويسعى عاجز ومهين

وقال اخر

متى يبلغ البنيان يوماً تماماً اذا كنت تبنيه وغيرك يهدم

وقال ابن الرأوندي

معن الزمان كثيرة لا تنقضي وسرورها ياتيك كالايجاد
ملك الاكارم فاسترق رقابهم وتراه رقاني يد الاوغاد

وقال اخر

المراء مادام حيا يستهان به ويعظم الرزء فيه حين يفتقد

وقال اخر

مررت على المروءة وهي تبكي فقلت على م تتعجب الفتاة
فقلت كيف لا ابكي واهلي جميعاً دون كل الناس ماتوا

وقال منصور الخلاج

مزجت روحك من روحي كما تمزج القهوة بالماء الزلال
فاذا مسك شيء مسني فاذا انت انا في كل حال

وقال ابن نباته

مسئلة الدور غدت بيني وبين من احب
لولا مشيبي ما جفت لولا جفاها لم اشب

وقال اخر

معان بديعات النظام يخالها ذوو الفضل درا في العقود منظما
تكاد معانيه خلال سطوره لحسن مباني اللفظ ان تتكلم
تاملت في تركيب اشكال خطه رايت ظلاماً عن ضياء تبسما

وقال ابو فراس

معلتي بالوصل والموت دونه اذا مت عطشاناً فلا نزل القطر
سيد كرتني قومي اذا جد جدم وفي الليلة الظلماء يفتقد البدر

وقال اخر

مل عن النمام وازجره فما بلغ المكروه الا من نقل
وتغافل عن اموراه ليس يحوى المجد الامن غفل

وقال ابو عبد الله بن خميس الجزائري

من ادب ابنا له صغيرا فرت به عينه كبيرا
وارغم الانف من عدو يحسد نعمائه كثيرا

وقال ابو العلا

من راعه سبب او هاله عجب فلي ثمانون حولاً لا ارى عجبا
الدهر كالدهر والايام واحدة والناس كالناس والدنيا لمن غلبا

وقال سلم الخاسر

من راقب الناس مات هما وفاز بالذة الجسور

وقال اخر

من عادة الدهر ادبار واقبال فما يدوم له بين الوري حال
وكل شيء من الدنيا له اجل وتنقضي لجميع الناس آجال

وقال اخر

من قال لافي حاجة مطلوبة فما ظلم
وانما الظالم من قال لا بعد نعم

وقال اخر

من عاشر الاشراف عاش مشرفاً ومعاشر الارذال غير مشرف
او ما ترى الجلد الخسيس مقبلاً بالثغر لما صار جار المصيف

وقال اخر

من كان يرجو نعيماً لا زوال له فلا تكن هذه الدنيا له سجيناً

وقال اخر

من لم يعدنا اذا مرضنا ان مات لم نشهد الجنائزه

وقال صفي الدين الحلبي

من كان يعلم ان الشهد مطلبه فلا يخاف للدغ النحل من الم

وقال اخر

من لم يكن للوصال اهلاً فكل احسانه ذنوب

وقال اخر

من لم يؤدبه والداه اذبه الليل والنهار

وقال اخر

من منصفى من عاذل جاهل يخون باللوءم لمن لا يخون
ان قلت ما لوءمك الا اذى قال وما عشقك الا جنون

وقال سعد بن ليون

من واصل اللذات لا يد ان تعقبه منها الندامات
فخذ من اللذات بعضاً ولا تسرف في الاسراف آفات

وقال ابن الخازن

من يستقم يحرم مناه ومن يزغ يخنص بالاسعاف والتمكين
انظر الى الالف استنقام ففاته عجم ونال به اعوجاج النون

حرف المیم

والایات فارسیه

وقال اخر

ما از تو جدائیم بصورت نه بمعنی چون فاصلهٔ بیت بود فاصلهٔ ما

وقال اخر

ما بیم ودل هزار پاره قربان لبث هزار باره
هر چند غرور حسن داری از عاشق خود مکن کفاره

وقال اخر

ما نظر بر روی او از راه معنی کرده ایم هر که مار ابستهٔ صورت شناسد غافل است

وقال اخر

مباش مردهٔ دل و همدمی جان بگزین که از مصاحبت جان تونیز جان کردی
چو سایه باش ملازم به پیش اهل صفا که آفتاب صفت شهرهٔ جهان کردی

وقال اخر

مرا امید وصال تو زنده می دارد وگرنه هر دم از هجر نست بیم هلاک

وقال جلال

مرا بتجربه معلوم شد در آخر حال که قدر مرد بعلم است و قدر علم بمال

وقال اخر

مرا رفیق باید که بار بر گیرد نه صاحبی که من از وی کنم تحمل بار
اگر بشرط وفادوستی بجای آرد وگرنه دوست مدارش تونیز دست بدار

وقال اخر

مرامکوی که خاموش باش و دم درکش که در چمن نتوان گفت مزع را خاموش

وقال ابن یمین

مرد باید که در جهان خود را همچو شطرنج باز پندارد
هر چه یابد از آن خصم برد دانکه دارد نگاه میدارد

وقال اخر

مزع دست آویز را چند آنکه کس دور افکند
باشطاط بال آید باز چون کوبیدیا

وقال اخر

مرم جوفنی نهی مزع زخم آخر چون دوست نه مباش دشمن باری

وقال اخر

مزن در دادی مکر و حیل دام که در دام بلا افتی سرانجام

وقال اخر

مست توم از باد و جام آزادم مید توم ازوانه و دام آزادم
مقصود من از کعبه و تیخانه توی ورنه من ازین هرد و مقام ازادم

وقال خواجو

مسبوقتی ازین خسته دم در بیغ مدار زپا در آمد مازمن قدم در بیغ مدار
کرم قدم بعیادت نمی نهی باری تفقدی ز زبان قلم در بیغ مدار

وقال اخر

مشتاقم و دورم غم جانکاهم از آنست مشتاقتران دورترند آهم از آنست

وقال اخر

مشو با هر کسی ای غنچه باغ حیا هدم تبسم کردنت با این و آن کل می کند اخر

وقال اخر

مکتوب جانقزای تو آمد بسوی من کفتم مکر نسیم صبا از چمن رسید

با آسمان بجمر خورشید عود سوخت با کاربان مشک زماه ختن رسید

وقال اخر

مكن تاخير در باب ملاقات نبي داني كه في التاخير آفات

قال حافظ

مكن زغصه شكايه كه در طريق ادب براحتي نرسيد آنكه محنتي نكشيد

وقال اخر

مكن زور بر مردم زيروست كه بالاي دست تو هم دست هست

وقال حافظ

من اگر نيك و كرده تو برو خود را باش هر كسي آن درود عاقبت كار كه كشت

وقال اخر

من آنچه شرط بلاغ است با تومي گويم تو خواه از سخني پند كير و خواه ملال

وقال اخر

من اينجا دير ماندم خوار كشتم عزيز از ماندن دائم شود خوار

چو آب اندر چمن بسيار ماند عفونت كيرد از آرام بسيار

وقال اخر

من اين آه چكر سوز از دل پيمان شكني دارم

چرا از ديگري نالم كه درد از خويشتن دارم

وقال اخر

من با تو بجان و دل تكلف نكنم دل ملك توشه دران تصرف نكنم

در عهد و وفا اگر من جاني طلبي در حال فرستم و توقف نكنم

وقال فيضي

من براهي ميردم كآنجا قدم نامحرم است وز مقامی حرف می گویم كه دم نامحرم است

ما اگر مكتوب ننويسيم عيب ما مكن درمیان راز مشتاقان قلم نامحرم است

وقال ابو سعید ابو الخیر

من بنده عاصم رضای تو جاست   تاریک دلم نور و صفای تو جاست
 مارا تو بهشت اگر بطاعت بجستی   این بیع بود لطف و عطای تو جاست

وقال شاه نقشبند قدس سره

من بی تودی قرار نتوانم کرد   احسان ترا شمار نتوانم کرد
 کر بر تن من زبان شود هر موی   یک شکر تو از هزار نتوانم کرد

وقال عطار

من زین دل بی خبر بجان آمده ام   وز جان ستمکش بغفان آمده ام
 چون کار جهان بامن وبی من یکسان   پس من بچه کار در جهان آمده ام

وقال سلطان سلیم علیه الرحمه

من شاخ درخت سایه پروردینم   من هیچ حریص باده و نردینم
 کر بر سر سرکشان بزور بازو   معجز نهم همچو زنان مزدینم

وقال اخر

من شکر چون کنم که همه نعمت تو   نعمت چه کونه شکر کند بزبان خویش

وقال حافظ

من که باشم که بران خاطر عاطر کذرم   لطفهای کبی ای خاک درت تاج سرم

وقال ایضاً

من که در هیچ مقامی نزد خیمه انس   پیش تو رخت بیفکندم و دل بنهادم

وقال اخر

من وفا بی ندیده ام ز کسان   کر تو دیدی سلام من برسان

وقال اخر

من یکی کوهرم فتاده نچاک   از ره تربیت مرا بردار
 کر چه باشد بنزد همت تو   کوهر از خاک بر گرفتن عار

وقال نصیر طوسی

موجود بحق واحد اول باشد   باقی همه موهوم و مخیل باشد

هر چیز جزا و که آید اندر نظرت   نقش دومین چشم احوال باشد

• وقال مدهوش

مونیست بر سرم همه خار محبت است   يك يك پاخلیده و از سر بدر شده

وقال اخر

مویی شده ام بی خط مشکین رقم او   کو بخت که آیم بزبان قلم او

وقال وحید

می شود این زسک آن کس که بنشیند ز پا   هر که بر افناده کیرد سخت ازسک کمتر است

حرف المیم

والایات ترکیبہ

وقال واصف

ماران کجی بر برینی صوفدہ یاران برسم هلاهدر آدی صحبت احباب
دکزالم کلفتنه صحبتی خلقک راحت بولور عالمده ایدن غزلت احباب

وقال اخر

ماہہ چکدم شب هجران علم شعله آہ آہ کیم اولدی اول ماه خبر دارهنوز

وقال اخر

مجنون ایله بز مکتب عشق ایچره اوقوردق
بن مصحفی ختم ایتدم اوواللیده قالدے

وقال اخر

محب صادق اودر مقتضای حال اوزره یا صرف مال ایده احبابنه یابندل وجود

وقال راغب

محرک دل اولور دلربایه محتاجز زمان ضعف قوادر عصایه محتاجز

وقال عاصم

محلده قابلیت شرطدر باران نیسانک تماشا قیل که هر برقطره سی در شین اولنز

وقال صدیقی

مرادم وصل ایکن دوشدم فراقه بوزر مش چاره نه تدبیری تقدیر

وقال نابی

مراد آید نجه مسبب بر آدمك كارين يد تشبثی جستجو ایدر اسباب

وقال سلطان سلیم

مردم دیده مه بیلم نه فسون ایتدی فلک

کریه می قیلدی فزون اشکی خون ایتدی فلک

شیر لر پنجه قهرمدن اولور کن لرزان

بنی بر کوز لری آهویه زبون ایتدی فلک

وقال نصرت علی دهلوی

مضطر بدر دل مجروح قفسده هردم نه اولور باشک ایچون ایلسه ک آزاد بنی

وقال فاروق

مرهون غم حسرت اولان خاطر آچلنز مدیون اولان آدومه شطارت بولنور می

وقال اخر

مزرع (نخن قسمنا) ده کی آب ودانه چیقار آدمی بردانه ایچون تاوانه

وقال وهبی

مسنغنی ارشاد اولور ارباب حقیقت سکان حرم نیلر ایمش قبله نمایی

وقال آخر

مظفر وقت فرمته عدودن اننقام المزمز و تمند اولان ناکامی دشمنله کام المزمز

وقال اخر

معاذ الله طبیعت مستعد صحت اولنزه فلا طون اولسه ده اظهار عجز ایلمد اوادن

وقال اخر

مقصود قولاً یلقله غریزم اله کیرمنز چشم ایتدی فدا یوسفه یعقوب محبت

وقال عزت علی

مکر دشمندن خدر یوقدر دله ناکام ایکن

شرحهدن فص نکین آزاده دربی نام ایکن

وقال اخر

منجلی آینه دلده نقوش کائنات ایش او مرآة مجلایه جلاویر مکده در

وقال ابن کمال

منصبده بر اولسه دخی کر عالم و جاهل ظاهرده مساوی ایسه حقیقتده بر اولز
التون ایله فرضا که برابر چکیله سنک وزن ایچره بر اولتی ایله قیمتده بر اولز

وقال اخر

منع ایتمکه تیغ ستم کردش چرخي عالمده تحمل کبی هر کرهنر اولز
دفع ایلمکه نا و کبی قوس قضانک البته توکل کبی محکم سپر اولز

وقال راغب پاشا

میاز گفتکوده بدمنش ایهام ایدر قبحن
شجاعت عرض ایدر کن مرد قبطنی سرفتن سویلر
موافقدر ینه البت مزاجه شیوه حکمت

طیبیک اولسه ده کذبی مریض صحتن سویلر

وقال ثابت

میدانه کلدی نعش رقیب نیمه ساز قیلدم حضور قلب ایله عمر مده بر نماز

وقال نورس قدیم

میزانه اور کورشد یکک اخوانی الخذر رهبر تصور ایلد یکک رهزن اولسون

حرف النون

والايات عربية

وقال المؤمل بن الاصيل

الناس شتى اذا ما انت ذقتهم لا يستون كما لا يستوي الشجر
هذا له ثمر حلو مذاقته وذاك مر فلا يحلو له ثمر

وقال ابو العتاهيه

الناس في غفلاتهم ورحى المنية تطحن

وقال اخر

الناس ما استغنيت كنت صديقم واذا افترقت اليهم فهم العدى
ذو المال عندهم يسود بماله ويزول سودده اذا فقد الغنى

وقال محمد بن الوليد

الناس يهدون على قدرهم لكنني اهدي على قدري

يهدون ما يفنى واهدي الذي يبقى على الايام والدهر

وقال المامون الخليفة

نحن في اكل السرور ولن ليس الا بكم يتم السرور

عيب ما نحن فيه يا اهل ودي انكم غيب ونحن حضور

فاجدوا المسير بل ان قدرتم ان تطيروا مع الرياح فطيروا

وقال آخر

نديتي جارية ساقية ونزهتي ساقية جارية

جارية اعينها جنة وجنة اعينها جارية

وقال اخر

نذكر بالرقاع اذا نسينا ونكتب كلما غفل الكرام
كذلك الام لم ترضع فتاها مع الاشفاق لو سكت الغلام

وقال ابو عثمان ناظم

ندم زماننا والعيب فينا ولو نطق الزمان اذا هجانا

وقال اخر

نرجو البقاء كانا لم نختبر عادات هذا العالم المشهود

وقال اخر

نسب اضاء عموده في رفعة كالبدر فيه ترفع وضياء
وشمائل شهد العدو بفضلها والفضل ما شهدت به الاعداء

وقال اخر

نعم الاله على العباد كثيرة واجلهن نجابة الاولاد

وقال اخر

النفس ملاي من المعالي والكيس صفر الجنب خالي
فليت مالي كمثل فضلي وليت فضلي كمثل مالي

وقال اخر

النفس تكلف بالدنيا وقد علمت ان السلامة فيها ترك ما فيها

وقال اخر

نفسى الفداء لغائب عن ناظري ومجلى في القلب دون حجابيه
لولا تمتع مقلي بلقائه لو هبتها لمبشري باياه

وقال صلاح الدين الصفدي

نقل الارك بان ريقة ثغره من قهوة مزجت بماء الكوثر
قد صح ما نقل الارك لانه يرويه نسا عن صحاح الجوهرى

وقال ديك الجن

نقل فوادك حيث شئت فلن ترى كهوى جديد او كوعل مقبل
مالي احن الى خراب مقفر درست معاله كان لم يوهل

وقال ابو تمام

نقل فوادك حيث شئت من الهوى ما الحب الا للحيب الاول
كم منزل في الارض يالفه الفتى وحينه ابدًا الاول منزل

وقال اخر

نكد اللبيب وطيب عيش الجاهل قد ارشداك الى حكيم كامل

حرف النون

والایات فارسیه

قال الشاعر

ناخوانده نزد کس مروارید عافلی تادر بلا ورنج نماند دلت رگرو
عزی است اندران که چر نامدی بیا ذلی است اندران که چرا آمدی برو

وقال خیام

ناکرده گناه در جهان کیست بگو وانکو که نکرد چون زیست بگو
من بد کنم و توبه مکافات دهی پس فرق میان من و تو چیست بگو

وقال اخر

نا کسی کراز کسی بالانشیند عیب نیست
روی دریا پرخس و یاپین دریا کوهراست

وقال اخر

نامردا گرهن برشود دل برو میند الماس لکه دار زخر مهره کمتر است

وقال اخر

نامد جواب نامه شوق مکر زرشک قاصد بدست آن کل رعنان داده است

وقال اخر

ناورده بصبح در طلب شامی چند نهاده برون زخویشن کامی چند
در کسوت خاص آمده عامی چند بدنام کنندۀ نکو نامی چند

وقال غازی

نام لیلی بستر تربت مجنون میرید بکذارید که دیوانه فراری کیرد

وقال اخر

نامه کز جانان رسد منشور اقبال من است
مهر او برنامه نقش لوح آمال من است
ذره سان حالم هواد اریست آن خورشید را
يك بيك ذرات عالم شاهد حال من است

وقال کلیم

نباشد نیک باطن در پی آرایش ظاهر نبقاش احتیاجی نیست دیوار گلستان را

وقال اخر

نبود رنگ دو عالم که نقش الفت بود زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

وقال اخر

نثار کوهر اخلاص هست عادت من اگر قبول تو یابد زهی سعادت من

وقال حافظ

نخست موعظه پیر مجلس این حرف است
که از مصاحب نا جنس احتراز کنید

وقال اخر

نسیم ررضه فردوس هیچ دانی چیست پیام یار که نا که بیار می آید
بدین دیار بران زنده ام که که کاهی نسیم لطف شمازان دیار می آید

وقال اخر

نظام بی نظام ارکافر خواند چراغ کذب را نبود فردوغی
مسلمان خوانمش زیرا که نبود مکافات دروغی جز دروغی

وقال اخر

نظری بکار من کن که زد دست رفت کارم بکسم مکن حوالت که بجز تو کس ندارم

وقال حافظ

نعمت فردوس زاهد را و ما را روی دوست قیمت هر کس بقدر همت والای او چت

وقال اخر

نماند هیچ کس در زیر کر دون آکر شه کر کدا کر نیک کردون
وقال سلطان سلیم رحمه الله

نمینخوا هم سلیمی پادشا هی بنده یارم که من شاهنشهی از بندگی خویشتن دارم

وقال اخر

نشسته یکی عربده آشوب در خواست نارفته یکی فتنه بلا یی دکر آمد

وقال اخر

نوبت پیرے چوزند کوس درد موی سفید از اجل آرد پیام
دل شود از خوشدلی وعیش فرد پشت خم از مرگ رساند سلام

وقال شاه مظهر

نه تمتعت زد نیانه ز دین نصیب مظهر بفنون بی کمالی چه قدر کمال داری

وقال اخر

نوشته که بمن حال خویش را نویس نوشتنی نبود حال من ییاو بین

وقال اخر

نه دولت آنکه دیده رویش نکرد نه قوت پا که نه بکوش سپرد
ای کاش رساند سخن قاصد ازو تا یکد ونفس بگفت کوش کدرد

وقال اخر

یک نجات آن کسی بود که دلش آنچه نیکو دروست پذیرد
دیگران را چون پند داده شود او از ان پند بهره برگیرد

وقال اخر

نیندیشی از ان روزی که دروی جگرها خون ودلها ریش بینی
دهندت نامه اعمال و گویند نجوان تا کرد هاه خویش بینی
مکن بدور کنی باری در ان کوش که اندر نامه نیکی پیش بینی

حرف النون

والايات تركية

وقال ابن کمال

نا اهل اولور معارض اهل هر احمده بولنور ابو جهل

وقال راغب

نادر بولنور طینت کاملده قصور کم مایه دن ایلر نه کیم ایلر سه ظور

وقال فصیح دده

ناز ایتسه نوله جهانده اول کل برغنچه و صد هزار بلبل

وقال سامی

نامی چیقار بیاضه سیهروی کچروک نقریر ایدر بوراست پیامی نکین بکا

وقال رطدی

نقدک وارا یسه دلبری تسخیره نه حاجت ای دل بوایش چاره سی تدبیره نه حاجت

وقال اخر

نکه کلچین حسرت دامنم پر خار محنتدر کل ای بلبل بنمچون ناله قیل کیم وقت فرقتدر

وقال نظمی

نه بیلسون اهل دلک رتبه سنی هر اشخاص عوام شبر اوله من داخل مجالس خاص

وقال ناشد

نه تعلیم و تعلمدن نه خود استاددن کوردم

نه کوردمسه فلکدن فیض استعداددن کوردم

وقال اخر

نقدر شعله فروز اولسه ده شمع ظالم آه مظلوم اید البته سونر چوق سودمز

وقال لمی

نه زمان ایتیه یم جرم دیدمسه ایتدم توبه بر داخی یوک سویلیه یم یار بی

وقال عزت

نه کدی قدر بی ییلدی نه عاشق زارک زمان حسنی هبا کجدی حیف اودلدارک

حرف الواو

والايات عربية

قال المتنبي

وانعب خلق الله من زادهمه وقصر عما تشتهي النفس وجده
فلا مجد في الدنيا لمن قلّ ماله ولا مال في الدنيا لمن قلّ مجده

وقال الاحنف

واحلم في المنام بكل خير فاصح لا اراه ولا يراني
ولو ابصرت شرّاً في منامي لواني الشر من قبل الاذان

وقال ابو سليمان الخطابي

وادبني الزمان فما ابالي هجرت فلا ازار ولا ازور
ولست بقائل ما عشت يوماً اسار الجند ام رحل الامير

وقال المتنبي

واذا اتتك مذمتي من ناقص فهي الشهادة لي باني كامل

وقال ابو دلف

واذا الدّيار تنكرت احوالها فدع الديار واترك التجويلا
ليس المقام عليك حتماً لازماً في موضع يضع العزيز ذليلاً

وقال الرّمحشري

واذا رايت صعوبة في مطلب فاحمل صعوبته على الدينار
وابعثه فيما تشتهيه فانه حجر يلين قوة الاحجار

وقال آخر

وإذا الفتي لاقى الحمام رايته لولا الثناء كانه لم يولد

وقال المنبهي

وإذا كانت النفوس كبارا تعبت في مرامها الاجسام

وقال آخر

وإذا الكريم اتيته بخديعة فرايته فيما تريد يسارع
فاعلم بانك لم تتخادع عاقلاً لكنه من فضله يتخادع

وقال آخر

وإذا هممت بامر سوء فاتند وإذا هممت بامر خير فافعل

وقال آخر

وإصابة الخلفاء فيما حاولوا مقرونة بكفاءة الوزراء

وقال الشريف الرضي

وأكثر من شاورته غير حازم وأكثر من صاحبته غير موافق
إذا أنت فتشت القلوب وجدتها قلوب الاعادي في جسوم الاصادق

وقال آخر

وامرّ ما لاقيت من الملهوى قرب الحبيب وما اليه وصول
كالعيس في اليبداء اذ تشكو الظما والماء فوق ظهورها محمول

وقال آخر

وان الظلم من كل قبيح واقبح ما يكون من النبیه

وقال ابن دريد

وانما المرء حديث بعده فكن حديثاً حسناً لمن وعى

وقال آخر

وترتاب بالايام عند سكونها وما ارتاب بالايام غير مريب
وما الدهر في حال السكون بساكن وايكته مستجمع لوثوب

وقال اخر

وترى الناس كثيراً واذا عدّ اهل الفضل قلوا في العدد

وقال اخر

وحلية كل فتى فضله وقيمة كل امرء عقله

وقال اخر

ورد البشير بما اقرّ الاعينا وشفي النفوس فلن غايات المنى
فتفاسم الناس المسرة بينهم قسماً فكان اجلهم حظاً انا

وقال عباس بن الاحنف

وزهدني في الناس معرفتي بهم وطول اخباري صاحباً بعد صاحب
فلم تعطني الايام خلاً يسرني مباديه الا ساءني في العواقب
ولا ظلت ادعوه لكشف ملة من الدهر الا كان احدى النوائب

وقال اخر

وشادن من بني النصارى قد خط في خده منه نون
فقلت تهجر فقال سي سي وقلت واصل فقال نونو

وقال ابن الوردي

وشادن يسالني ما المبتدا والخبر
مثلها لي مسرعاً فقلت انت القمر

وقال المتنبى

وعلاج الابدان ايسر خطباً حين تعتل من علاج العقول
وقال بكر بن النطاح

وعلى القلوب من القلوب دلائل بالود قبل تشاهد الارواح

وقال اخر

وعين البغض تبرز كل عيب وعين الحب لا تجد العيوب

وقال اخر

وقائلة خل التصابي لاهله فان الصبا بعد المشيب جنون
فقلت لها لاتعذلين فانما الذ الكرى عند الصباح يكون

وقال اخر

وقال يعود الماء في النهر بعد ما عفت عنه آثار وسدت مشارعه
فقلت الى ان يرجع الماء عائدا ويعشب شطاه تموت ضفاده

وقال اخر

وقد كان حسن الظن بعض مذاهبي فادبني هذا الزمان واهله

وقال الايبوردي

وقصائد مثل الرياض اصغتها في باخل ضاعت به الاحساب
فاذا تناشدها الرواة وابصروا الممدوح قالوا ساحر كذاب

وقال اخر

وكم ليلة بت في كربة يكاد الرضيع لها ان يشيب
فما اصبح الصبح الا اتى نصر من الله وفتح قريب

وقال المتنبى

وكم من عائب قولاً صحيحاً وآفته من الفهم السقيم
ولكن تاخذ الاسماع منه على قدر القرائح والفهوم

وقال اخر

وكتت كرهت لفظ الشيب جداً وان قالوا يكون الشيب زينا
فشين ان قلبت الياء نوناً وعيب ان قلبت الشين عينا

وقال اخر

ولدتك امك يا ابن آدم باكيماً والناس حولك يضحكون سرورا
فاحرص على عمل تكون اذا بكوا في يوم موتك ضاحكاً مسروراً

وقال عنتر

ولقد ذكرك والرماح نواهل مني وييض الهند تقطر من دبي

فوددت ثقبيل السيوف لانها لمعت كبارق تفرك المتبسم

وقال الوزير ابو سعد الاني

ولما رايت الدهر لم يرع حرمة لفضلي وآدابي وعلي وموضعي

رضيت بيجور النائبات وحكمها فقلت لصراف الدهر ماشئت فاصنعي

وقال الامام الشافعي رضى الله عنه

ولما قسي قلبي وضافت مذاهبي جعلت رجائي نحو عفوك سلما

تعاظمني ذنبي فلما قرنته بعفوك ربي كان عفوك اعظما

وقال كشاجم

وليلك شطر عمرك فاغنمته ولا تذهب بشطر العمر نومما

وقال اخر

ولى همة فوق الثريا محلها ولكن نجمي في الحضيض نصيب

راى الفلك الدوار سعي فقال لي اسائلني حظاً وانت اديب

وقال اخر

وما تنفع الآداب والعلم والحجى وصاحبها عند الكمال يموت

وقال اخر

وما شاب راسي من سنين تناهت علي ولكن شيبتني الوقائع

وقال اخر

وما نال المني في الناس الا غبي القوم او فطن تغابي

وقال زهير

وما هذه الايام الا مراحل فما اسطعت من معرفه فتزود

اذا ما اتيت الامر من غير بابيه ضللت وان تدخل من الباب تهتدي

وقال اخر

ومن عرف الايام معرفتي بها يبادر بالذات قبل العوائق

وقال اخر

ومن لم يرضني للعين كحلّاً فلا ارضاه للرجلين نعلا

وقال ابو فراس

ونحن اناس لا توسط عندنا لنا الصدر دون العالمين او القبر
تهون علينا في المعالي نفوسنا ومن خطب الحسنة لم يغلبها المهر

وقال المتنبّي

ومن نكد الدنيا على الحران يرى عدوّ له ما من صداقته بد

وقال آخر

ولا ترخ فعل الصالحات الى غد لعل غداً ياتي وانت فقيد

وقال آخر

ولا خير في وعد اذا كان كاذباً ولا خير في قول اذا لم يكن فعل

وقال اخر

ولا يألف الانسان الا نظيره وكل امرء يصبو الى من يشا كله

وقال اخر

ولا يساوي درهماً واحداً من لم يكن في كفه درهم

وقال الايبوردي

وهيفاء لا اصغى الى من يلومني عليها ويغريني بها ان اعيبها

اميل باحدى مقلي اذا بدت اليها وبالاخرى اراعي رقيبها

وقال ابو الفرج بن هند وشاه

ويكاد من كرم الطباع وليدهم يهب التائم ليلة الميلاد

واذا امتطى مهداً فليس يئمه الا نشيد مدائح الاجداد

حرف الواو

والایات فارسیه

وقال اخر

وصال تست امیدی که از خداست مرا جز این امید ندارم خدا کو است مرا

وقال اخر

وفاز عمر و مراد از جهان و بهره زمال حضور وقت زایام و فرصت از مه و سال
من این خیال تصور کم فاک گوید زهی تصور باطل زهی خیال محال

وقال اخر

وفا نمودن و برکشتن و جفا کردن طریق یاری و آیین دوستداری نیست

وقال اخر

وفات به زحیانت اگر حیات نباشد حیات هیچ نیز زد اگر وفات نباشد

وقال اخر

وقت هر کار نکه دار که نافع نبود نوش دارو که پس از مرگ بسهراب دهند

وقال سلمان

وقت صبح است و لب دجله و هنگام بهار ای پسر کشتی می تا خط بغداد یبار

وقال اخر

وفا زهر که طلب داشتم جفا دیدم جفا همین نه زتوشوخ بیوفادیدم

وقال ناجم مولف هذا الكتاب

وفارا نام باشد نیست صاحب ندیدم من وفا از یک مصاحب

نماید کرچه خود را یار صادق ندارد راستی چون بجز کاذب
 وقال صائب
 وقت آنکس خوش که چون برق از کریان وجود
 سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت

حرف الوای

والایات ترکیه

قال الشاعر

وسيله جوی همت اولدیغم یاره طوبورمشلر   نفاق ایتمیشلر اما معنوی همت ییورمشلر

وقال اخر

وصلکله شفاویردل بیاره افندم   سودازده عشقه بودر چاره افندم
بلبل کبی فریاد ایدرم ای کل رعنا   قهرکله بنی ایله آواره افندم

وقال بصیری

وطنک ذوقی ملاقات احبا ایله در   بی ملاقات احبا وطنی نیلیه لم

وقال فضولی

وفا هرکسه دن کیم استدم اندن جفا کوردم
کیکی کیم ییوفا   دنیاده کوردم ییوفا کوردم

کیمه کیم دردیمی اظهار قیلدم استیوب درمان
اوزمدن هم بتر   بردرده آتی مبتلا کوردم

فضولی عیب قیله یوز چویرسم اهل عالمدن
ندن کیم هرکیمه یوز طوندن آندن یوز بلا کوردم

وقال نصرت دهلوی

وقف قیلدم سکا بن ملک دل وجان تنی   قیله سن وقف غم وناله و فریاد بنی

وقال اخر

ولدیاک اولور باعث اعزاز پدر   دائما تیرویرر قدر کانه رونق

وقال سامی

ویرمز بنای فقره خلل جوش حادثات غرق ایدہ منز کینہ خسی صدہزار موج

وقال اخر

ویرمز وقار ذات فرومایہ بہ غرور نود و تان جاہ اولور کیمیا عبث

وقال عاشق عمر

ویرم سکاچک بندن الا ای ملک الموت جانانمہ نذر ایلدیکم جانہ طوقونمہ

وقال اخر

ویرن قوت ہمیشہ حقہ باطلدر بیلن شکسز

انکچون عصر پیغمبرده اولدی بو طب پیدا

حرف الهاء

والايات عريية

قال الشاعر

هذا جواب عليل لا حراك به   قد خانه فهمه بل مات خاطره
يشكو عليك بعداً عنك اتلفه   وطول شوق ونيران تخامره

وقال اخر

هذا زمن الربيع والكَاسب فيه   من نادمه الحبيب والكَاسب فيه
والعين تصيب كل من تمس فيه   والدهر يقول كل من نم سفيه

وقال ابن الخلل

هذا ولهي ولم كتمت الروها   صوتا لوداد من هوى النفس لها
يا آخر محنتي ويا اولها   آيات غرامي فيك من اولها

وقال عبد الرحمن العقيلي

هذي الحدود وهذي الحدق   فليدن من بفؤاده يتق
لو انهم عشقوا لما عدلوا   لكنهم عدلوا وما عشقوا

وقال اخر

هذي منازل اقوام عهدتهم   في خفض عيش نفيس ما له خطر
صاحت بهم نائبات الدهر فانقلبوا   الى القبور فلا عين ولا اثر

وقال كشاجم

هتف الديك في الدجي فاسقنيها   خمرة تترك الحليم سفيها

لست ادري من رقة وصفاء هي في الكاس ام الكاس فيها

وقال قيس بن ذريح

هل الحب الا عبرة بعد زفرة وحرّ على الاحشاء ليس له برد
وفيض دموع تستهل اذا بدا لنا علم من ارضكم لم يكن يبدو

وقال الايبوردي

هل الوجد الا لوعة اعقبت اساً فبالجسم منها نهكة ونحول
او الشوق الا ان ترى من تحبه قريباً ولا يرجى اليه وصول

وقال اخر

هل المسخ الا ان ترى العرف منكراً او الخسف الا حين تعلو الاسافل

وقال اخر

هل هي الا مدة تنقضى ما يغلب الايام الا من رضى

وقال اخر

هواي له فرض تطف او جفا ومورده عذب تكدر او صفا
وكلت الى المحبوب امري كله فان شاء احياني وان شاء اتلفا

وقال ابن الفارض رضى الله عنه

هو الحب فاسلم بالحشا ما الهوى سهيل فما اختاره مضى به وله عقل
وعش خالياً فالحب راحنه عنّا واوله سقم واخرة قتل

وقال ابو الفرج الساوي

هي الدنيا نقول بلاء فيها حذار حذار من بطشي وفتكي
فلا يغروكم طول ابتسامي فقولي مضحك والفعل مبكي

حرف الهاء

والایات فارسیه

وقال اخر

هر آن که بتر که بامهر ستیزد چنان افتد که هرگز برنخیزد

وقال اخر

هر جا که می نشینم وهر سوکه میروم در کردم دودست خیالت حمایل است

وقال اخر

هر جام نشاط را که بردست نهم کردون بجدد خسی دران اندازد

وقال ناچم مؤلف هذا الكتاب

هر چند درو تخم فشاندم نشد سبز چیز تخم غمت هیچ بدلی کاشتی نیست

وقال اخر

هر چند فکرمی کنم از هر چه در جهان نام نکوست حاصل ایام ادبی

وقال کلیم

هر چند که از خاک بود طینت هر دو خشتی که بود پخته به از آدم خام است

وقال اخر

هر چند که راه ذره بی روی وراه نیست کوخویش را وجود نه دیش آفتاب

تادر هرای او نکند عرض حال خویش از فیض عام اونبرد روشنی و تاب

وقال سعدی

هر چه رود بر سرم چون تو پسندی رواست بنده چه دعوی کند حکم خداوند راست

وقال حافظ

هر چه هست از قامت ناسازی اندام ماست
ورنه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست

وقال اخر

هر حکم که از سر یقین است آرایش ملک وزیب دین است
حکمی که بناش بر کان است آشوب دل و بلای جان است

وقال اخر

هر خوشدلی که اهل جهان فوت کشته بود
آن رایک لطیفه قضا کرد روزگار
محتاج بود ملک به پیرایه چنین

آخر مراد ملک روا کرد روزگار

وقال اخر

هزدر که لب در صدف کوشم ریخت
همچنان نوم زدید کان بیرون کرد

وقال صاحب

هر د لشدۀ شعر دلا ویز نکوید هر کشده راه خرابات نداند

وقال اخر

هر دم بکوشم آید از سوز دل صدایی
کویاز درد مندان خالی نمانده جایی

وقال اخر

هر شب بیستجوی خیالت روان کم
آب دودیده تاسمک وناله تاسما

وقال اخر

هر شب ز غمت میان خون خواهم خفت
وز پستر عافیت برون خواهم خفت
باور نکنی خیال خود را بفرست
تادر نکرد که ببتو چون خواهم خفت

وقال اخر

هر کجا ساکن شوی اقبال و دولت همنشین
هر کجا عزمی کنی همراه خضر الیاس باد

وقال اخر

هر کرا چشم بر حبيب من است کربود چشم من رقيب من است

وقال آخر

هر کرا دادم ز عزت جای بر بالای چشم عاقبت مانند ابرویغ بر رویم کشید

وقال اخر

هر کرا رهبرش غراب بود منزلش عاقبت خراب بود

وقال اخر

هر کرا کرد خدا بهر بلندی پیدا کبری ز بر زمین فرق بگردون ساید
آتش هر چند کنی پست کشد سربلک آب هر چند بیلابیری زیر آید

وقال اخر

هر کز دل مازدرد آسوده نبود فارغ زغم بوده و نابوده نبود
دست از پی لقمه نکردیم دراز کان لقمه بصد خون دل آلوده نبود

وقال فخر رازی

هر کز دل من ز علم محروم نشد کم ماند ز اسرار که مفهوم نشد
هفتاد دوده سال فکر کردم شب و روز معلوم شد که هیچ معلوم نشد

قال اخر

هر کس بقدر خویش گرفتار محنت است کس رانداده اند برات مسلی

وقال سعدی

هر کس سه سودایی دارند و تمنایی من بنده فرمانم تا دوست چه فرماید

وقال جامی

هر کس که سفر کند پسندیده شود خاک قدمش چوسر مه در دیده شود
پاکیزه تر از آب نباشد چیزی بی هر جا که بسی ماند کندیده شود

وقال اخر

هر کسی بر شعر و بر فرزند خود مفتون بود کر چه آن فرزند زشت و شعر ناموزون بود

وقال سعدی

هر کو نکند بصورت میل در صورت آدمی دواب است

وقال اخر

هر که دارد شعله ادراک باشد خاکسار زیر خاکستر بود هر جا که آتش پاره ایست

وقال سعدی

هر که در خوردیش ادب نکنند در برزکی فلاح ازو برخواست

چوب تر را چنانکه خواهی پیچ نشود خشک جز با آتش راست

وقال صائب

هر که دستش بر زبان سبقت کند مرد است مرد

ورنه هر ناقص جو انمرد است در میدان لاف

وقال جامی

هر نقش که بر تخته هستی پید است

آن صورت آن کسی است کین نقش آراست

در یای کهن که برزند موجی نو

موجش خوانندو در حقیقت در یاست

وقال ظهیری

هزار دامن کوهر نثارشان کردم که هیچ کس شبه پی برکنار من ننهاد

هزار بیت بگفتم که آب ازو بچکید که جز دیده دگر آیم از کسی نکشاد

وقال اخر

هزار نقش بر آرد زمانه ونبود یکی چنانکه در آینه تصور ماست

وقال اخر

هست جو انمرد درم صد هزار کار جو باجان بود آنجاست کار

یار غرض کوی فراوان بود هر که کشد بار تو یار آن بود

قال جمال الدین

هست سین سوال و طء طمع آنچه از شعر مقصد شعر است
وین عجب تر نکو که در قرآن طاووسین بدء سوره شعر است

وقال حافظ

های اوج سعادت بدام ما افتد اگر ترا نظری بر مقام ما افتد

وقال اخر

هایون نامه تو نقش مانیست جواب او نوشتن حد مانیست

وقال اخر

همدمی گفت صبر کن زیرا صبر کار تو خوب و زود کند
آب رفته بجوی باز آید کار بهتر از آنچه بود کند
گفتم آب اریجوی باز آید ماهی مرده را چه سود کند

وقال سعدی

همراه اگر شتاب کند همره تونیست دل در کسی بند که دل بسته تونیست

وقال شرف

همراه بد ز رهن ییکانه بد تراست باهر نیاز موده رفیق سفر مباش

وقال صاحب

همه در پرده ترامی جویند من بی باک عیان میخوام
تادمی سیر جمال توکنم یکدم از مرگ امان میخوام

وقال اخر

همنشینم بیخیاں تو آسوده دلم این وصالی است که در پی غم هجرانش نیست

وقال اخر

همیشه تابود اندر جهان کون و فساد صبا نقیض دبور و عین خلاف شمال
خدای عز و جل باد حافظت شب و روز دعای زنده دلان باد همدمت مه و سال

وقال اخر

همشه تا که درین کارگاه بو قلوبن بود ز سیر مه و مهر کردش مه و سال

علو نیر اقبال تو بوج شرف ز آفتاب فزون باد بی کردند زوال

وقال اخر

همیشه تا که نسیم صبا بگریه ابر دهان غنچه سیراب رابینداند
لب مراد تو از خنده هیچ بسته باد که خصم را اثر خنده تو کر باند

وقال اخر

همیشه تامه تابنده از سپهر بلند هلال و بدر شود ز اجتماع واستقبال
بفضل باش نماینده در جهان چون بدر بمر باش فزاینده در زمان چو هلال

وقال اخر

هنر چو مشک بود مشک کی نهان ماند جهان ز نکبت او پرز بو شود ناگاه
برو بکسب هنر کوش کز فضائل او بسیط خاک پراز گفتگو شود ناگاه

وقال الشیخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره

هنکام سپیده دم خروس سحری دانی که چراهمی کند نوحه کری
یعنی که نمودند در آینه صبح کز عمر شبی گذشت و تویی خبری

وقال اخر

هوای دل نتوان جست بی تعنت خلق درخت کل نتوان چید بی تعنت خار
دهان خصم وز بان حسود نتوان بست رضای دوست بدست آ رود یکران بگذار

وقال حافظ

هوای کوی تواز سر نمیرود مارا غریب را دل سرگشته با وطن باشد
بیان شوق چه باشد که شرح آتش دل توان شناخت ز سوزی که در سخن باشد

حرف الهاء

والایات ترکیه

قال الشاعر

هب سعی وامك كيدربانه آخر ديديكين ايدر زمانه

وقال دانش

هب طوغر يلقه واصل اولور تير منزله پكده پبانه اتميه لم استقامتي

وقال كامي

هب مجازات اوزره در قانون چرخ سازكار

چكك يكي مستك مكر خون دل ميناي ايش

وقال نيف

هر اضطرابك آخري آسايش اولديغي ظاهر مآل سلسله كا هواره دن

وقال اخر

هر دل كه اسير غم هجران اولمز شايسته ذوق وصل جانان اولمز

هر درد كه وار واردر ماني ولي بيدر دلوك دردبنه درمان اولمز

وقال شيخ غالب

هررنكه بويانده رنك ويرمه مرآة صفايه ژنك ويرمه

وقال اخر

هر كارده عاقل كوزه در سمت سهولت انكشت خرد عقده دشواره ياشمزي

وقال جمعی

هر کس اولسه نوله سرکشته کردابالم دومنی یلکنی یوق کشتی به دوندی عالم

وقال ثابت

هر کس نوال سفره خواهشده مستفید خون عطیه دن بکامافش نوال عید

وقال اخر

هر کیم ایلرسه تحمل صدمات دهره بولور البته امور نده خدادن بهره

وقال اخر

هان کندین سانور محنتده هر کس اعتقاد نجه

فلک دیر لر بوکا برکسه نک دوغز مراد نجه

وقال حامی آمدی

همتی حاضر اولان مرشد کامل نایاب بنده بی همت اولان شینه اتاب ایدم

وقال بلیغ

هنکام خط وصل ایچون اوله مترقب کوندوز کورایشک هر نه ایسه کیجه به قالمه

وقال صبحی

هوس زلفک ایله ظاهر اولور دلد مدام راز سر بسته مضمون (علیکم بالشام)

وقال فاضلی

هیچ جمعیت خاطر دن اثر کورد کی بو قدر مجلسه اوغرار یولک ای باد صبا

وقال نابی

هیچ عرض حال قیدینه دو شمه مرامکی تذکیر لطف ترک اد بدرا کابره

وقال اخر

هیچ کسه مشیت خدایی بیلز قانون مؤسس قضایی بیلز

استاد خطا ایدن نظام قله (جف القلم بما جرا) بی ییلمز

حرف اللام الف

والايات عربية

قال عبد القاهر الجرجاني

لا تامن النفثة من شاعر ما دام حيا سالما ناطقا
فان من يمدحك كاذبا يقدر ان يهجمك صادقا
وقال اخر

لا تجرد بالعتاء في غير حق ليس في منع غير ذي الحق يجزل
انما الجود ان تجود على من هو للبذل منك والجود اهل
وقال الوزير بن مقلة الخطاط الشهير

لا تحسبوا ان حسن الخط هينى ولا طلاوات تلك الطاء وانحاء
وانما انا محجاج لواحدة لنقل نقطة تلك الخاء للطاء
وقال اخر

لا تحسبوا شامة في خد عارضه على صحيفة قد راق منظره
وانما خده الصافي تخال به سواد عينيك خالا حين تنظره
وقال اخر

لا تحقرن الراي وهو موافق حكم الصواب اذا اتى من ناقص
فالدهر وهو اجل شيء يقتني ما حط قيمته هوان الغائص
وقال اخر

لا تحقرن ضعيفا في ثقله ان البعوضة تدمى مقلة الاسد

ولا الشرارة يوماً حين تنظرها   فربما اضمرت ناراً على بلد
وقال اخر

لا ترجون دوام الخير من احد   فالشرطيع وفيه الخير للعرض
ولا تظن امرءاً اسدى اليك يدا   لاجل ذاتك بل اسداه للغرض

وقال ابو بكر الخوارزمي

لا تصعب الكسلان في حالاته   كم صالح بفساد آخر يفسد
عدوى البليد الى الجليد سريعة   والجر يوضع في الرماد فيخمد

وقال مالك الاندلسي

لا تعاد الناس في اوطانهم   قلما يرعى غريب الوطن
واذا ما شئت عيشاً بينهم   خالق الناس بخلق حسن

وقال الصفي الحلي

لا تعرض على الرواة قصيدة   ما لم تكن بالغت في تهذيها
واذا عرضت الشعر غير مهذب   عدوه منك وساوساً تهذي بها

وقال نصير الحماني

لا تقل ما حيت الا بخير   ليكون الجواب خيراً الديكا
قد سمعت الصدى وذاك جماد   كل شيء نقول رد عليك

وقال ابن الرومي

لا تلم المرء على بخله   وله ان زاد على بذله
لا لوؤم في الدنيا على حازم   يكرم ما يكرم من اجله

وقال اخر

لا تلم المرء على فعله   وانت منسوب الى مثله
من ذم شيئاً واتى مثله   فانما دل على جهله

وقال اخر

لا تمدحن امرأ حتى تجربه   ولا تذمنه من غير تجربه

ان الرجال صناديق مقفلة وما مفااتيحها غير التجاريب

وقال اخر

لا تياسن اذا ما كنت ذا ادب على خمورك ان ترقى على فلك
بيننا ترى الذهب الابريز مطرحاً على التراب اذ صار اكليلاً على ملك

وقال اخر

لا خير في العلم اذا لم يكن حظ من المال او الجاه لي
والعلم ان لم اك ذا ثروة انزلي منزلة الجاهل

وقال المتنبي

لا يسلم الشرف الرفيع من الاذى حتى يراق على جوانبه الدم
والظلم من شيم النفوس فان ترى ذا عفة فلعله لا يظلم

وقال اخر

لا يكن ظنك الا سيئاً ان سوء الظن من حسن الفطن
ما رمى الانسان في مغلطة غير حسن الظن والفكر الحسن

وقال محمد بن بخيار

لا يعرف الشوق الا من يكابده ولا الصباية الا من يعانيتها

—>>><<—

لا توجد حرف اللام الف في الفارسية والتركية

—>>><<—

حرف الياء

والايات عربية

قال الشاعر

يارب جود جرّ فقر امرئ   فقام في الناس مقام الدليل
فاشد دعوى مالك واستبقه   فالبحل خير من سوال البخيل

وقال اخر

يارب حيّ ميت ذكره   وميت يحيى باخباره
ليس يميت عند اهل النهى   من كان هذا بعض آثاره

وقال ابن عبد ربه

ياسقيم الجفون من غير سقم   بين عينيك مصرع العشاق
ان يوم الفراق افطع يوم   ليتني مت قبل يوم الفراق

وقال ابن سينا

ياغافلاً عن حركات الفلك   نهبك الله فما اغفلك
مالك للغير اذا صنّته   وكلما انفقته منه فلك

وقال ابو منصور

يا قوم ما بي مرض واحد   لكن بي عدة امراض
ولست ادري بعد ذاكه   اساخط مولاي امراض

وقال اخر

يا كاتباً تنشر اقلامه   من كفه درّ اعلى الاسطر

كانما القرطاس كافورة وحبه المسك مع العنبر

وقال اخر

يامريض الجفون عذبت قلبا كان قبل الهوى قويا سويا

لا تحارب بناظريك فؤادي فضعيفان يغلبان قويا

وقال الشيخ ابو سعيد ابو الخير قدس سره

يامن بك حاجتي وروحي بيديك من غيرك اعرضت واقبلت اليك

ما لي عمل صالح استظهر به قد جئتك راجياً توكلت عليك

وقال ناجم مولف هذا الكتاب

يانفس لا تطلي عزاً بلا ادب ولا علا في الورى ان لم يكن ذهب

لا تسر في سفها ان نلت مكرمة فبالسفاهة عز المرء ينهب

وقال اخر

يخوض الشيخ في بحر المنايا ويرجع سالماً والبحر طامي

وياتي الموت طفلاً في مهود ويلقي حنقه قبل الفظام

وقال عطاء الله السلمون

يراعك ان ابكيتهم ضحك الندى وعضبك ان اضحكتهم بكت العدى

فشيمة هذا ما اعندى قط داسه وشيمة هذا قط راس من اعندى

وقال ابن نباته

يقول لك العقل الذي بين الهدى اذا انت لم تدرأ عدواً فداره

وقبل يدا الجاني الذي لست واصلاً الى قطعها وانظر سقوط جداره

وقال اخر

يكون الخال في خد قبيح فيكسوه الملاحه والجمالا

فكيف يلام ذوعشق على من يراها كلها في الخد خالا

وقال المتنبي

يموت راعي الضان في جهله ميتة جالينوس في طبه

وقال الموسوي

يموت قوم ولا ياسي لم احد   وواحد موته هم لاقوام

وقال حبيب بن اوس

ينال الفتي من عيشه وهو جاهل   ويكدي الذي في دهره وهو عالم
فلو كانت الادرزاق تجري على الحمي   هلكن اذا من جهلن البهائم

وقال اخر

يولد اللؤلؤ المنثور منطقه   وينظم الدر بالاقلام في الكتب

وقال اخر

يهوى الثناء مبرز ومقصر   حب الثناء طبيعة الانسان

حرف الیاء

والایات فارسیه

قال حافظ

یادبا دانکه سرکوی نوم منزل بود دیده راروشنی از خالک درت حاصل بود

وقال اخر

یار آمد و کفت خسته میداردلت دائم بامید بسته میدار دلت
مار ایشکستکان نظرها باشد مار اخواهی شکسته میدار دلت

وقال اخر

یارب^۱ بفضل خویش مرا نجش طاعتی کزوی کنه بنده بطاعت بدل شود
وانکه نگاه دار مرا از جریمه^۲ کو هادم اساس سرای عمل شود

وقال اخر

یارب بکرامات رسول الثقلین یارب بغزا کننده بدر وحنین
عصیان مرا بدونیم کن در عرضات نیش بحسن^۳ نیش و نیش بحسین

وقال الشيخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره

یارب بکشا کره ز کار من زار رحمی که ز خلق عاجزم در همه کار
جز درکه توکی بودم در کاهی محروم ازین در نکم (باغفار)

وقال مولانا جلال الدین الرومی قدس سره

یارب چو بر آورنده حاجات توی هم قاضی و کافی مناجات توی
من سردل خویش چه گویم باتو چون عالم السر و الخفیات توی

وقال اخر

يارب در خلق تكيه گاهم نكني   محتاج كدا و پادشاهم نكني
موي سپهه سفيد كردي زكرم   باموي سفيد روسياهم نكني

وقال اخر

يارب دل مار اتو برحمت جان ده   درد همه را بصايري درمان ده
اين بنده چه داند كه چه مي بايد خواست   دانده توي هر آنچه بايد آن ده

وقال الشيخ ابو سعيد ابو الخير قدس سره

يارب زدو كون بي نيازم كردان   وز افسر فقر سرفرازم كردان
درو راه طلب محرم رازم كردان   راهي كه نه سوي تست بازم كردان

وقال ايضا

يارب زكنناه زشت خود منفعلم   از فعل بدوخوي بدخود نجلم
فيضي بدلم زعالم قدس رسان   تا محو شود خيال باطل زدلم

وقال ايضا

يارب زقناعتم توانگر كردان   وز نور يقين دلم منور كردان
احوال من سوخته سر كردان   بي منت مخلوق ميسر كردان

وقال اخر

يارب تومر ايار دمسازرسان   آوازه دردم بهم آوازرسان
آنكس كه من از فراق او غم كنيم   اورا بمن مرا باو بازرسان

وقال اخر

يارب بكرم برمن درويش نكر   بر حال من خسته دلریش نكر
هر چند نيم لائق بخشايش تو   برمن منكر بركرم خويش نكر

وقال اخر

يارب من اكر گناه بيجد كردم   بر جان و جواني وتن خود كردم
چون بر كرم و ثوق كلي دارم   بر كشم و توبه كردم و بد كردم

وقال اخر

باری اندر کس نمی بینم باران را چه شد دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد

وقال اخر

باری از حق بچو که جز فزاش عقده مشکلات نکشاید

هر چه خواهی از و طلب که جز او ره بکنج مراد نماید

وقال حافظ

یوسف مکشسته باز آید بکنعان غم مخور کلبه اخران شود روزی کستان غم مخور

وقال ناچم مولف هذا الكتاب

یوسف که ز حسنش قبر و شمس خجل بود از حسرت آن چاه ز نخدان بچه افتاد

حرف الیاء

والایات ترکیه

قال الشاعر

یارب بنی سن نطق ایله موسای کمال ایت   مجموعه می سر نسخه ابهای جلال ایت
مضمون خط یار ایله ویر شعره رونق   هر ییتی بر طور تجلای جمال ایت

وقال اخر

یارب همیشه لطفکی قیل رهنا بکا   کوستره اولطریق که یتز سکا بکا
بریرده ثابت ایت قدم اعتبار می   کیم رهبر شریعت اوله مقتدا بکا

وقال عاصم

یارموزون طبع اولور البته داخل صحبته   مصرع برجسته هیچ قابلی تضمین اولیه

وقال فصیح دده

یاره شرح سوزدلد رآه وافغاندن غرض   عرض داغ سیننه در چاک کر پاندن غرض

وقال نابی

ینه همجنس ییلور بر بر نیک مقداری   یوسفک حسن پدر سوز بنی اخواندن صور

وقال اخر

ینه همجنس چکر بر بر نیک غیر تنی   زخم مقراضه ویر سوزن انکچون مرهم

وقال فضولی

یوز چیو یرمش خاردن ایرلق استوری سبب
منم ناکس کبی اصلندن ایلر عار کل

ترجمته بالفارسی لمؤلف الكتاب

روی خود پیمچیده می خواهد جدائی کل زخار

منعم ناکس صفت دارد زاصل خویش عار

وقال نابی

یوقدر ثبات چونکه جهان خرابده بر در هزار سال ایله یکدم حسابده

وقال آخر

یوق عطای خداده کم وکاست راست دیدی بوسوزی شیخ اجل

فیض کامل عطاسی شاملدر هب وسائله در قصور وخلل

تذییل

قال (ناجم) جامع هذا الكتاب حين تعين رئيس محكمة استئناف
الجزء بديار بكر. صانها الله من كل آفة ومكر. في مشهوداته
ثناء الطريق. وكان عون الله له نعم الرفيق.

(راهنامه دیار بکر)

چون زمستان رفت و آمد نو بهار   بهر آمد رفتن شد بر قرار
آنکه از شهادت ما را ر بود   آمد سودا دیار بکر بود
زانکه با امر شهنشاه زمان   کستم اکنون من رئیس آن مکان
بهر استیناف در حق جزاست   حکم بر اهل جنایت هم سزاست
گرهمی پرسی ز تار یخش بدان   یکپزا روسیصد و ذو بود آن

(۱۳۰۲)

هست امید از خدا و از رسول   از عدالت بنوم هرگز عدول
بود مقصد چونکه راه آدمم   بر مرام خویشتن باز آدمم
شد عزیمت روز شنبه ای خلیل   از (ستانبول) آتمقامی بس جلیل
زانکه هست او تختگاه پادشاه   حضرت (عبدالحمید) دین پناه
ظل یزدان نائب فخر زمان   ملجاء عالم ملاذ انس و جان
تا که گردد چرخ و تابد مهر و ماه   یابد استانبول ز آتش فرو جاه
بود کشتی آتشین دوزخ شرار   در ششم ساعت شده بروی سوار
راه ما چون بود بر (بحر سیاه)   همره ماشد دران عون آله
ماند دوشب بر سر آن بحرما   آب اندر پست و در بالاسما

استانبول

بحر سیاه

راهرورا چون توکل لازم است
 حمد لله روز دوشنبه سحر
 اندر آنجایی تعب بیرون شدیم
 یکشبی ماندیم آنجا شاد کام
 هفت مجیدی اجرت کردونه داد
 او مهاجر بود و شخصی پاکدین
 شد رفیق ره دو ذات نامدار
 یک از ایشان بود نام او سلیم
 از سنا نازل شود چون اسم ذات
 بهر توفیق و سلامت شد دلیل
 زان تقال ترک هر وسواس شد
 راه صافی چون دل مرد خدا
 چشم می افتاد در ره هر زمان
 فرش کشته باهز اران انبساط
 منزل اول (چقاللی) نام شد
 صبحدم پیش از طلوع آفتاب
 چشم خود را در ره مقصد کشود
 آن محل پاک شد مارا مقرر
 عزم ره شد بادلی خالی زغم
 تا که شد (اماسیه) شهر شهیر
 بس جوامع بس بناهای قدیم
 در میان شهر نهری پر جسور
 بود آنجا والی عالی تبار
 حضرت (رفعت خلیل پاشا) ی‌راد
 هر زمان برحق توسل لازم است
 شد کنار بلده (صامسون) مقرر
 زان مقام وز آنجل ممنون شدیم
 روز سه شنبه عزیمت شد مرام
 صاحب کردونه نامش بد مراد
 صافدل پاکیزه سیرت هم امین
 هرد و بیگباشی و مردکار زار
 و آن دیگر توفیق و ذات او حلیم
 شد تقال زاسم ایشان بر نجات
 (حسبنا الهادی لنا نعم الوکیل)
 رو براه جانب سیواس شد
 کشته بهر ره روان راه هدا
 بر درخت و بر کل و آب روان
 از کل وزرع و چمن زرین بساط
 اندر آنجا یکشبی آرام شد
 خاستیم از خواب نوشین باشتاب
 (حوضه و حمام) را منزل نمود
 شب بخوا بیدیم هنگام سحر
 بی تعب بی رنج بی بیم و الم
 منزل و آرا امگاه دلپذیر
 دیده شد باسعنی غایت عظیم
 برب او قصرهای بی قصور
 بانی شهراه حق کردون وقار
 آصف دوران وزیر خوش نهاد

صامسون

چقاللی

حوضه و حمام

اماسیه

داده از نو او ولایت راحیات
 بهر شهره از یمین و از شمال
 جسرهارا ساخته غایت جسم
 فکر او مصروف اندر کار خیر
 تاقیامت سعی او مشکور باد
 رفتم و دیدم جمال پاک او
 اندر آنچاشد شبی آرام و خواب
 دیده شد در راه خانی دلپذیر
 روح آن بانی بر حمت شاد باد
 بود آن ره بی نشیب و بی فراز
 یک شبی مانند آنجا صبحدم
 نیست از ره مشکلی حاصل مرا
 بلده ایست اندر میان راغها
 از درختان باغها تزیین شده
 اندر آنجا هادی پاشا دیده شد
 چونکه با هم یار و مونس بوده ایم
 خواب کردیم اندر آنجا تا سحر
 وقت مغرب و اصل منزل شدیم
 منزل شد خانه یک راهبی
 صبحدم کشتیم از آنجا رو براه
 میر احمد بود مکتوبی در آن
 داده مارا دیدنش شوق جدید
 از کمال خود مرا دعوت نمود
 در تکلم درو کوهر پاشداو

رهروان را ساخته راه نجات
 کرده از همت بسی قلع جبال
 (نادیاً هذا صراط مستقیم)
 نه برای نفع ذاتی همچو غیر
 بر وزیر و والیان دستور باد
 عقل حیران ماند از ادراک او
 عزم ره شد با طلوع آفتاب
 بانی آن پادشاهی بی نظیر
 تاقیامت نام خیرش یاد باد
 کشت منزل ساحه (چنکل بوغاز)
 در ره مقصود بنهاده قدم
 بلده (توقات) شد منزل مرا
 کرده اطرافش احاطه باغها
 وز گل و گلزار قصر چین شده
 دیدنش نور دل شوریده شد
 همدم و همراه تونس بوده ایم
 بعد از آن کردیم ما عزم سفر
 در (یکی خان) بی تعب نازل شدیم
 مکرم و صاحب ادب خوش مشربی
 شهر (سیواس) آمده آرا مکاه
 حضرت شوقی افندی باشد آن
 کرده ایفا از وفا لطف مزید
 لطف بر لطف و مسرت رافزود
 فهمی پاشا را برادر باشد او

چنکل بوغاز

توقات

یکی خان

سیواس

ناظر عدلیه است آن پر فطن
 مانند در سیواس دوشب بعد از آن
 اجرت کردونه آنجا در فرود
 هر یکی را قطع شد هجده مجید
 ساخته از لطف خود آن پادشاه
 هر طرف پدید آمده امن و امان
 شد طریق خیر اساس هر صواب
 نگر کرد آن سرور و سلطان کل
 بذل کرد آن صاحب خلق عظیم
 گفت عالم را شرف من داده ام
 رفت و باقی ماند از نوشیروان
 ملک را آید بقا از عدل و دین
 هست این اخبار چون شهراه راست
 آفتاب شوکتش تابنده باد
 راه خدمت از صداقت می شود
 از ره صدق و صفا در سفته شد
 بهر راه عدلی بس باشد کلام
 چونکه هستم در سفر با اهل راز
 رفته شد آن روز بی رنج و تعب
 خواب مارا برد آنجا تا سحر
 راه هموار و سپاه نو بهار
 مانده اندک برف بر کوهسارها
 از فراق برف کریان کوهسار
 با صفا و بی غم ورنج و کدر

جمله افکار چون نامش (حسن)
 بار فیقان کشتم اندر ره روان
 و آنهم از سیواس تاخر بوت بود
 شد دعا از بهر (خان عبدالحمید)
 در مالک صد هزاران شاهراه
 هر جهت معمور و عالم شادمان
 شاه عادل را ثواب اندر ثواب
 بر جمیع انبیا و بر رسل
 در حق نوشیروان لطف جسم
 در زمان شاه عادل زاده ام
 نام نیکو بهر آن روح روان
 کن دعا بهر (امیر المؤمنین)
 باقی امر و حکم (شاهنشاه) راست
 سایه اش بر فرق ما پائنده باد
 نقطه کم شد صداقت می شود
 آنچه لازم بود در ره گفته شد
 بر ره مقصود آیم والسلام
 باز آیم بر طریق خویش باز
 در (دلیکلی طاش) شد آرام شب
 وقت بیداری شده عزم سفر
 بهر استقبال صف صف آشکار
 سیلها می ریخت بر گلزارها
 وز سرشک کوه خندان لاله زار
 می شدی بردشت و بر هامون گذر

می نمودیم اندر آن ره ما عبور
 از نسیم و نکست نوع نبات
 بر سر آن راه نو آمد گذار
 یک شبی آنجا قرار و خواب شد
 اندر آنجا صبح شد آهنگ راه
 شد (حکیم خانی) نهایت جامرا
 از برای راحت و بهر منام
 داشت از مهمان نوازی شهره
 شب بیامد پیش مایک شخص پیر
 سالخوره خورده بین وهوشیار
 بود ما مور آن کهن در تلغراف
 هم در آنجا بود یک مردی مدیر
 منحصر حکمش بصلح و آشتی
 اندر آنجا شب بسی خوابیده شد
 کشته شد بیدار در هنگام چاشت
 بود باز دیکي آن ره چون خراب
 نوجوانی از پی ماشد دوان
 بود یوسف زاده و نامش حسین
 کشت اندر بحر شادی او غریق
 داشت آن شهرها هم انتظام
 بار فیقان خود اندر راه کشت
 چون نظر اطراف را کرده شد
 بود آبادان و خرم هر طرف
 پهن دشتی در میانش نهرها

بادل پر نور و باشوق و سرور
 در مشام ما شدی بوی حیات
 تا که شد (آلاجه خان) جای قرار
 از برای ره شتاب و تاب شد
 راه ناهموار و پرسنگ سیاه
 وان محل دلکشنا ماوی مرا
 خانه محمود افندی شد مقام
 وز کتابت وز ادب او بهره
 نکته سنج و خوش زبان روشن ضمیر
 دیده بودی گرم و سرد روزگار
 بود چون نامش فلاطون بیخلاف
 کامل و صاحب خرد بود و خبیر
 نام عبد الله افندی داشتی
 زانکه از دوری ره رنجیده شد
 روی خود را باز اندر ره گذاشت
 شد (حسن بطریق) ما را جای خواب
 کرد اندر خانه خود میهمان
 حفظ کرد اند خدا اورا ز عین
 وقت صبح باز شد عزم طریق
 کرچه مانده بعض موقع نا تمام
 شاکر و داعی ظل الله کشت
 قریه بر بالای قریه دیده شد
 یافته از عدل سلطانی شرف
 از بزرگی قریه ها چون شهرها

آلاجه خان

حکیم خانی

حسن بطریق

شاد کردید اندر آنجا دل مرا
 هست شهری بس لطیف و دلستان
 خانه های دلکش و قصر و رواق
 آنها از هر طرف کشته روان
 دیده شد پاشای شاگرد و
 جان و دل از دیدنش مسرور شد
 کشت ابراهیم افندی رئیس
 از قدیمی داشت چون الفت مرا
 الحق ایفا کرد آن صاحب وفا
 از ره صدق و ولا دمساز شد
 سپر شد از خواب تا وقت سحر
 آمد اندر راه مانهر مراد
 فلکه موجود بود اندر کنار
 با کمال سهلی آنجا در گذشت
 کرد بودند اهل آن ده جمله شان
 بود او حاجی و شخصی با کمال
 شب بخوابید اندر آنجا صبح زود
 قریب مقصد دل مارا کشاد
 آرزوی وصل شوق انگیز کشت
 چون شود نزدیک ایام وصال
 شد نسیم وصل مارا ارهنا
 بر مزارع بر نباتات و چمن
 تا که شد (خرپوت) مارا آشکار
 جای دلکش بود و والی اندرو
 شد (ملاطیه) بهر شب منزل مرا
 هر طرف بستان و باغ و گلستان
 قبه هایش بود چون سبع طباق
 از لطافت باغها رنگ جنان
 آن کریم الذات نادر اندرو
 وز جمالش دیده ام پر نور شد
 میزبان از بهر ما و هم اینس
 کرد اندر خانه اش دعوت مرا
 شرط یاری را تمامی از صفا
 خواب ما بر پستر اعزاز شد
 روز روشن کشت و شد عزم سفر
 بود در طغیان و آبش مستزاد
 کشته شد بالای آن فلکه سوار
 (قاضی کوئی) بر لبش منزل بکشت
 دیدم آنجا عالی با فضل و شان
 نام او حافظ محمد اهل حال
 رو براه انداخت و شوق مافزود
 از نشاطش جسم و جان کردید شاد
 آتش عشق و محبت تیز کشت
 دور کرد از دل عاشق کلال
 بی تعب طی می شدی راه صفا
 می گذشتیم و مفرح جان و تن
 (مزرعه) منزل شد و جای قرار
 حضرت (حاجی حسن بك) بود او

ملاطیه

قاضی کوئی

خرپوت

مزرعه

منتظر رائف افندی در طریق
 بود اندر محکمه سرکاتب او
 هم مرادعوت نمودی آن جناب
 کردم اول ذات والی را سؤال
 گفت اکنون هست آن ذات کزین
 تا که بیند بشنود احکام عدل
 خدمتش رقم میان محکمه
 دیده شد وهی افندی رئیس
 بود هم محمود افندی آن علیم
 ذات او را دیده بودم پیش ازین
 صاحب علم و عمل بود آن شریف
 عزم ما بود آستانه آن زمان
 بود آنجا یک رشیدی معتمد
 کاردان و عارف و شیرین زبان
 بود صالح بک معاون اندرو
 حاضر آنجا رشیدی حکمت شیم
 می کند از سعی و عرفان فوآد
 دیدم انصاری همان یار قدیم
 صحبت دیرینه اش تذکار شد
 این همه بهر اهالی می شود
 ذات او والی و عالی ذات او
 بود فکر و رای اکر امش حسن
 ارزه جود و کرم دعوت نمود
 کشت دل خورسند از انعام او
 بهر استقبال آمد آن شفیق
 عارف و معروف از هر جانب او
 تا شود در خانه اش آرام و خواب
 تا کنم او را زیارت وقت حال
 در میان محکمه چون سامعین
 چونکه شد ایام شه ایام عدل
 مفتخر دیدم ز اکر امش همه
 بود او با علم و با قانون انیس
 داشت اندر حفظ قرآن عظیم
 با شریف رشدی افندی بهین
 کامل و دانا و خطاط و لطیف
 حق کند روح شریفش شادمان
 می نمودی او ریاست بر بلد
 رهروان را بود غایت مهربان
 کرد دعوت جمله را آن نکته کو
 او معارف را مفتش بود هم
 اندر آنجا باب مکتب را کشاد
 بود مامور اراضی و مقیم
 همدم و همراز و هم افکار شد
 حسن همت هم زوالی می شود
 همچو نامش جمله اجراءات او
 قول و فعلش بود چون نامش حسن
 عطف و لطف خویش را بر ما فرود
 و ز کلام و صحبت و اکر ام او

قصد مآشد باز بر راه مرام
 کشتم آنجا بر سراسبی سوار
 یعنی توفیق و رفیق ما سلیم
 بر سر هر جوی پل بی کاست بود
 هر جهت مزروع و هر جا جویبار
 در دل زرع و چمن ساری شده
 می شکفتی همچو برک غنچه کل
 فارغ از بار ره و قید رسن
 جلوه کر هر جا عروسان بهار
 پهن چهره صاف و سیمین چهره پی
 از توقف داشت دهشت باشکوه
 بود نامش (کولک) لیکن چویم
 در تلاطم آمد و در جستجو
 بر شط بغداد رو بنهاده است
 قریه ها تشکیل کرد بی حساب
 بی تعب پایین شد از بالای زین
 شادی و شوق و سرورم زان فرود
 چای نوشیدیم باشوق و طرب
 حاصل آمد نشئه عزت مرا
 صبح که کشتیم با همرو روان
 همچو کوه طوز غرق نور کشت
 هر طرف رود است و جاری جویبار
 از درستی چون ره سیواس بود
 کوهها داده نشان از آسمان

مدت آرام شد سه شب تمام
 صبحدم خورشید چون شد آشکار
 روبرو بنهاد بایار قدیم
 راه هموار و متین و راست بود
 هر طرف پر قریه هر جا شهر زار
 آب صافی سو بسو جاری شده
 از نسیم و از هوایش جان و دل
 می گذشتیم اندران راه حسن
 بود پر نور مسرت آن بهار
 قرب ره دیدیم ما در یاچه
 ضبط کرده جوشش اودشت و کوه
 در گذشتیم از کنارش بی الم
 تنگ آمد دشت و صحرا چون برو
 راه بر خود حالیا بکشاده است
 گر شود فارغ همان صحرا از آب
 کشت منزل جنب او (خان کرین)
 بود آن موقع ولایت را حدود
 بهر دفع ماندگی آنجا بشب
 داد شرب چای بس لذت مرا
 اندران خان خواب کردیم و همان
 از فروغ شمس در ره کوه و دشت
 هر طرف پیدا ست آثار بهار
 دیدم آن شهره ممر ناس بود
 نهرها از یکطرف با ما روان

کوه

خان کرین

در میان کوهها راه جدید
 جسرهای بر جویها دیدم متین
 گرچه از سیلاب در بعض محل
 رخنه‌ها از سیل آنجا کم نمود
 اندر آن ره هم عرابه هم دواب
 چونکه (معدن) در کنار ره نمود
 روی کردم سوی آن معدن همان
 دیدم آنجا نیک مردی مهر بان
 او محمد بود و ممدوح السیر
 نام او حاجی محمد کشت یاد
 اندر آن دم نزد ما آمد رئیس
 هم معاون آمد و کرده سلام
 کاتب و اعضای مجلس دیده شد
 استراحت حاصل آمد بعد از آن
 زن همایون معدن شاه غنی
 ظل کنت کنزاً آن شاه جهان
 او خلیفه است و امیر المؤمنین
 نام (خان عبدالحمید) است و لقب
 او طریق عدل را شهراه کرد
 وصف آنحضرت چو بی پایان بود
 کشت آنجا صدق پاشامیزبان
 خانه اش بودی بلند و باصفا
 شب بخوابیدیم اندر خانه اش
 چون شدم بیدار هنگام نماز
 از متانت بود چون راه جدید
 هر یکی چون سنک خار او رسیدن
 سنکها افتاده بودی از جبل
 بود جزئی سنک و هم محکم نمود
 می تواند بگذرد بی پیچ و تاب
 آرزوی دیدنش دلتواه بود
 تا شود آرام یک ساعت زمان
 بود از پالو ادیب و خوش زبان
 او رئیس بلده را داده خبر
 آمد و بر ما در مجلس کشاد
 بود او بهر جزا و هم انیس
 داشت همچون نام توفیق کلام
 صحبت ایشان مرا بگزیده شد
 عطف کردم من بسوی ره عنان
 کشته عزم آندم بسوی (ارغنی)
 وارث کجینه فخر زمان
 او اولی الامر و امام المسلمین
 غازی و سلطان عثمانی نسب
 حق و را بر جمله شاهنشاه کرد
 راهر و بر راه خود پویان بود
 مهر بانی کرد و لطفش را عیان
 با تواضع دیدمش هم باوفا
 بود خوش باخویش و بایکانه اش
 راه مقصود آمده مارا نیاز

معدن

ارغنی

شد عبور ما بصحرای عظیم
 ره میان زرعها ممدود بود
 رفتن آن ره صفائی داشتی
 چون ره ما بر (دوه چائی) رسید
 اندر ویک ضابطی نامش علی
 کرد اکرام و مرا خدمت نمود
 اندر آنجا نیز کشتم من سوار
 تا که دوشنبه ده و دو از رجب
 واصل شهر (دیار بکر) شد
 والی آنجا سامح آن پاشای راد
 از شجاعت کشته در عالم علم
 سیف قهرش دشمن شه را حیات
 زان همیشه می کید آن ذات پاک
 زین دمادم کرده آن آصف مقام
 چونکه عون حق رفیق راه شد
 کشت (ناجم) غرق در نغای حق
 کردم استمداد از حق و رسول
 هست امیدم بتوفیق خدا
 جمله خدمتهای من الیق شود
 چونکه شد منظومه ام آخر تمام
 تحفه باشد سنیه این بیان
 آن (سعید پاشا) که از رای سدید
 کر شود مقبول صدر کامکار
 هست (ناجم) گرچه بی نام و نشان
 از کل وزرع و چمن مثل نعیم
 ازدو جانب سبزه ها مشهود بود
 در دل مرغ و چمن بود آشتی
 دیدم آنجا کلبه اما جدید
 بود چاوش ضبط و ربطش منجلی
 خواب کردم نزد او تا صبح زود
 بر سر شهره می آمد گذار
 پانزده از ماه نیسان بی تعب
 منتهای نظم فکر بکر شد
 آن مشیر عسکر و خالص نهاد
 مقنن با فضل او سیف و قلم
 خامه اش ملک شهنشه را حیات
 دشمنان دین و دولت را هلاک
 دوستان ملک و ملت را بکام
 بهر من آنجا اقامتگاه شد
 شکر حق چندانکه نعمتهای حق
 کشته شد آغاز خدمت با وصول
 هم بامداد رسول کبریا
 هم قبول حق و ظل حق شود
 رهروان را (راهنامه) ساخت نام
 بهر صدراعظم آصف نشان
 کرده شان ملک و ملت را سعید
 بس بود مارا نشان افتخار
 لطف صدر او را شود ترفیع شان

دوه چایی

دیار بکر

کر کند برخاک پست او یک نظر   کردد از تاثیر آن اکسیر زر
 من چه گویم وصف آن صدر سعید   وصف او از ذات او آمد پدید
 از کتاب حضرت منلای روم   آن جلال الدین ره پیامی روم
 هر زمان آید بکوشم این خطاب   آفتاب آمد دلیل آفتاب
 سعد با ایام او همراه باد   بدرافتم صدر شاهنشاه باد
 نائب فخر زمان ظل مجید   یعنی خاقان زمان (عبد الحمید)
 خلد الله تعالی شوکته   ابد الله واعلی صولته

چون بیایان کشت و ختم آمد کلام
 بر روان پاک احمد صد سلام

—۰۰۰۰—

فی ۱۲ رجب سنه ۱۳۰۲

وفی ۱۵ نisan سنه ۱۳۰۱

—x—

تکبیل

تخمیس نفیس علی غزل حضره مولانا جلال الدین الرومی قدس
سیره العزیز جامع هذه المجموعه اللطیفه • کلماتها به تبرکاً
بانفاسه المبارکه الشریفه • لیکن الختم باحسن
الکلام • دلیلاً علی حسن الختام •

کر طالب وصلی بدر دوست بیاید   یکره نظر پاک بدان کوی کشاید
وزشوق وصالش بهمین پیت سراید   (ای د رطلب او شده بیخود بخود آید)
(سرتا قدمت اوست شاخود بکجاید)

دل منزل آن دلبر موزون حرکات است   جان مظهر اسما و شئونات وصفات است
باخضرا کر راه سکندر ظلمات است   (مقصود ازین ظلت اگر آب حیات است)
(لب تشنه مباشید که سر چشمه شمایید)

از بیخودی خود نفسی کر بخود آیی   دانی چه بود سلطنت و عرش خدایی
بر درکه او آه مزین کر چه کدایی   (آهی که بر آرید دمامم ز جدایی)
(ای بیخبران دردل آن یار دراید)

هر چیز که آید بتوزان یار نکو خوست   ز نهار مکن شکوه تواز دشمن واز دوست
دائم حرکات و سکانات همه چون زوست   (بی او نتوان زد نفسی هم نفست اوست)
(یکبار بکرد نفس خویش بر آید)

هان معرفت نفس خود اوّل بکف آرید   تابی جهت آن کنزخفی را بتوان دید
 هر چند که آینه اسرار نماید   (آن رتبه ندارد ید که خود را بشناسید)
 (ورنه نچدا مظهر بیچون وچر اپید)

خواهی که شود کشف ترا معنی موجود   روی پر طلب پیر که گردد بتو مشهود
 وزیر نماید بتویک ساجد و مسجود   (بی بدرقه این ره نتوان برد بمقصود)
 (پس در طلب پیر طریقت بگر اپید)

تاکی شوی (ناجم) تو اسیر غم دنیا   از خاک گذر کن بسوی عالم بالا
 وز ذره بپیر راه بخورشید معلا   (منلا) صفت ازجوی شتایید بدریا
 (چون خضر درین ظلمت اگر طالب ما پید)

❀ قد تم طبعه فی شهر رمضان المبارک ❀

❀ سنه ۱۳۰۹ ❀

اصلاح غلط

صواب	خطا	سطر	صحیفه
وقوة	وقرة	۱۲	۴
وبؤسي	وبؤس	۱۶	۴
مسموع	مطبوع	۰۹	۶
فرسوده	فوسوده	۱۷	۵۷
بيهوده	بيپسوده	۱۳	۶۰
ليقول	لقول	۲۳	۶۳
همچو	هچو	۱۱	۷۶
تنها	تهنا	۰۵	۸۲
طاقتي	طاقتی	۰۵	۸۴
براقه	بواقمسه	۲۴	۸۴
فغيروا	تغيروا	۰۵	۸۶
می	من	۱۱	۸۹
اطوار	اطواد	۰۱	۱۲۸
احکم	حکم	۶	۱۳۲
صکره	صکر	۱۲	۱۴۹
سنکده	سنک	۱۶	۱۵۵
فیفضله	فیفضله	۴	۱۷۷

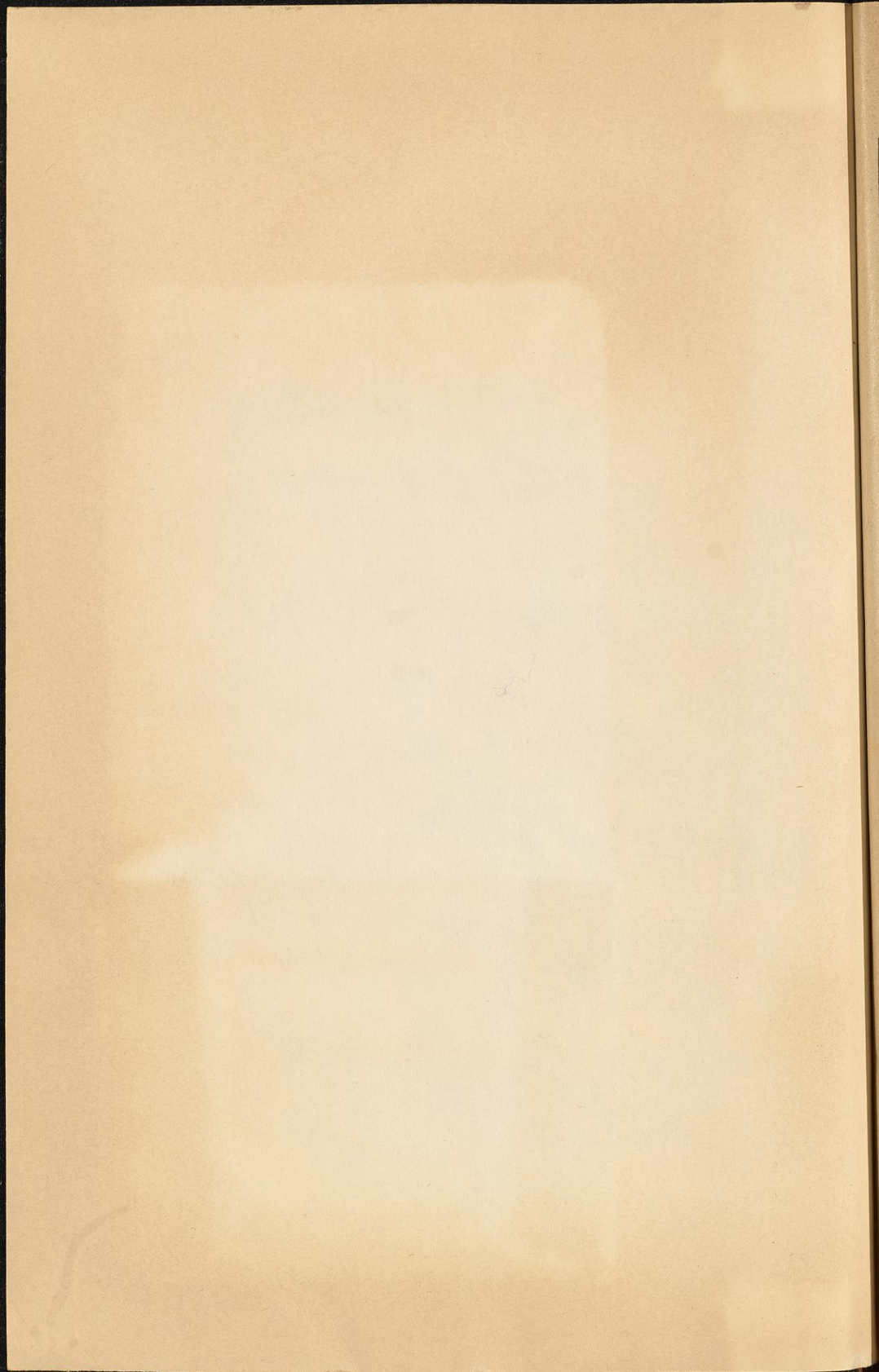
صواب	خطا	سطر	صحیفه
قواریر	توادیر	۵	۱۸۳
خیرت	خبرت	۳	۱۸۴
الایوردی	البیوردی	۱	۱۸۵
بیجز	بیجز	۷	۱۹۱
ایدن	ابدن	۲	۱۹۴
وجدانه	عرفانه	۱۰	۱۹۷
نامیله نه	ایچون هر نه که	۱۱	۱۹۷
وانکه	دانکه	۵	۲۱۱
وادی	دادی	۱۲	۲۱۱
صید	مید	۱۴	۲۱۱
دانه	وانه	۱۴	۲۱۱
همدم	هدم	۲۲	۲۱۱
جان	جلق	۲۰	۲۱۲
میروم	میردم	۲۲	۲۱۲
بغغان	بغغان	۰۸	۲۱۳
قفسده	قغفسده	۰۹	۲۱۶
فرصنده	فرمته	۱۷	۲۱۶
ولکن	ولن	۱۵	۲۱۸
اعینها	اعینها	۰۱	۲۱۹
درکرو	رکرد	۰۴	۲۲۱
ننهاده	نهناده	۱۷	۲۲۱
فروغی	فردوغی	۱۹	۲۲۲
اوست	اوچت	۲۷	۲۲۲

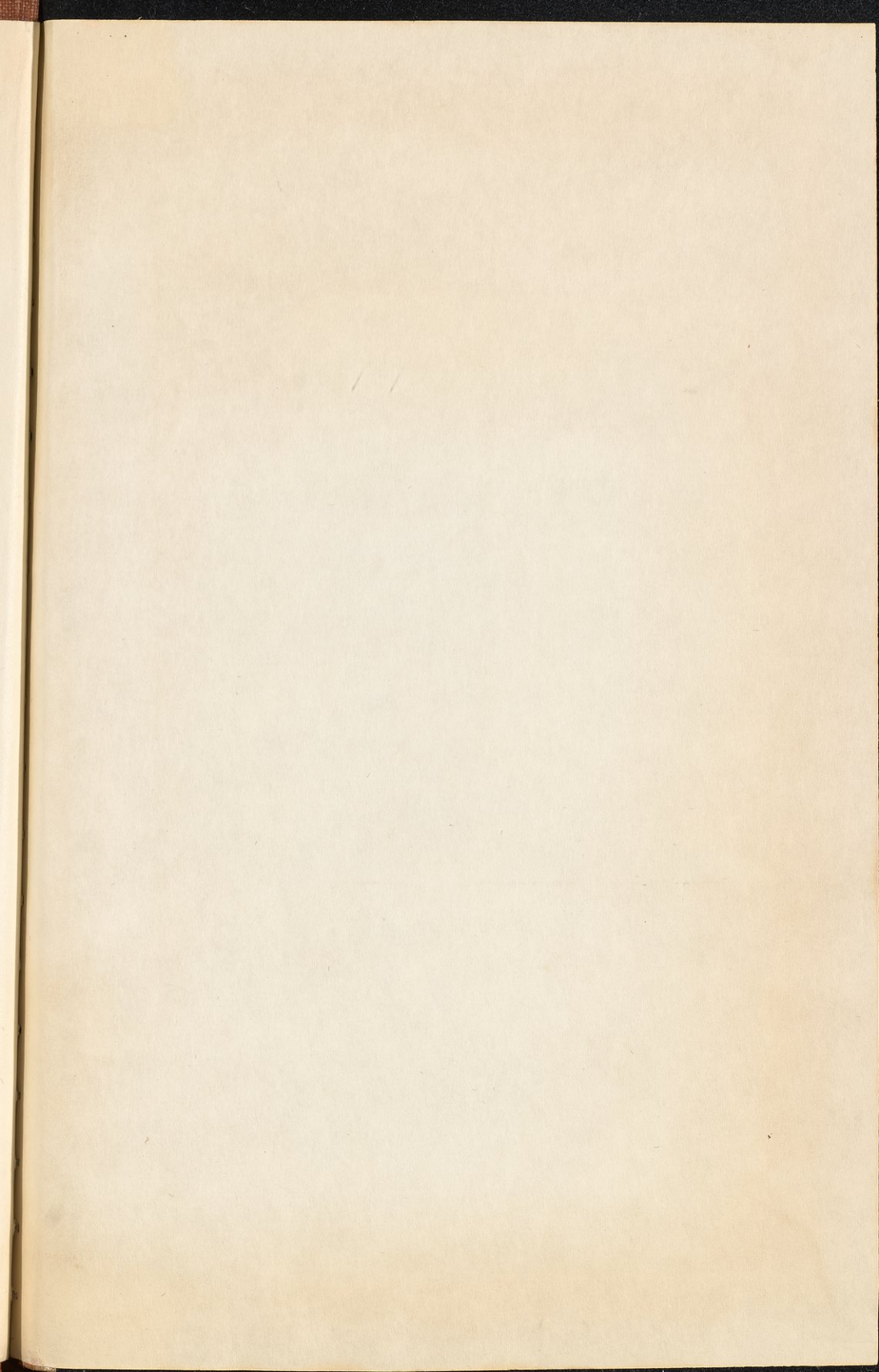
صواب	خطا	سطر	صحيفة
نيك	ييك	۱۸	۴۲۲
ايله	ايد	۲۱	۱۲۴
سورمز	سودفر	۲۱	۴۴۴

893.782
N145

JAN 31 1964

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE

CU58888896

893.782 N145

Gulzar-i asar,